

XIX. ÉVFOLYAM
32. SZÁM.

BUDAPEST 1929
NOVEMBER 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A csendőrség költségvetése.

Ujabb, az eddiginél is fokozottabb takarékoskodás küszöbén állunk: az egyes minisztériumok kiadásait 5—5 százalékkal csökkenteni kell. Hogy ez a csökkentés a csendőrség javadalmazása szempontjából mily következményekkel fog járni, azt mi nem tudhatjuk, de hogy a helyzetünk nem lesz könnyebb, az bizonyos.

Tudjuk azonban azt is, hogy a maga költségvetésére minden testület, minden szerv, az állami gépezet minden ágazata szívosan ügyel és körömszakadtig harcol minden fillérért, amit el akarnak venni tőle. Ebben az általános harcban, az érveléseknek ebben az egymásralicitálásában nekünk nem hivatalosan is hallatnunk kell a magunk érveit, mert hiszen a néma koldusnak üres a tarisznyája.

Távol áll tőlünk, hogy az államháztartás legsúlyosabb helyzetében fizetésemelésért harcoljunk. Az egyéni életlehetőségek érdekéről teljesen megfeledkezünk, amikor magának a testületnek a sorsa, jövője forog kockán. Atekintetben is tiszta a lelkiismeretünk, hogy nem önző és öncéli testületi érdek szól belőlünk, mert nekünk erről az a felfogásunk, hogy lelkiismeretlen és magyartalan buzgalom volna az, ha valaki ezekben a válságos időkben akármelyik testület vagy szerv anyagi igényeit csak egy fillérrel is feljebb fokozná, amint arra az ország egyetemes érdekében tényleg szükség van. Botorság és lelkiismeretlenség volna, ha mi a csendőrség parádés kiépítéséről roskadozó adófizetők vállain ábrándoznánk. Aki túlzott állami áldozatokkal emeli a maga testületét vagy a gondozására bízott bármiféle állami funkciót az a maga testülete és munkaköre részéről talán hálát érdemelhet, de kárhozatos ítélet illeti meg a nemzet egyeteme részéről. Döreség volna egy beteg szervezettől a táplálékot elvonni azért, hogy cifra ruhát adhassunk rája, — ez a cifra ruha a történelem ítéletében mi, csendőrség, nem kívánunk lenni.

Dehát hol tartunk még mi attól, hogy ez a vád *bennünket* érhessen! A takarékosság nálunk tradíció. Az állam pénzt kezelő régi jó elődeinkről se szeri, se száma azoknak az adomák tükrében is igaz történeteknek, ahogyan azok a zsugoriságig és a fanatikusan puritán becsületességig tudtak ügyelni az állam pénzére és egyéb javaira. Belőlünk még ma se lehet kivitatkozni azt a meggyőződést, hogy egy darab papirost tizenhatszor lehet átfordítgatni úgy, hogy az mindannyiszor postaképes borítékká szülessék újra, meg hogy a gummiarábikumra kár a pénzért, kitünően megteszi a hígított fanedv is. Ezekből az apróságoktól a legkomolyabb tételekig hűséges és igénytelen

sáfárja volt az állam pénzének ez a testület megszületésétől mind a mai napig. Tanui ennek a régi idők tiszta, csinos, de puritán egyszerűségű és olcsó laktanyái, a berendezések szerénysége, a ruházat és felszerelés kifogástalanul jó, de minden atomjában csak praktikus mivolta. A parádét és lukszust mi a jobb időkben se ismertük, hogyan ismerhetnők hát — ma, amikor már nem is szerények, de — koldus szegények vagyunk.

A mi igényeinket lejjebb szállítani már nem lehet. Laktanyáink a lehető legegyszerűbbek és szűkösebbek se lehetnek már. Nemcsak a lukszust, de néhol még az egészségügyi követelményeket is nélkülözik. A ruházkodásunk egyszerűbb és olcsóbb már nem lehet, a felszerelésünkön pedig még sok a javítani és pótolni való. Mindezek a legprimitívabb igényei a szolgálatképességnek, ezeken tehát faragni nem lehet, mert akkor egyszerűen megáll a szolgálat, — ruha és felszerelés nélkül nem mehetünk ki az őrzőjáratokba. A mi laktanyáinkban a lukszust és a díszet mindössze néhány kép — avagy az se — hirdeti, a mi legmagasabb parancsnokságaink és szerveink irodái is puritánul, többnyire szegényesen, sőt kopottan egyszerűek.

Létszámban, szervezetben, elhelyezésben, ruházatban, felszerelésben és egyéni életlehetőségekben tehát az igénytelenség végső határán vagyunk. Ha az is megcsorbul, amink van, annak már a testület legelemibb szolgálatképessége s ezzel az ország nyugalma, belső biztonsága vallhatja kárát. Hogyan takarékoskodjunk még jobban?

Mi nem ismerjük a költségvetés tételeit, de annál jobban ismerjük a csendőrség gyakorlati életét. El se tudjuk képzelni, hogy melyik tételből eshetik el ez az öt százalék baj nélkül.

Ha csak a fejlődésre beállított tételekből nem? Ehhez azonban radikálisan hozzányúlni veszedelmes dolog. Mindenki tudja azt, hogy a csendőrség eddig tökéletesen megfelelt úgy, ahogyan mostan áll, de az is ismert dolog, hogy ezután nem fog megfelelni — ha így marad. Ha most a fejlődés követelő menetét megtörjük, később ez a törés akkora rés lesz az élet igényei és a testület teljesítőképessége között, hogy azt a rést nagyon sok pénzzel lehet csak betömni, ha egyáltalában lehet. Egy épület tatarozása pénzbe kerül, egy dűledező épület elhordása és újraépítése azonban még több pénzbe kerül, de belerendülhet ebbe az egész állami életünk alapja, mert annak mégis csak az élet- és vagyonbiztonság a legfontosabb és legnélkülözhetetlenebb pillére.

Es minél szegényebb az ország, ennek a pillérnek annál erősebbnek kell lennie, mert a mi feladataink az elszegényedéssel nem csökkennek, hanem ellenkezőleg: hatványozottan növekednek. Minél szegényebb egy ország, aránylag annál drágább és tökéletesebb közbiztonsági szolgálatra van szüksége. Ezen mi nem változtathatunk, ez az életnek a törvénye. Végzetes lehetne, ha az idők haladása nekünk adna igazat!

Gyakorlati útmutatás a házkutatáshoz és személymotozáshoz.

Írta: MILVIUSZ ATTILA százados.

A házkutatás és személymotozás az a két nyomozó cselekmény, melynek célja elrejtett személyeket, állatokat, vagy tárgyakat kézrekeríteni, illetve felkutatni. Mindkét nyomozó cselekmény annyira gyakori, hogy hétköznapiak mondható. Mégis igen gyakran előfordul, hogy a kutatás vagy nyomozás nem jár a megkívánt eredménnyel, dacára annak, hogy a keresett dolog ott volt a helyszínen, azt tehát meg kellett volna találni. A hiba gyakran a csendőrben rejlik, aki a kutatást vagy motozást foganatosította, mert nélkülözötte azt a szellemi felkészültséget, amely a siker feltételét képezi. A Szut. 70., 71. és 72. §§-ai meghatározzák azokat az eseteket, melyekben a csendőrnek jogában áll önállóan házkutatást és személymotozást tartani, leszögezve az eljáró csendőr jogait, megszabják a korlátokat és részletesen tartalmazzák az eljárás alaki szabályait. Ezeket a rendelkezéseket mindnyájan jól ismerjük, velük éppen ezért nem is szándékozom foglalkozni. Célom csupán az, hogy e helyen a házkutatás és személymotozás gyakorlati szabályait nagy általánosságban ismertessem. Más szóval elmékedésem tárgya: mit, hol és milyen módon keressünk?

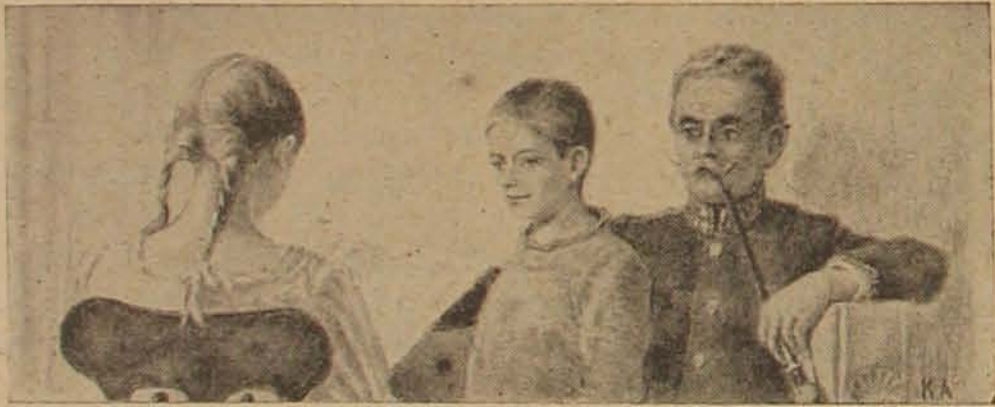
Az első kérdésre elvileg természetesen az a bűncselekmény ad mindenkor választ, mellyel kapcsolatban a kutatást foganatosítjuk. Mást keresünk minden egyes lopásnál, mást egy véres bűncselekménynél, mást pénzhamisításnál stb. A keresendő dolgok felsorolása

tehát nem is volna lehetséges. Csupán arra akarok rámutatni, hogy sok esetben a keresett dolog egyáltalán nincs a helyszínen, de találhatók viszont olyan bizonyítékok, melyek a tárgy más helyen való felfedezéséhez vezethetnek, vagy pedig előző otlletének bizonyítását teszik lehetővé. Az is lehetséges továbbá, hogy a keresett dolog ott van ugyan a kutatás színhelyén, de nem abban az eredeti állapotban, terjedelemben vagy alakban, amilyenben mi keressük.

Igy gyakran előfordult már az, hogy a bűnöző a reá nézve kellemetlen bűnjelet valamely leraktározási vállalatnál (pl.: vasuti pályaudvarok ruhatárai) beraktározta; saját nevén, de egy másik címre, vagy valamely rokonának, vagy cinkosának címére, postán, vasúton vagy hajón feladta. Az meg éppen hétköznapi dolog, hogy a tettes a lopott holmit elzálogosítja. Az elzálogosítást kétféle módon szokták eszközölni. Vagy elzálogosítják magát a lopott tárgyat (pl. aranyórát), vagy pedig elrejtik azt egy másik tárgyba, és az utóbbit zálogosítják el. Pl. az aranyórát bevarrják egy párnába és azt teszik zálogba, ebben az esetben a zálogcédulán egy párna fog zálogtárgy gyanánt szerepelni. Az eddig elmondottakból kifolyólag figyelembe kell venni minden zálogcédulát, postai feladóvevényt, vasuti vagy hajózási fuvarlevelet, beraktározási vállalatok átvételi elismervényeit, melyek a bűncselekmény elrejtési idejétől a kutatás napjáig terjedő időszak valamelyik napjáról vannak keltezve.

Gyakori az az eset is, hogy a tettes a kutatás megtartását megelőzően már értékesítette a keresett tárgyat, tehát a kutatásnál már nem a tárgy, hanem csak annak ellenértéke található meg.

Ha egy ismert tárgyat keresünk, a kutatás előtt át kell gondolnunk, hogy az a tárgy részekre bontható,

A farkaskutya.

Írta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

Örültem, mikor egy órai várakozás után átszállhattam a gyorsra. Alig bírtam már türelemmel, mert barátom levele kíváncsiságomat a legteljesebb mértékben felizgatta. Azt írta, hogy egy öreg paraszt házbán valami csodás régi festményre akadt. Tudta, hogy bolondulok az évszázados, antik dolgok után s várja érkezésemet.

A fülkében egy asszony s egy 12—13 éves leányka fogadtak, köszönésemet fejbőlintással viszonzva. A két szempár csodálatosan fekete, egyformán szomorú és meleg volt. A leányka anyja karjába kapaszkodva nézett ki szótlanul a szaladó, kopasz mezőkre. Fekete ruhában voltak, egyszerűek és tiszták.

Mikor az ujságom mögé bujtam, a leányka folytatta szavait és én az első szónál tudtam, hogy egy-vidék a szülőföldünk. A jellegzetes kiejtés és szavak meleg jóérzéssel lopódtak belém s abban a percben letettem olvasnivalómat. Felálltam s engedélyt kértem a bemutatkozásra. Szándékosan

és erősen használtam a sehol másutt nem beszélt kifejezéseket, hogy annál több hitelt adjak szavaimnak. De értetetlenül, nem örültek szívből a cselekedetemnek. Féltek talán tőlem vagy szomorú tapasztalataik voltak e téren, gondoltam magamban s azért szavaim súlyát növelni akarva, feltűrtem hirtelen balkaromom az inget s eléműtattam a titkos jelt az izmokba vésvé. Az asszony szeme felcsillant és a keze most már szívesen lendült elém. Ez a jel csak az igaz embereké lehetett, akik bebizonyítottan megszenvedték annak a földnek a leírhatatlan szeretetét...

A leányka félénk mosollyal állt s »pukkedlizett«, amikor a ruhája gallérkájából, a fodrok közül kivillant egy arany tárgy. Kint is maradt s elfeküdt szépen a feketeségen s így még jobban kivettem annak különös voltát. Egy arany farkaskutya volt, vékony ezüst láncon. Szokatlan ötvösmunka volt s pillanatra rajta maradt a tekintetem. A leányka észrevette és igyekezett eltüntetni. De kértem, hogy mutassa még. Az az anyjára vetette szemét, nyilván beleegyezésért, mire én szintén hozzá fordultam:

— Ha nem volna marásra nyitva e kutya szája, nem kérdezném: emléke-e ez?

— Az, igen... Emlék... — s elfordította a fejét. Hirtelen tette és mélyen hajolt az ablakhoz. Szája szeglete megrándult kissé s én már bocsánatot akartam kérni, hogy felzaklattam kérdésemmel, mikor ugyanolyan hirtelen felém fordult és elnedvesedett szemekkel szólt hozzám:

— A jelünkből látom, hogy maga is megkeserülte, hogy a hegyek közt nőtt. Nézze, nekem is, Emökének is megvan ez a jel. Az, meg a farkaskutya egymást igazolják...

Kérés volt az arcomon s megvallom, rendkívül érdekelt is e különös nyakék s az asszony nem tagadta meg tőlem — testvértől — a szavait.

széjjel szedhető-e, mert világos, hogy más helyek jöhetnek figyelembe az egészek és mások a részekre bontott egészek elrejtésére.

Igen gyakori dolog az, hogy a gyanúsított elégetéssel igyekszik egyes — reá nézve kellemetlen — bűnjelektől megszabadulni. Ha tehát a keresett tárgy olyan, hogy annak mineműsége az elégetést megengedi, mindenkor át kell kutatni az összes tüzelőhelyeket égési maradványok után, mert ezek a szakértők kezébe jutva, még igen fontos bizonyítékokat nyújthatnak.

Arra is gondolni kell a kutatás megkezdése előtt, hogy a keresett személy, állat vagy tárgy félrevezetés céljából mily mértékben és mily módon változtatható át. Odaállhat a kutató elé egy alaposan megváltozott külsejű egyén, kiben a kutató nem ismeri fel azt, akit keres. Közismert dolog, hogy a cigányok, kupecsek a lopott lovak külsejét annyira meg tudják változtatni, hogy azokra saját gazdájuk se ismer rá.

Ha vérnyomos tárgyakat keresünk, arra is gondolnunk kell, hogy ezeket időközben megtisztogathatták. Ez esetben keresnünk kell pl. azt az edényt, folyadékot, kendőt stb., melyet a vérnyomok eltüntetésénél használtak.

Gondos vizsgálat mellett gyakran meg lehet találni a tárgy lenyomatát vagy benyomatát, esetleg maradványait azon a helyen, ahol a kérdéses tárgyat előzőleg tartották, pl. lopott gabona elszórt szemeit ágy alatt, ahol rendes körülmények között nem tartanak gabonát.

Egyes tárgyak átfestéssel vagy más úton-módon felismerhetetlenné tehetők, ilyen tárgyaknál mindig számolni kell azzal, hogy azokat esetleg nem az eredeti, hanem a megváltoztatott alakjukban találhatjuk meg.

— Emlék, igen szörnyű emlék... Emőke akkor tán 5 hónapos volt. Az új urak akkor már rég túljártak Somlófalván, ahol laktunk, de örökké éreztették, hiszen tudhatja, hogy az évszázados tornácokon más szelek fognak járni ezentúl... Leírhatatlan napok és irgalmatlan éjszakáink voltak. Azt hittük mind, hogy a pár év előtti kegyetlen napok ismétlődnek meg s aztán, mint akkoriban, elműlik felőlünk az Isten csapás. Persze, hogy nem hittünk a berendezkedések állandóságában, fitymálva tettünk eleget a sok és fenyegető parancsnak. Majd csak vége lesz ennek is... Hogy lestük őket, minden szavukat és lépésüket azért, hogy minden kis jelből tökélet és reményt ültessünk szívünkbe. Hogy vártuk a hírt mindenfelől... Mentül tovább vártunk, annál gyötrőbb éjszakákat éltünk át s annál hosszabbak lettek a nappalok....

— Az uram — s ekkor hirtelen zsebkendőt rántott szeme elé — pap volt. Erős, remek szál ember. Amilyenek csak felénk teremnek. Kemény és hitetvető, reményt szóró, lelkeket izzító, igaz ember volt... Volt!... Templomába az itthon maradottak és haza szökdösöttek melegíteni járták a dermedtségüket, kovácsolni a bizodalmas reményüket és úgy hittek szavának, hogy csak egyszer kellett volna neki elkiáltani: — Nekik! — s többé ott nem marad az új urak közül nyoma se senkinek... Dehát, okos volt... Oh, szegény, hogy hitt... Egy lehetetlenséget sem ismert, csak azt, hogy cserben hagyjanak a hegyekentúli testvérek...

Egy vasárnap égő fájdalomunk átsugárzott az ő okos fejébe is és példázó beszédébe a kínjaink ajtót törtek és ő megfélekedezett arról, hogy farizeusok is ólálkodnak a szószék előtt s azt mondta keserűen és akarva, már csak erre emlékszem:

— Azután még, Atyámfia, ha Krisztus hitével élünk,

Egy alkalommal pl. téglalapás fordult elő. A kutató közegek a gyanúsítottnál téglarakást kerestek. A kutatás nem járt eredménnyel, téglarakást nem találtak, mert a gyanúsított a téglákat a tornác burkolatának kiegészítésére használta fel, — azután pedig az egész tornácburkolatot piros festékekkel átfestette.

Iratokat, rajzokat, nyomtatványokat, ujságokat, itatóspapírt, papírkosár tartalmát ajánlatos minden kutatásnál figyelemre méltatni.

A következő fontos kérdés az, hogy hol keressünk? Erre megtaláljuk a választ, ha az elrejtő gondolatmenetébe igyekszünk magunkat beleképzelni.

Az elrejtő, tapasztalatok szerint, kétféleképpen gondolkozhatik:

1. Egyesek úgy okoskodnak, hogy az elrejtési szándékolt dolgot könnyen hozzáférhető helyre, úgy szólván nyíltan odateszik a kutató szeme elé, abból kiindulva, hogy a kutató minden fáradságát nehezen hozzáférhető, ravasz, vagy mesterséges rejtekhelyek felkutatására fogja fordítani, ilyenekre fogja összpontosítani teljes figyelmét s ezért azt, ami a szeme előtt van, észre se veszi. Ausztriában történt, hogy a vizsgálóbíró csendőrszolgálat kíséretében házkutatást tartott egy gyilkosság alapos gyanújával terhelt orvvadász lakásán. A kutatás célja a puska és a töltények előkerítése volt. Dacára annak, hogy az órákon keresztül tartó házkutatás alkalmával felforgatták az egész házat, szalmazsákokat üritettek ki, a kutat kimérték stb., a házkutatás eredménytelen maradt. Távozás közben záporosó kerekedett, melynek a végét a vizsgálóbíró az előszobában akarta megvárni. Az eső azonban úgy zuhogott, hogy az előszoba nyitott ajtaján is bevágott, ezért a vizsgálóbíró becsukta az ajtót. Ekkor érte őt a

nekünk is elég lesz majd a korbács, hogy a nagy magyar templom megtisztuljon a nem odavalóktól...

Délbe jöttek érte... Alig esztendő házasok valánk s elvitték. Emőke aludt, tán előtte etettem meg. Aludt s az én szívem rettentőt rándult, hogy az uramat kiverték a portájáról... Sirva akartam felölelni magamhoz a Kicsit, de hogy reá tekintve, eszembe jutott az ő árvamaradottsága is s a borzalmasnak látszó jövő, odaajultam a bölcső mellé. A dobbanásra felriadt szegény, mert én az ő gügyögésére eszméltem csak... Az este aztán megint eljöttek. Egy hadnagy volt velük. Összeforgattak és hánytak mindent s én, mint a homlokra vágott, csak állottam, mert az agyam ilyenek még elképzelésére se volt — teremve. Könnyem nem volt s egész idő alatt a mellemet szorítottam, mert olyan érzésem volt, hogy nem tudni, melyik percben kettéválik a szívem rettenetes ütéseitől...

A hadnagy a szétszórt holmik között a lovaglós ostorával piszkált, turkált. Nem volt előtte érték, szépség, finomság és drága semmi. Nem volt a holmikban meg előtte az Ember, nem volt a Nő, nem, semmi, csak az anyag, csak valami, ahol keresni lehet és kell... Mit keresett, nem tudom. S ha szólni akartam, remegve kérni, ha jelt akartam adni, hogy Ember vagyok... rám nézett félvállról és olyan tekintettel, hogy a Kicsire való tekintettel hallgattam.

Vele volt négy martalóc, akik, tudja, messzire szagosak voltak és piszkosak. Jártak végig a szobákon s mindegyik más és más helyen keresett, kutatott és lopott. Köztük egy farkaskutya ugrált és szaglászott, kapart és morgott. Vastag nyakán az izmok, mint egy bölénykölykőn. A melle széles és lábszárai, mint egy dorong. A hadnagy parancsára az ágyra ugrott s ott a párnák között fújt és túrt, hogy egy új parancsszóra a diványbört felhasítsa...

nagy meglepetés. A becsukott ajtó hátán ott függött minden, ami után órákon keresztül tiszteletreméltó buzgalommal, de annál kevesebb gondolkozással és rendszerrel kutattak. Más alkalommal értékes ékszereket kerestek, szintén nagy munka árán és hiába. Távozás közben az egyik kutató véletlenül belebotlott a konyhában lévő szemetesládába s így találta meg a keresett tárgyakat.

2. Mások éppen megfordítva számítanak. Nagy agyafurtsággal, ravaszsággal, nehezen hozzáférhető rejtékhelyekre rejtik a személyt, állatot vagy tárgyat, vagy pedig külön az elrejtés céljait szolgáló mesterséges rejtékhelyeket készítenek, hogy így járjanak túl a kutatók eszén.

A figyelembe jöhető nehezen hozzáférhető rejtékhelyeket felsorolni korlátlan nagy számuk miatt nem lehetséges. Ez függ az elrejtett dolog minőségétől, az elrejtő észjárásától, a rendelkezésre álló helyiségektől, azok berendezési tárgyaitól stb. Példaképen fel- említek azonban néhány ilyen rejtékhelyet, melyek a gyakorlatban már előfordultak. Bevarrás: ruhadarabokba, párnákba, matracokra, szőnyegekbe, függönyökbe, kárpitozott bútorok belsejébe, könyvek, kép, tükör és azok hátlapja közötti ürré, virágcserep, órák, gépek, hangszerek belseje, csecsemő pólyája, valóságos vagy színlelt betegek fekhelye, készülő vagy kész ételek (leves, gombóc, kenyér stb.), két álló malomközti ürré, hordók, kádak, tömlők, az orvosságos, kenőcsös doboz, üveg, trágyadomb, jászol, hidlás alatti rész, fa, kő, rözse, venyige, téglarakások belseje, szalmakazal, szénaboglya, gabona és egyéb anyagalmazok, kályhák, kemencék, kémények, kútak, csatornák, illemhely, madárkalitka, kutyaól, állatok szőrzete, vagy tollazata, padlás,

pince sötétebb vagy nehezebben hozzáférhető részei, minden olyan berendezési tárgy, mely nem tömör, pl.: a csőszerű függönyrudak, asztallábak, rézcsőágyak, sekély vizek medre stb.

Mint mesterséges rejtékhelyek figyelembe jöhetnek: az elásás, befalazás, különböző burkolatú padlók alatti ürré, ajtó-, ablakfélfa, falburkolat, és a fal közötti ürré kihasználása, kettős fenekű és kettős oldalú szekrények, fiókok, dobozok, bőröndök, tartályok, rejtett helyiségek épületekben, különböző tárgyak (pl. botok, szerszámnyelek, gerendák, padok) kivájása által keletkezett ürrök stb. — Csendőreink kutattak egyszer elrejtett puskák után. Eredménytelenül forgattak fel mindent. A fáradalmakat kipihenni — a végzett munka után — leültek a ház előtti padra, amely alkalommal egyikük, talán valami ösztöntől vezérelve, alányúlt a pad alá és kezével beleakadt a fogantyú-gombba. A vastag deszkapad alól a karabély alakjának megfelelően ki volt vájva s a karabélyt néhány meggörbitett szeg tartotta ebben a helyzetében.

A mesterséges rejtékhelyek elképzelésénél gondolni kell mindig a kutatást szenvedő mesterségére, mert kézenfekvő az, hogy mindegyik legalább olyan rejtékhelyet fog készíteni, melyhez megvan a kezűgyessége. A lakatosnál, kovácsnál valami fém, — az asztalosnál, ácsnál inkább valami famunkára gyanakodhatunk, — viszont valószínű, hogy a köműves legszivesebben a befalazást, a könyvkötő a lopott bankjegynek egy könyvbe való bekötését fogja választani.

A harmadik kérdést, azt ugyanis, hogy miként keressünk, külön a házkutatásra és külön a személymotozásra nézve tárgyalom.

A) *Házkutatás.* Házkutatás megtartásánál lehető-

Kicsim sírt az ölemben... az Uram, ki tudja hol... s én jártam itt ezek nyomában mint egy megfeszített Mária, mint egy jég- és könnyszobor...

Semmit se találtak. Ki kellett nyissam a fiókokat. Láttam, hogy a szemük összevillan s én úgy éreztem magamon, míg a fiókokat nyitottam, az öt szempárt, mint a kések életét. A Kicsit letettem a bölcsőbe. Az szegény fázott, riadt, reszketett, sírt hát. Hiszen ehhez tán joga volt. A hadnagy felénk ordított valamit s még mérgesebben hányt szét a fiókokat. Ezerszám zsongott bennem, mit kereshet, hiába. Kérdésre nyílt a szám, már rám mordult s nem volt mellettem senki, aki megvédjen e vad állattól a saját házam szentségében... A Kicsi sírt és semmi se használt. Az ölemben és arcom mellett épp úgy sírt, mint a bölcsőben és én lassan vele sírtam... Az eredménytelenségen feldühösödött ember, ha ugyan lehet e szóval illetni a hadnagyot, ránk ordított újból, de úgy, hogy habzott a szája és én ijedten löktem hátra a fejemet, mert féltem, hogy valami atavisztikus hajlamánál fogva belém mar... Ez az ordítás most már teljesen megzavarta szegény Kicsimet és sikongani kezdett. A hadnagy megtorpant, hogy a következő pillanatban mellettem teremjen és egy hirtelen mozdulattal kikapta kezeimből a gyermeket s ledobta a széttépett diványra a másik szobába.

Mint az örült rohantam neki a hadnagynak és sírtam és sikítottam, de a hadnagy mellen ütött széttárt karjaival s a tüzelő szemmel ott álló, felizgatott vadállatnak bömbölve ordította a parancsot:

— Apport!

Csak a fülem fogta fel e szót, az agyam nem reagált, mert nem tudtam hinni. Az ördögi aljasság ily nagy mérve

nem érinthette az agysejteket s ezért nem estem holtan össze e szóra s ezért tudom, mi történt aztán...

A kutya felugrott e pillanatban a széttépett diványra a Kicsi mellé, szétnyitott állkapcsokkal, olyan fogakkal, mint az ujjaim, hatalmasat ordított s aztán, aztán hátracsapta a füleit, lesunyta a fejét, összeesett minden izma s leugrott a pólya mellől... Könyörgés volt a szemeiben, ahogy gazdájára nézett s aztán ijedt szüköléssel kiiramodott köztünk a másik szobába. Én nyúltni akartam a Kicsi után, mert eszmélt bennem e rettenetesség, de mellettem állt két pribék és leszorították a karjaimat. Véresre marcangolták a karomat, de nem engedtek. Sikítottam s arra egyikük tenyerével zárta el a számat. Beleharaptam, rúgtam, nem használt... A kutya a másik percben már a hadnagy lábainál csúszkált, nyöszörgött s rimázkodott, sírt, de a parancs kemény volt:

— Apport!

A kutya sírt és szétmarcangolta a szőnyeget kinyában, összegörbült és vonyított és nyalta gazdája lábát és nyöszörgött folytonosan. Gazdája vörösre dühödött arccal nyúlt feléje, köpködött a szája és újból hátramutatott a pólyára, ahol a Kicsi akkor már kimerülten elaludt.

— Apport! — és belerúgott.

Az állat reszketett és üvöltött és neki ment az ajtnak s úgy rágtá azt, hogy habzott a szája s az ajtó szilánkjai, mint búza a gépből, peregtek szanaszét. Fel-feltekingett gazdájára, még mindig tudott könyörögve nézni, de a korbács volt a felelet... A szőre hullott a korbács nyomán s a kutya szeme lassan véres lett. Hosszú csikok szakadtak ki bundájából és bőréből s ahány parancs recsegett elő a hadnagy szájából, minden szó után egy rúgás s egy korbács csattanás adta a nyomatékot... S a kutya nem mozdult.

leg mindig arra kell törekedni, hogy azt napvilág mellett végezzük. Mesterséges világítás mellett soha se lehet olyan alapos munkát végezni, különösen faluhelyen nem, ahol rossz petróleum lámpát, olajmécsest vagy gyertyát égetnek még ma is az emberek. Oly esetekben, midőn nagyobb számú helyiségek átkutatására van kilátás, inkább több járőr is kutasson, csak-hogy a munka besötétedés előtt véget érhessen.

A kutatás színhelyére érve, első teendőként a kutatást szenvedőt egész házanépével együtt (beleértve a gyermekeket is) felügyelet alá kell helyezni. Ezután meg kell állapítani pontosan azokat a helyiségeket, melyekben a kutatás történni fog. Ilyenek az összes helyiségek, amelyek a gyanúsított rendelkezésére állnak, ezenkívül mindazok, melyeket az másokkal közösen használ, (pl. közös pitvar, közös lépcsőház, árnyékszék, udvar stb.) Ezt követőleg az összes kijáratokat (ajtó, kapu, ablak) le kell zárni, vagy ha ez nem lehetséges, felügyelet alá kell helyezni. Ha a kutató ezt a rendszabályt elmulasztja, nincs semmi akadályja annak, hogy a gyanúsított egy kívül lakó cinkosa pl. bemáshozon a harmadik szoba ablakán, magához vegye a keresett bűnjelet és nyugodtan távozzék, míg a kutatás az első szobában folyik. Elv legyen tehát az, hogy a kutatás egész ideje alatt a kutatás pillanatnyi színhelyét képező helyen kívül minden más helyiség (tehát udvar, kert vagy melléképület is) vagy zárva, vagy felügyelet alá legyen helyezve.

A kutatást szenvedő kövesse a kutatókat minden helyiségbe. Ugy kell őt mindenhol felállítani, hogy arca jól meg legyen világítva. Az illetőt a csendőr az egész kutatás alatt feltűnés nélkül figyelje. Mozdulatai, arcjátéka, egész magatartása sok, igen jó útmutatással szolgálhat a jó megfigyelőnek. Van egy olyan társas-

A hadnagy revolvere után nyúlt, csönd volt egy rémületes pillanatig s e csöndben csak a kutya reszketett, mintha sirás rázná. E halálos percben a hadnagy rekedt hangja még egyszer felbömbölt:

— Apport!

Az összevert, véres, elmarcangolt és nyomorékká rugdosott kutya nem mozdult. Még mindig nyalta volna irgalmatlan kezű gazdája kezét, de az elkapta előle s a revolver száján egy röpke kis lángszalagból kiröppent az ólom... Nyomban rá fölfreccsent a kutya oldalából a vér, az állatból fájdalmas jaj üvöltött elő. Főlegyen esedett, a szőre fölmeredt a nyakán s egy gondolatnyi idő alatt a hadnagy a földön hempergett. Felette iszonyú dühvel, morogva a kutya. Láttam, amint a hadnagy kiáltani akar, de a szétárt ajkak a következő pillanatban már az állat erős, éles fogai marták és roppantották össze. Utána már a torkán csattantak a kutya állkapcsai s mire a pribékek megmozdultak, a kutya abbahagyta dühét s a hadnagy nem mozdult többé...

...Otthagytam a szétdőlt fészket Életemnek, felkaptam a Kicsit s még percek se múltak el, hogy a pribékek üvöltő félelemmel hagyták ott gazdájukat a vérmocskos padlón, már a falu alatt jártam. Egy szekérre kapaszkodtunk fel s ott tettem meg az utat félholtan a vasútállomáshoz. Mikor leszállottam a kocsiról, a kutya ott állott mellettem cafatos, véres, összevert testtel és megnyalta a kezemet, aztán elnyúlt...

Az ő életével megmentette ezt a kisleánykát, szegényt, aki járja-járja velem a világot árván, ki tudja meddig...

játék, melynél egy tárgyat elrejtene. Ezt a tárgyat a társaság egyik tagjának meg kell keresnie. Ha az illető a rejtekhelyhez közeledik, ezt a társaság tagjai »tűz«, ha távolodik »viz« kiáltással jelzik. Ehhez hasonló, csak éppen nem játék, a házkutatás is. A »tűz« és »viz« az, amit a gyanúsított arcjátéka, magatartása elárul, mert természetes, hogy az illető nyugodtabb akkor, mikor a kutató a párnába bevarrt tárgyat az istálló hidlása alatt keresi, mint akkor, amikor a csendőr a párnát tapogatja.

A házkutatáshoz tervet kell készíteni (nagyobb arányú kutatásnál célszerű a vázlat is). Még pedig egy általánosat, melyben az átkutatandó helyiségek egymásutáni sorrendje szerepel, ezenkívül külön részletes terv is szükséges minden egyes helyiség átkutatásához. Az eltökélt tervhez a végrehajtásnál szigorúan ragaszkodni kell. Célja ennek az, hogy a kutatás alól egyetlen egy helyiség és az egyes helyiségeknek egyetlen egy része se maradjon ki. Egy szoba átkutatására szolgáló, a sorrendet tartalmazó terv a következő lehetne: a bejárat-tól balkéz felé eső falrész, a szoba baloldali fala, a bejárat-tal szemben levő fal, a szoba jobb fala, a szobának az ajtótól jobbkéz felé eső falrész. A falakon függő összes tárgyak, a falak mentén álló berendezési tárgyak, kályhák stb., a falakban elhelyezett ablakok és ajtók. Ezután jön a mennyezet, az arra függesztett tárgyak, végül a padló a rajta lévő összes tárgyakkal, melyek nem a falak mentén vannak elhelyezve. A kutatást szigorúan a terv alapján kell végrehajtani. Aki hol a mennyezetre, hol a padlóra néz, hol az ablakhoz, hol az ellenkező oldalon lévő falon lógó képhez szalad, az kapkod — és nem érhet el eredményt, — ha csak az ügyetlen nyomozók patrónusának — a véletlen szélszélyes istennőjének segítségével nem. A tervszerű eljárás az egyedüli biztosíték arra, hogy a kutatás alól egyetlen egy részlet sem maradt ki. Fontos az is a kutatásnál, hogy az ember az általánosból kiindulva hatoljon be a részletekbe.

Az elrejtőnek az 1. alatt ismertetett elgondolását minden kutatásnál feltételezni kell, ezért először egy ú. n. külső kutatást kell tartani, vagyis minden olyan helyet meg kell nézni, ahova a behatolás nem jár munkával és károkozással. Csak ha ez a külső kutatás eredménytelen, akkor kell a nehezen hozzáférhető vagy mesterséges rejtekhelyek felkutatásához hozzáférni. — Ezekbe azután be kell hatolni. Ilyen munkák a felásás, falkibontás, burkolatok felszedése, párnák, matracok, kárpitozott részek megtapogatása, átszurkálása, gyanú esetén felbontása stb. (Itt jegyzem meg, hogy ha élő embert keresünk, soha se szabad szuronnyal vagy más hegyes tárggyal szurkálni, pl. szénakazalba.) A lehetőségek nagy száma miatt nem adhatok erre az eljárásra olyan részletes tanácsokat, melyek minden esetben megállják a helyüket. Sok függ a kutató leleményességétől, elképzelő tehetségétől és buzgóságától. Az alábbiakban csak néhány gyakorlati eljárást említek meg.

Ha ásott, vagy téglakököckő burkolat alatti rejtekhelyre gyanakodunk, akkor a gyanús helyekre vizet öntünk. Ahol a talaj (burkolat) a vizet leghamarább elnyeli és ahol számos légbuborék képződik, ott nem régen ástak (téglat vagy kököckőt emeltek ki), tehát a rejtekhely ott keresendő. (1923-ban Gráchan egy pénzhamisító banda egész felszerelése ilyen módon került elő a kököckő burkolat alól.)

Fapadlónál a nagyító üveg segítségével a padlódeszkákat rögzítő szegek és azok közvetlen környékének vizsgálata vezethet eredményre. (A padló eredeti le-

szögezésénél ugyanis a szegeket igen mélyen verik be, hogy az ember azokba bele ne akadjon. Az így bevert szegeket utólag igen nehéz kihúzni, a fogó nyomainak meg kell látszani a szegfejeket környező deszkán. Ezenkívül az utólag végzett munkánál hiányozni fog a padló-deszkák közötti résekből az ott különben mindig megtalálható por- és piszokréteg.) Hasonlóképen lehet az utólag végzett munkát ajtók, ablakok félfái mögé való elrejtés esetén felismerni.

Parkettnél a már egyszer kiemelt parkettdeszka nem függ össze a vele határos másik négy deszkával, mert a kiemelés csak a deszkákat összekötő nyelvek átmetszése után történhetik. Az ilyen parkettdeszka tehát nincs rögzítve, mozog, a láb nyomásának enged.

Befalazások, amennyiben a kérdéses fal vakolásánál később jöttek létre, vagy nedvesek még, vagy pedig színbeli eltéréseket mutatnak. Az ilyen helyeket rendszerint nem a szabad, jól látható falakon, hanem vagy rosszul világított helyiségekben (pl. pince) vagy pedig a falak mellett álló vagy a falakon függő tárgyak mögött kell keresni.

A rejtett helyiségeket, rekeszeket, kettős feneket, az épület, illetve tárgy külső és belső méreteinek összehasonlítása fogja leleplezni.

Falakban vagy egyéb tárgyakban levő üregek kopogtatás útján állapíthatók meg.

Kisebb tárgyak belső kivájása a terjedelem, alak, anyag és súly összehasonlításával állapítható meg.

Tűzhelyeken való kutatás előtt a légvonatot el kell zárni.

Szabadban a kutatás már jóval nehezebb, különösen, ha nagy területről van szó. Egy eszköz nyújthat eredményre kilátást és ez a szolgálati eb. Egyébként többnyire csak a véletlen vezethet eredményre.

Szabadban ismeretlen helyen fekvő hullák jelenlétét gyakran elárulja a ragadozó madarak tömeges jelenléte. Pl. Németországban — erdős vidéken — egy hullát kerestek. A nyomozó felkérésére az iskola tanítója felszólította a különböző tanyákról bejáró gyermekeket, hogy figyeljék meg, hol látnak nagyobb csapatban varjút. Az egyik gyermek megfigyelése alapján meg is találták a hullát.

Kisebb szabad területek (kert, udvar), elásott vagy elrejtett tárgyak után való átkutatása már több eredményre nyújt kilátást. Porhanyósabb föld, a friss nyers föld elütő színe nyomra vezethet. A kert fáinak odvai, bokrok és sövények sűrűje stb. szintén eredményesen kutathatók át.

Ha szabadban nagyobb területen szétszórt tárgyakat (pl. széjjeltépett papirokat) kell keresni, akkor az csak több csendörnek csatárláncszerű alkalmazásával lehetséges. Ugyanez az eljárás vezethet célhoz, ha pl. nagy kiterjedésű fedett terepen (pl. erdőkben, tengeri-földeken) embert kell megtalálni.

B) Személymotozás. A személymotozás gyakran eredményre vezet, mert az emberi természetből következik az, hogy értékes, fontos, vagy könnyen sérülő tárgyakat mindenki magánál érzi a legnagyobb biztonságban.

Személyeknél levő tárgyak el lehetnek rejtve:

1. A ruházat, fehérnemű zsebeiben.

2. A ruházat, nyakkendő, sál, stb. vagy fehérnemű azon részeiben, ahol az anyag kettős réteget képez (bélés, szörme, felhajtások, foltok).

3. Lábbeliben vagy harisnyában, kapcában; a lábbeli bélése és a külső bőr, a talp vagy sarok rétegei között.

4. Kalapban, sapkában az anyag és bélés, az anyag és kalapszalag, vagy izzasztószalag között, nőknél a kalapdiszekben is.

5. Herekötőkben, sérvkötőkben, művégtagokban, kesztyűben, havikötőben, fűzőben, harisnyakötő alatt.

6. A személynél lévő tárgyakban: levéltárca, óra, zsebkés, pápaszemtok, bot, ernyő, dohányszelence, gyufadoboz, tarisznya, bőrönd, hátizsák stb.

7. Valamelyik testrésze ráerősítve (tapaszok, kötések alatt).

8. Az ember hajában vagy szőrzetében.

9. A test üregeiben: orr, fül, száj, végbél, hüvely.

10. A test belsejében (bűnjellenyelés esetében). A száj kivételével a 9. és 10. pont eseteiben a csendőr orvost vegyen igénybe.

Támadás, öngyilkosság, bűnjelnyelés és megsemmisítés lehetőségével mindig számolni kell, ezért a személymotozást szenvedőt az egész eljárás alatt éberen figyelni kell; legcélszerűbb, ha kezeit feltartatjuk vele.

A személymotozás szabályai elvileg azonosak a házkutatás szabályaival. Cél az, hogy a motozás alól egyetlen egy részlet se maradjon ki, tehát alaposág mellett terv és a tervhez való ragaszkodás szükséges. Meg kell pl. kezdeni a ruházat motozását a kalapnál és folytatni kell lefelé, majd a testet a fejtől a lábakig. Midőn a ruházat átvizsgálása közben a zsebeket ürítjük ki, azok tartalmával egyelőre ne foglalkozunk, rakjunk mindent félre. Amikor a motozás már be van fejezve, akkor lássunk hozzá a talált összes tárgyak tüzetes és részletes vizsgálatához. Mesterséges rejtekhelyekre itt is gondolni kell. Ilyenek lehetnek pl. rejtett zsebek, kivájt botok, titkos rekeszek pénz- és levéltárcákban, kettős fenekű dohányszelencék, bőröndök stb.

A házkutatás és személymotozás vezérelve legyen: keressünk mindenütt, gondolkozva, tervszerűen, kapcsolódás nélkül és fáradhatatlan buzgalommal.

Ünneplés csendőri ellenőrzéssel.

Írta: vitéz báti BERKÓ ISTVÁN ny. ezredes, a Hadtörténelmi Levéltár csoportigazgatója.

Az orosz segítséggel leverte 1848—49. évi szabadságharc után Magyarországon alkalmazott cs. és kir. csendőrségnek meglehetősen nehéz volt a dolga. Nem a közbiztonság védelme adott sok gondot, hanem inkább a politikai vonatkozású nyomozások és ellenőrzések vették igénybe a csendőrök minden idejét. Bár abban az időben közbiztonság tekintetében határozottan jobbak lettek az állapotok, mint amilyenek megelőzőleg a megyei pandúrvilágban voltak, még nagyobb rendet is lehetett volna teremteni, ha a hatalom urai nem a hazafias érzületet tartják még a rablók és betyárok garázdálkodásainál is veszedelmesebbnek. A csendőr állandóan szolgálatban lévőknek volt tekintendő s figyelmének állandóan ki kellett terjednie a lakosság minden cselekedetére, szavaira és gondolkodásmódjára.

A magyar nép semmi módon se akart belenyugodni az elnyomatásba és semmi alkalmat se szalasztott el, hogy ennek az érzelmének kifejezést adjon. Hiába parancsoltak rá hivatalos ünnepeket és hiába igyekeztek ráerősíteni nemzeti himnusz helyett a néphimnusznak nevezett Góterhaltet, bizony ellenállt mindenféle elosztrákosító törekvésnek és tüntetett ellene úgy, ahogyan tudott. Ezt a makacs ellenállást azonban nem lehetett általánosnak mondani, mert némelyek, akár hazafias meggyőződésük csekély foka miatt,

akár mert a meghunyászkodással talán előnyöket akartak elérni, szépen behódoltak és magatartásukkal elismerték, hogy ők többé nem magyar, hanem ausztriai állampolgárok. Magyarországot ugyanis a győztes hatalom az ausztriai császárság örökös tartományai közé sorozta s az összmonarchiában éppen olyan tartománynak tekintették, akár csak Bukovinát vagy Isztriát.

Az uralkodó születésnapjának, augusztus 18-nak, ünnepélyes keretek közt való megülését az egész országban elrendelték. Ünnepélyes istentiszteletet kellett rendezni minden vallásfelekezet templomában s az istentisztelet keretein belül szent beszédben kellett méltatni a nap jelentőségét, azonkívül a Gotterhalte éneklésével kellett kifejezésre juttatni, hogy az osztrák császárság egész területén, tehát Magyarországon is, nagy ünnep van. Az ünnepélyes istentiszteleten nemcsak a hatóságoknak kellett testületileg megjelenniök, hanem minden igyekezettel törekedni kellett, hogy azon a lakosság apraja-nagyja is résztvegyen. És nemcsak az Istenházát avatták a magyar népre erőszakolt ünneplés színhelyévé, hanem a muzsák templomait, a színházakat is, amelyekben díszelőadást kellett rendezni, a Gotterhalte általános éneklésével.

A tervezett ünneplés úgy a fővárosban, mint a vidéken, már az első alkalommal sem sikerült egészen. Az akkor Magyarország és Erdély számára Pesten felállított 3. hadseregparancsnokság rendészeti osztályának 1850 augusztus 19-én kelt jelentése magyar fordításban a következőket mondja a megzavart ünnepről:

»A magyar Nemzeti Színház tegnapi előadása alkalmával veszedelmes tüntetés fordult elő, amelynek többszörös letartóztatás lett a következménye. Amidőn a zenekar a néphimnuszba kezdett, a karzaton heves pisszegés és dobogás támadt, úgy hogy a zenekar elhallgatott. A második kísérlet hasonló eredménnyel járt. Végre harmadszorra sikerült a néphimnuszt eljátszani.

Feltűnő és igen jellemző, hogy a különben annyira kiváló zenekar, amely klasszikus operákat dícseregetreméltó tökéletességgel tud előadni, az egyszerű néphimnuszt olyan kontár módon játszotta, hogy azt vándor muzsikuskéntől már sokkal jobban hallotta az ember.

Az a körülmény is a tüntetés egyik módjának tekinthető, hogy a szokásos színlapon, amely a színház ünnepi kivilágítását tudatta, Ő Felségének a császárnak neve nem volt rajta.

Ami erre az estére »Mattyas Diák« című színdarab választását illeti, szintén nem jelentéktelen dolog, noha tartalma Magyarország történelméből van véve és történeti hűséggel van feldolgozva. A színdarab hőse a fiatal Mátyás király, aki diáknak öltözve beutazza az országot és mindenütt fiatalos dévajságokat követ el. Az ilyen darabnak a fiatal uralkodó születésnapján való előadása — enyhén szólva — tapintatlanságnak tekinthető, ámbár ennek az ügyetlenségnek nyomán szinte akaratlanul támadnak egyéb gondolatok is.

A német városi színházban a »Hans Sachs« című közismert drámát zavartalanul adták elő, ünnepi prológgal és a néphimnusszal.

Igen feltűnő volt és kellemetlen megjegyzésekre szolgáltatott okot, hogy sok cs. és kir. katonatiszt a nap ünnepélyes volta iránt azzal mutatta ki közönyét, hogy, tekintet nélkül a páholyokban lévő számos tábornokra, a földszinten különböző színű nyitott kabátban és úgynevezett komótsapkában jelent meg, továbbá a prológnak az uralkodóra vonatkozó részeinél az ovációban, valamint a néphimnusz éneklésében majdhogyan egyikük sem vett részt.

A budai nyári színpadon »A hazaszeretet« című darab ment és viharos tetszésnyilvánítás kísérte annak hazafias vonatkozású részeit.

A német színház közelében, este 9 és 10 óra között,

egy látszólag ittas csendőrtiszt rendetlenkedett; egy arra jövő tűzérhadnagy nagy feltűnés között letartóztatta.

Ügynökeink jelentik, hogy Latinovits Mórál összejövetel volt, amelyen Somssich Pál, Szucsics Károly, Zákó, Vojnics és Karácsonyi vettek részt. Hasonló összejövetelt tartanak az Uri-utcában lévő »Két szerecsen«-nél, ahol Kemény és Kazinczy viszik a szót. Ezeknek az összejövetelnek az a célja, hogy a népben hangulatot ébresszenek az iránt, hogy a legközelebbi képviselőválasztásnál magyar értelemben vett hazafiakra szavazzon. Erre vonatkozólag a szükséges nyomozás megindult.

Mosolyog az ember, ha ennek a jelentésnek egyes részeit olvassa. A hadseregparancsnokság rendészeti osztályában természetesen túlnyomórészt csendőrök teljesítettek szolgálatot, akik mindenáron akartak valamit jelenteni s így egészen ártatlan dolgokban is szándékosságot és tüntetést láttak. De voltak ott alkalmazva polgári titkos rendőrök is és bizonyára ezektől eredhet az a jelentés, hogy a színházban a tisztek sapkával és különféle színű kabátban jelentek meg. Hát ugyan mi módon öltöztek volna, ha mindegyik fegyvernemnek más színű ruházat volt rendszeresítve. Az esetből egyébként azt is látjuk, hogy még a tiszteket is ellenőrizték; pedig az akkor Pesten állomásozó tiszteket, idegen mivoltuknál fogva, aligha vádolhatta valaki azzal, hogy a magyarság érdekében lázadást szítanak.

Nem kevésbé humoros az a jelentés sem, hogy a Latinovits Mórál tartott baráti összejövetelt és a »Két szerecsen« asztaltársaságát is politikai eseménynek tüntették fel a fürkészek. Azt pedig igazán nem lehetett panasznévén venni a magyaroktól, hogy a képviselőválasztáson a maguk érdekeinek megfelelően akartak szavazni.

Két nappal később, 1850 augusztus 21-én, a rendészeti osztály a Nemzeti Színházban lejátszódott tüntetésre vonatkozólag újabb jelentést küldött. Azt mondotta, hogy a tüntetők példás megbüntetése felizgatta a kedélyeket. A büntetés végrehajtási formáinak figyelmen kívül hagyása magánál a jobb társadalmi osztálynál is elkeseredést szült, hogy most mindenki, rangjára és állására való tekintet nélkül, gyakran egyszerű tévedés miatt, megalázó botbüntetésben részesülhet. Rosszakarató lelkek azzal a híreszteléssel akarják az alsóbb néposztályokat felizgatni, hogy asszonyokat és gyermekeket is kegyetlenül megbotoznak, sőt előkelő polgároknak is el kellett szenvedni ezt a megszégyenítő büntetést. Ezek a híresztelések onnan erednek, hogy a megbüntetettek nevét és rangját közhírré tették. Viszont nem lehet elhallgatni, miszerint olyan párt is van, amely a Nemzeti Színház tüntetőinek szigorú megbüntetését helyesli és a büntetés nemét az egyedüli célravezető és jó eszköznek tartja. A »Pesti Napló« állítólag hajlandó a hazafiak érdekében a felelősséget vállalni és az esetre vonatkozólag nyilatkozni.

A tüntetőket ugyanis letartóztatták és közülök a pesti csendőrlaktanyában Sonnenschein Károly, Heintz Dániel, Makray Mihály, Toman Mihály, Gömbös Imre, Petrovics János és Dudás Márton 30—30, Horváth András, Varga Ferenc, Vadó Elek és Murgács András 20—20, Takáts Antal, Bartalos György és Bátky Lajos pedig 15—15 botütést kapott. Leibolder Józsefet, Melesinszky Antalt és Doboray Antalt pedig, tekintettel testi gyengeségükre, csak megvesszőzték a városházán. Lehetséges, hogy nevük és magyaros szívük felbuzdulásának csunya megtorlása talán már feledésbe ment.

Augusztus 20-án, Szent István napja lévén, Magyarországon természetesen ünnep volt és a templomokban a nap jelentőségéről szólt a prédikáció. A rendészeti osztály nem mulasztotta el bejelenteni, hogy Szántóffy, pest-lipótvárosi plébános, magyar nyelven beszélt a királyi hatalomról általánosságban és különösen azt az igazságot hangoztatta,

hogy a királyok is halandó emberek és mint királyokra elsősorban ő reájuk vonatkoznak a törvények. Az ilyen régi, még a legegyszerűbb ember részéről is tudott igazságoknak minden ok nélkül a nép közé való dobását olyan pillanatban, mint a jelenlegi, igazán nem lehet másnak minősíteni, mint szándékos provokálásnak.

Amint látjuk, a rend szigorú örei még a templomi prédikációt is ellenőrizték és abba is belekötöttek, nem gondolván, hogy ezzel az okvetetlenkedésükkel tulajdonképpen nevetségessé teszik magukat. De hát jelenteni kellett valamit, mert különben azt hitték volna, hogy a jámbor spionok talán maguk is felcsaptak a magyar szabadság harcosai közé.

A vidéken természetesen kizárólag a csendőrség látta el a közbiztonsági szolgálatot. A csendőr őrs-, szakasz- és szárnyparancsnokságok az előljáró csendőr ezredparancsnokságokhoz küldték jelentéseiket, azok pedig a katonai parancsnoksághoz terjesztették fel. A katonai parancsnokság az alárendelt csendőr ezredek jelentéseit összesítve, a híreket a Budán székelő 3. hadseregparancsnoksághoz juttatta el. Ilyen összesített jelentésben számolt be a pesti katonai parancsnokság 1850 augusztus 25-én. Előadta, hogy, a csendőr ezred megfigyelése szerint, Pestmegyében egy idő óta feltűnő ellenséges hangulat észlelhető a közigazgatási tisztviselők iránt, aminek valószínű oka az, hogy a nép nagy részénél az a hazug hír van elterjedve, hogy Kossuth nemsokára visszatér. Nem kevésbé származik ez az ellenszenv attól, hogy Pestmegyében valószínűleg forradalmi röpiratokat köröznék, melyeknek nyomára jutni azonban a polgári tisztviselők csekély segítsége miatt eddig nem sikerült.

Sőt azt is megállapította a 6. csendőr ezred, hogy az országban uralkodó rossz hangulatot a császár születésnapjának hivatalosan megparancsolt ünnepeltetés is okozza, mert a nép nemcsak a jelenlegi kormányzattal nincs megelégedve, hanem dinasztiaellenes is. Az egyes vidéki csendőrparancsnokságok jelentették, hogy ezen a napon, bár mindenütt tartottak istentiszteletet, a közönség azonban nem vett azon részt és semmi jelét se adta az ünneplésnek; különösen a római katolikus papokat terheli a mulasztás, hogy a prédikációban meg sem említették az uralkodó nevét; egyetlen kivétel volt ebben a tekintetben Vác, ahol az ünnepély kellő fénnel folyt le és a lakosság nagy számban vett részt azon, a káptalan és a városi hatóság pedig ebből az alkalomból 40—40 forintot adott a kivonult katonaságnak.

A katonai parancsnokság végül felsorolta a Nemzeti Színház megbotozott tüntetőinek névsorát, akiket vakmerőknek és szemteleneknek nevezett.

De nemcsak a csendőrség küldött jelentéseket az augusztus 18-iki ünnepélyes istentiszteletek lefolyásáról, hanem a vidéki katonai állomásparancsnokságok is. Például a Gyöngyösön állomásozó dragonyos század parancsnoka beszámolt arról, hogy a katolikus templomban a néphimnusz nem énekelték, a prédikációt pedig nem Zatykó József plébános, hanem csak káplánja, Kilián András mondotta, azonban abban az uralkodól egy szóval sem említette.

Hangsúlyozta a százados, hogy amidőn ezt a kötelesegmulasztást feljelenti, nem mulaszthatja el kiemelni, hogy az előző napon a zsidó templomban tartott istentisztelet alkalmával a rabbi a császárt mint fenkölt uralkodót jellemezte, akihez minden alattvalójának szeretettel kell ragaszkodni, mert midőn a császár alkotmányt adott, mindent megtett, ami népeink javára szükséges.

Pécsett szintén ünnepeltek. A pécsi állomásparancsnok részletes jelentést terjesztett be arról, hogy augusztus 18-án a kaszinóban fényes táncmulatságot rendeztek, amelyen a lakosság és a katonatisztek egymás iránt a legnagyobb szívélyességet tanúsították. A délelőtti megtartott ünnepélyről

azonban rossz hírek kaptak szárnyra. Azt terjesztették például, hogy a díszelgéshez kivonult gyalogezredbe beosztott egykori honvédek nem adtak dísztüzet. (A szabadságharc leverése után ugyanis a honvédek a császári ezredekbe sorozták be és ott, a honvéd hadseregben viselt rendfokozatukra való tekintet nélkül, valamennyien mint közlegények szolgáltak.) Ugyancsak ezek az egykori honvédek az uralkodó egészségére nem ittak a város adományozta borból. Az állomásparancsnok ügylátszik jószívű ember lehetett, mert hozzáfűzte a jelentéshez, hogy ezeket a híreket az elégedetlenek és felforgatók terjesztik és azok nem egyebek célzatos koholmányoknál, amelyek különösen az alsóbb néposztályoknál találnak hitelt.

Győrött az evangélikus templomban tartott ünnepélyes istentiszteleten csak 15 személy vett részt, mert a többi hívő — az állomásparancsnok szerint — nem szereti papját, mivel az jóérzelmű (Gutgesinnt). A többi felekezetek templomaiban tartott ünnepélyességek, ügylátszik, kielégítő eredménnyel folyhattak le, mert a parancsnok ezekre semmiféle észrevételt sem tett.

Trencsénben azonban már volt kifogás. A törvényhatósági tisztviselők megjelentek ugyan a templom előtt, de nem mentek be, hanem dohányoztak és élcelődtek s csak akkor vonultak az Isten házába, amikor a kivonult csapatok parancsnoka őket illetlen viselkedésükre figyelmeztette.

Nagyszombatban az ismert magyar érzelműek nem mentek a színház ünnepi előadására.

Kassán az előkelő magyarok szintén tüntetően távol tartották magukat a színházi ünnepélytől. A város azonban megtette kötelességét és augusztus 17-én kivilágítást rendezett, amelynek keretében két hatalmas transzparens fénylett; az egyik transzparens a városháza épületén volt a következő felirattal:

»Áldott a bölcs és kegyes fejedelem, ő biztosítja a hon javát, békét, benne a boldogító remény.«

A másik transzparens ezzel a szöveggel:

»Üdvözlégy te dicső császár, kegyes Atya hazánknak,
Hódolatát Abauj híven elődbe teszi,
Isteni áldás, Udv, Hü nép — és béke ölében,
Hösi dicsőség közt számtalan éveket ély.«

a megyeházát díszítette. Vajjon ugyanilyen helyesírási hibák voltak-e rajta, az nem tudható. Az állomásparancsnokság ebben az alakban jelentette be.

Nagyváradon a színelőadásnál a színészek csak kedvetlenül és csakis a színigazgató rábeszélésére énekelték a néphimnuszot. De a közönség sem nagyon kedvelhette ezt a dalt, mert az állomásparancsnok az augusztus 18-iki ünnepélyekkel kapcsolatban jelentette, hogy vasárnaponként, amidőn a Fini vendéglő előtt játszó vértés zenészek a Gotterhaltera rázendítenek, csak igen kevés és halk »éljen« hallható. Az állomásparancsnokságon kívül Braunhof tábornok, katonai kerületi parancsnok, személyesen jelentette, hogy az ünnepnap estéjén, köpenybe burkolózva, éjfél után fél 2-ig járkált a város utcáin, ahol egyébként csak katonai és csendőr járőrök cirkáltak időnkint. Azt is bejelentette, hogy az augusztus 18-ra tervezett tűzijátékot, a rossz időjárás miatt, augusztus 28-án akarták megtartani, de Braunhof tábornok — Lajos napjára, vagyis augusztus 25-nek közelségére való tekintettel — nem engedélyezte s így csak szeptember 8-án folyt az le. A tábornok ugyanis óvatos ember volt és attól tartott, hogy augusztus 28-án esetleg Kossuth Lajost éljeneznék a császár ünneplésére rendezett tűzijátéknál.

Míg a legtöbb helyen kisebb-nagyobb incidensek zavarták meg az ünneplést, addig voltak olyan városok is, ahol az uralkodó születésnapja alkalmából rendezett ünnepségek simán folytak le; így többek között — az ottani katonai állomásparancsnokok jelentése szerint — Sopronban és Pozsonyban.

A ceglédi Hubertusz vadászlovaglás lovasainak egyik csoportja. Középen lovaglóruhában Száhlender Béla nyug. altábornagy és felesége. (Schäffer felv.)

A délszláv szervezetek.

Irta : MOSQUITO.

A délszláv határ átlépése után mindenkinek feltűnik az a szomorú, szinte természetellenes csend, ami az új uralom alá jutott területeket jellemzi. Ez a nagy csend szorosan összefügg a hivatalos és nemhivatalos, látható és láthatatlan közbiztonsági közegeknek nagy számával, mert ezeken nyugszik ennek az erőszakra felépített államalakulatnak az épülete. A nyelv, a vallás, a kultúra és a hagyományok különfélesége nem is hozható másképen, ideig-óráig, közös nevezőre, mint a közbiztonsági közegek légióival, amelyeknek első és legszentebb kötelessége a belgrádi nacionalisták által népek millióira ráerőszakolt nemzeti egység fikciója ellen esetleg megnyilvánulható ellenvélemény, és ellenakció megakadályozása. Mielőtt annak a taglalásába bocsátkoznánk, hogy tulajdonképpen mi is rejlik a látszólagos, sokakat megtévesztő temetői csend mögött és hogy is néz ki voltaképpen a köz- és vagyonbiztonság a jugoszláv államban, először is azokat a hivatalos testületeket nevezem meg, amelyek ennek az országnak a rendjére vigyáznak.

A *hadsereg* legénységét légmentesen elzárják a lakossággal való érintkezéstől, nehogy a katonát a rezsimmal elégedetlen elemek »megfertőzhessék«. A Szerbiához csatolt új területeken nagyon sok helyőrségben a nem szerb nemzetiségű katona egész szolgálati ideje alatt kimenőt sem kap, vasárnap délután is csak felügyelet alatt, csoportosan

viszik a legénységet sétálni, mint a rabokat. Így el is érik — az illetékesek legalább azt hiszik —, hogy a legénység szelleme érintetlen, a hadsereg pedig minden körülmények között engedelmes, vak eszköze marad annak a kiméletet, irgalmat nem ismerő nemzeti önzésnek, amelyen ennek az országnak a jelenlegi, valóságos vagy inkább képzelt nagysága alapszik.

Azoknak a közbiztonsági szerveknek az állománya, amelyek a néppel való közvetlen érintkezésre vannak hivatva, főleg ószerbiai származású tisztekből és legénységből áll s csak kisebb részben olyanokból, akik az elszakított területekről valók ugyan, de akik a nagyszerb gondolat iránti hűségüknek kétségtelen bizonyítékait nyújtották.

A *csendőrség*, mely itt a hadsereg szerves részét képezi, a szerb uralom dédelgetett kedvence és Jugoszlávia legmegbízhatóbb testülete. Kilenc ezredből, két önálló zászlóaljából és egy Belgrádban állomásozó, udvari csendőrszázadból áll. Az ezredek osztályainak, alosztályainak és őrsőinek száma igen különböző és a működési területük nagyságához igazodik. A legénység felszerelése, ellátása, élelmezése igen jó, sokkal jobb, mint a rendes hadseregbeli katonáé. A csendőrség tagjai csupa válogatott, intelligensebb, bátor és edzett emberek, mert a szolgálat, különösen Montenegróban s az albán és bolgár határon igen nagy követelményeket támaszt a csendőrrel szemben, aki azonban itt magas pót-díjakat is élvez. Felszerelése a Mannlicher-karabély, részben Mauser-puska.

Ugyancsak a hadsereg szerves részét képezi a *határőrség*,

amely amellelt, hogy a határokon a kémelhárító szolgálatot végzi, a vámszolgálatnál is közreműködik. A századok legnagyobb része az albán és bolgár határon s csak négy század van a magyar határon elhelyezve. A határőrségen kívül van még egy *katonailag szervezett pénzügyőrség* is; ennek tagjai, mint a határőrségé, csupa nemzeti szempontból megbízható kiszolgált katonák. Miként a csendőrségnél, ennél a két testületnél is kitűnő a felszerelés és a fegyver mintaszerű. A három említett katonai jellegű testületen kívül van mindenütt, még a legkisebb helyeken is, más rendőri alakulat is, *állami, városi vagy községi rendőrség*.

De hogy a szuronyokon nyugvó állami épület meg-ingathatatlansága még biztosabb legyen, a különféle, a nagyszerb eszmét szolgáló nacionalista szervezetek tagjait is felfegyverezték. Ezek a szervezetek részben államiak, részben pedig nemhivatalosan működnek. Valamennyinek kimondott célja a pánszláv, illetve a nagyszerb gondolat terjesztése. Az ő tagjaikból kerülnek ki a merénylők, politikai gyilkosok, bombavetők, hivatásos spiclik és dilettáns besugók, akik állandó rettegésben és ideges bizonytalanságban tartják a nemzetiségi területek lakosságát.

A titkos és nyilvános, hivatalos, félhivatalos, nemhivatalos és türt *nagyszerb szervezetek* bonyolult útvesztőjében csak az ismerheti ki magát, aki tisztában van a nagyszerb propaganda végső céljaival és eszközeivel. Bár céлом nem a délszláv nemzeti ábrándokról szóló politikai eszmeifuttatás, hanem a szervezetek működésének és az ebből folyó, főképp közbiztonsági viszonyoknak az ismertetése, elengedhetetlen a megemlítése annak, hogy Szerbiának, annak dacára, hogy új területeinek a megemésztéséhez a legkeményebb diktatúrát kellett igénybevennie, a Balkánon a mai Jugoszlávia határain messze túlmenő céljai vannak. Ez a cél egy nagy délszláv, régi porosz mintára szervezett katonai birodalom felállítása Udinetől Konstantinápolyig, amely birodalom a már megszerzett területeken kívül magában foglalná Albániát, Bulgáriát, az európai Törökországot, a román Bácskát és Dobrudzsát, Szalonikét, valamint Olaszország, Ausztria és Csonkamagyarország egyes határmenti területeit. Ennek a merész álomnak a megvalósítását szolgálják a szervezetek és a ma is virágzó szerbiai zsványromantika és komitácsvilág annak a körülménynek köszönheti létét és rohamos felburjánzását, hogy eleinte az összes szervezetek és bandák állami szervezetek voltak, amelyeket akkor kezdtek felállítani, mikor 1903-ban a mostani dinasztia került a trónra és a macedón mozgalom az akkori európai Törökországban eleinte bolgár színezettel és tendenciával megindult. A bolgár irányzat ellensúlyozása végett a szerbek is bandákat szerveztek, nehogy a török birodalom felosztásánál az osztozkodásról lemaradjanak. A szerb bandák eleinte párhuzamosan működtek a bolgárokkal a török ellen és úgy hivatalos oldalról, mint a lakosság részéről támogatásban részesültek. Természetes, hogy idővel bizonyos kiváltságos helyzetbe kerültek, amit későbbben is igyekeztek és most is iparkodnak fenntartani, noha a világháborúban harci értékük aránylag csekélynek bizonyult, mert szereplésük főleg franktirőrségből s a védtelen lakosság leggyilkolásából állott és katonailag legfeljebb hírszerzésre voltak alkalmasak. A szerb közállapotok folytán ezek a bandák a vezető párt eszközeivé váltak és részben ma is a radikális párt eszközei.

Mikor a világháború után a *hivatalos* gyilkolás és gyújtogatás megszűnt, a felelőtlen hadviseléshez hozzászokott bandák nem tudtak többé beleilleszkedni a nyugodt polgári élet kereteibe, hanem tovább folytatták megszokott életmódjukat. Egy részüket a hírhedt, az uralmon lévő körökkel szoros kapcsolatban álló *Narodna Odbrana* foglalkoztatja

a nagyszerb propaganda intenciói szerint a bolgár és görög Macedónia területén, a többi pedig teljesen a saját szakállára garázdálkodik magán a jugoszláv területen és gyakran kerül összeütközésbe a hatóságokkal is. A nagyszerb eszme terrorcsapatját képező, hivatalosan szervezett bandák vezetői általánosan és nyilvánosan ünnepezték nemzeti hőseket, mint a volt trónörökös gyilkosa, Princip vagy Pecsana Luna, Roganovics, vagy a szkupstina kitűnő céllövője, Radics István gyilkosa: Punisa Racsics. Ezek a mi fogalmaink szerint teljesen megfelelnek Szamueli vagy Cserni terroristák nagyságának, odaát pedig a nemzeti eszme hősei és mártirjai.

A nagyszerb gondolat legfőbb letéteményese és irányítója a ma uralmon lévő tiszti szervezet, a *Fehér Kéz*. A szerb hadseregben ugyanis két, egymást a túlhajtott nacionalizmusban felülmúlani akaró tiszti szervezet vetélkedik egymással, a Fehér Kéz és a *Fekete Kéz*. Az előbbinek a vezetője, állítóan a francia vezérkar nyomására, magához ragadta a hatalmat és Jugoszlávia vezető állásaiba a Fehér Kéz oszlopos embereit ültette bele, miután a nemzeti szempontból talán egy árnyalattal türelmesebb ellenszervezet vezetőit, tábornokokat, minisztereket, zsupánokat százával nyugdíjaztatta. Ezzel azután végérvényesen a kiméretlen diktatura irányzata került uralomra, amely a nemzetiségekkel való megegyezésről, igazságos kívánságok teljesítéséről hallani sem akar és csak a szerb kisebbség akaratának tüzzelvassal való végrehajtását és a fantasztikus nagyszerb álmok megvalósítását tűzte ki céljául. A Fehér Kéz emberei a legkomolyabban hisznek Szerbia történelmi elhivatottságában, hogy miként egykor Poroszország a német egységet, úgy Szerbia a nagy délszláv birodalmat csinálja meg az Adriától az Égei-tengerig és a Boszporuszig, még pedig úgy, hogy ennek a birodalomnak az összes népeit minden eszközzel szerbökké gyúrja át. Ennek a gondolatnak a propagálására nem tudja nélkülözni a szervezetek munkáját. Ebben a legfőbb támogatói a tiszti szervezetek, amelyekhez a *Tartalékos Tisztek Országos Szövetsége* is tartozik.

A szomorú hírnévre vergődött Narodna Odbrana után az egyik legnagyobb szervezet a *Szokol*. Tagjainak száma hatvan és százezer között mozog. A tagok ezredbe, zászlóaljba vannak beosztva, katonailag ki vannak képezve és felfegyverezve. A szervezet célja minden szerbellenes mozgalom elfojtása a régi és az új területeken. Három részből áll: a Szokol Szerbiában, a Szokol Horvát-Szlavonországban, az Orel pedig Szlovéniában fejt ki tevékenységet.

Furcsa képet vet az itteni viszonyokra az a tény, hogy ezek a szükség esetén mindenféle bandákat kiállító egyesületek javarészt a belügyminisztérium által jóváhagyott alapszabályok alapján fejtik ki teljesen alapszabályellenes működésüket. Például a szerbiai albán lakosság »ellenőrzésére« és a mai független Albánia területére való időközi betörésekre alakult veszedelmes szervezet, a *Csetnik*, amelyet éppen Rádics István gyilkosa, Punisa Racsics alakított meg a világháború végén, szintén alapszabályokkal bír, állami támogatást élvez, nyilvánosan is szerepet játszik és napról napra fejlődik. A Csetnik hajtotta végre azt a Don Loso Caku albán lelkész, a szerbek ügynöke által szervezett betörést Albániába, amely majdnem olasz-szerb háborúra vezetett. Minden városban megtalálja az ember a Csetnik halálfejes címerét; az egyik dalmát városban a szervezet éppen a püspöki palotában ütötte fel a tanyáját. A háború vége felé mint vérengző komitácsik szerepeltek a tagjai, most pedig úgy látják helyzetüket és kiváltságaikat biztosítottaknak, hogy ministerileg jóváhagyott alapszabályok mögé bújnak s ha kell, kigolyózzák maguk közül azokat, akik olyan kaliberű gázságokat követnek el, amelyekkel a délszláv határokon kívüli nyilvánosság foglalkozik. Például Punisa Racsics véres

A ceglédi Hubertusz vadászlovaglás résztvevőinek és vendégeinek egyik csoportja. A kép jobboldalán az egyenruhás csoportban, balról-jobbra: Fischer József tábornok, monostori Erreth Adár tábornok, Schönherr Károly ezredes és Zselyonka József ezredes. (Schäffer felv.)

gaztette után a Csetnik finnyás vezetősége sietett kijelenteni, hogy ezt az urat még a gyilkosság megtörténte előtt ki-zárta a tagok sorából.

Abban látják a csatolt területek lakossága fékentartásának egyik legbiztosabb eszközét a nagyszerb agitáció irányítói, hogy megfigyeltetik a lakosság politikai magatartását és feljelentik a szerintük gyanús elemeket. Bizantinus furfanggal és gonosszággal, a denunciálás, megfélemlítés, az egyéni akciók és üldözés minden kigondolható eszközével feküsznek rá ezek az egyesületek a nemszerb lakosságra és igyekeznek azt minden elképzelhető módon, a rábeszéléstől kezdve egész a gyilkosságig, annak a gondolatnak megnyerni, amely sok évtized óta veszélyezteti a világ békéjét s amely még igen soká lázban fogja tartani Európát. Ezek a mindenki által rejtegetett egyesületek az államhatalom korlátlan bizalmát birják és a valóságban nemcsak a lakosság, hanem az állam törvényes közbiztonsági szervei felett is bizonyos föfelügyeleti jogot gyakorolnak és valóságos kasztokat képeznek. Legtalálósabban talán úgy lehet a társadalomban elfoglalt helyzetüket jellemezni, hogy az egyesületek vezetői alkotják a szerb nemzet arisztokraciáját, tagjai pedig a nemességet.

Különös előjogokat élveznek és nagy befolyásra tettek szert a *dobrovojacok*, azaz a monarchia hadseregéből a szerbekhez átszökött katonák egyesülete, amelyet később montenegróiakkal, szerb-macedónokkal egészítettek ki. Ezeket a katonaszökevényeket az állam a magyar Délvidéken birtokokhoz, elsőrendű földekhez juttatta és az egyesületi veze-

tőség megbízta őket a magyar és német ajkú lakosság politikai ellenőrzésével. Szegény elszakított véreink irtózatosszenvedéseiket javarészt a dobrovojacok galád besúgásainak köszönhetik. Ezeknek a dobrovojacoknak a száma körülbelül negyvenezer. Egész falvak épültek a színmagyar vidékeken és lakosaik katonai szervezetekben élnek. A gazdálkodáshoz nem értenek, de ha értenének is, nincs kedvük hozzá; egész nap csavarognak, földjeiket pedig felesbe adják a magyaroknak, akiket »ellenőriznek«. Igen érdekes tünet, hogy ők maguk sincsenek teljesen meggyőződve a szerb uralom örökkévalóságáról a megszállott magyar végeken, mert azok, kiknek földjük van a régi lakóhelyükön, azt nem adják el... Legutóbb pedig majdnem nyíltan szembefordultak a kormánnyal, mert az egy kissé le akarta nyesegetni az agrár-reformnak államrezón szempontjából szertelen túlzásait. — Szívszaggató látvány egy ilyen dobrovojacoktól lakott vidék. A volt Csekonics-féle birtok p. o. úgy néz ki, mint a Szahara: a derék harcosok nemcsak a gazdasági épületeket lopták szét, hanem még az utakat szegélyező fákat is mind kivágták.

Természetes, hogy valahány nagyszerb agitátor és kém akadt a volt monarchiában, a háború után mind ott tülekedett Belgrádban a jutalomért jelentkezni. Ezekből a jellemes férflaktól alakult meg a »Túszok és Internáltak Egyesülete«. Míg a dobrovojacokat földbirtokkal, ezeket pénzzel, állásokkal, koncessziókkal stb. fizette ki Szerbia és rászabadította őket — mint az eszme kipróbált apostolait — az új területekre propagandacsínálás végett.

De a szerb szervezetek végtelen sorából nem hiányzik

Magyarország salakja sem. A baranyai szerb uralom becs-telen szálláscsinálói, a szerb katonasággal Pécsről megszö-kött hazaárulók, élükön a hírhedt Linder Bélával, szintén jelentkeztek a koncert és érdekeik védelmére »*Baranyai Mene-kültk Egyesülete*« címen tömörültek s folytatták magyarelle-nes agitációjukat a belgrádi propagandaközpont utasításai szerint.

Tagadhatatlan, Jugoszláviában jó üzletet csinál az, aki a nagyszerb gondolat terjesztése érdekében tényleg kifejtett vagy költött érdemeit el tudja ismertetni, mert a központnak ilyen célokra mindig van pénze, mindig akad kiosztható konc a pénzért hazafiak mohóságának a kielégítésére. Nem szabad ugyanis azt gondolni, hogy a nemzeti gondolat ezen kiváló előharcosait pusztán csak az idealizmus fűti, bár tagad-hatatlan, hogy igen sok van közöttük, aki önzetlen fanatizmus-ból cselekszik. De a renegát, ujdonsült nagyszerbek nagy része, az új területen gombamódra kitenyészett állítólagos mártírok, volt túsok és a többi, a szerbek bevonulása után azonnal tartották a markukat, soha birtokukban nem volt vagyontárgyak eltűnéséért vagy elpusztulásáért milliós kár-térítéseket, az internálás alatt állítólag szerzett betegségek címén horribilis nyugdíjakat sepertek be, mert a szerb állam, hogy legyen kikre támaszkodnia elnyomó uralma megalapo-zásában, minden hazug igényt kielégített. Nem is csatlakozott ezekben a szélhámosokban, mert belőlük a rezsím legkiválóbb kopói lettek.

Belgrád fényesen jutalmaz minden, az átlagon felül-emelkedő, a nagyszerb propaganda érdekében kifejtett tevé-kenységet. Aki nyilvános beszédekben, röpiratokban, ujsá-gokban eredményesen hirdeti az eszmét, az közkatonából magasabb rangba lép elő, lesz belőle *nacionalni radnik*, azaz a *nemzet munkása* és mint ilyen, *bekerül a propagandaköz-pont választmányába és állami fizetést, illetve nyugdíjat élvez.* Névszerint fel lehetne sorolni a sok ügyvédet, orvost stb., kik soha állami szolgálatban nem voltak és miniszteri tanácsosi fizetéseket vágnak zsebre, mint a »nemzet mun-kásai«. Ha pedig egy ilyen munkás a szó és betű propa-gandája helyett a cselekvés terére lép és a meggyőzés drasz-tikusabb eszközeivel, mondjuk tettlegességgel vagy egy kis lövöldözéssel segíti előrébbtolni a nagyszerb propaganda szekerét, akkor még magasabb sarzsiba lép elő, lesz belőle *nacionalni borac*, azaz *nemzeti harcos*. Az ilyen úrnak még magasabb illetmény jár ki s ha véletlenül állami közeg, elő-lép, akár van kvalifikációja, akár nincsen. Így lett például egy dalmát városban kereskedelmi iskolai igazgató egy írni-olvasni alig tudó macedóniai pusztai tanítóból, aki, mint a Csetnik tagja, az albán nemzetiségű lakosságot kegyetlenül meggyötörte. Most a Csetnik egyik fiókjának a vezetője és rettegett besúgó. A vidéki és Belgrádban székelő központi kormányserveket így árasztották el a képzettség nélküli tisztviselők tömkelegével, aminek a következménye a korrup-ció és a basáskodó protekcionizmus rendszere.

Működésüket alapszabályokkal leplezni, vagy kendőzni teljesen feleslegesnek tartják az úgynevezett »szabadszerve-zetek«. Ezek közül nevezetesebbek a *kacsákok*, közönséges futóbetyárok, kiket a szomszéd államokba való betörésekre a nacionalista szervezetek fel szoktak használni; különben az állam hivatalosan üldözi őket. Az *odmetnikok*, akik különö-sen a szökött katonák közül egészítik ki magukat, szintén rettegett legények; méltó társaik a *hajdukok*, *razbojnikok*, *komitik* és *uboticák*, az állam és társadalom ellenségei, min-den politikai színezet nélkül, de akiket holmi határinciden-seknél, mint amilyenek szép számmal fordulnak elő a bolgár és albán határon, politikai célokra, gyujtogatásokra, gyilkos-ságokra előnyösen fel lehet használni.

A háborúban katonáinknak és tábori csendőreinknek igen sok dolguk akadt a *komitácsikkal*, azaz a különféle a nagy-szerb komiték harcos franktirőrcsapataival. Ilyen komitácsi

csapatok most is működnek a szerb-bolgár határszélen. Az olasz külügyminisztérium félhivatalos lapja nemrég hozta nyilvánosságra azokat a bizalmas rendeleteket, melyek a komitácsi csapatok szervezésére vonatkoznak, előírják azok teendőit a háború előkészítésére és működésüket a háború be-vezetésekor és folyamán. Tény az, hogy ezeknek a kegyetlen franktirőr alakulatoknak a keretzi már most béke idején is működnek, ami különben egy cseppet sem meglepő, mert a szerbek eddig minden háborújukban alkalmaztak komitá-csikat és most is a különféle komitácsi szervezetek élénk működéséről beszélnek a jugoszláviai jelentések. A bolgár határon *formális bandaharc folyik* a szerb komitácsik és a bolgár-macedón szervezetek között, amelyek kegyetlenségben egy cseppet sem maradnak mögötte a háború folyamán el-követett szörnyűségeknek.

A szervezetek hosszú sora ezzel még nincsen kimerítve. A sok apróbb nagyszerb szervezet felsorolása helyett meg-emlékezem még a *Jadranska Straza* (Adria Öre) nevű, álla-milag erősen támogatott, de a többé-kevésbbé »önkéntes ado-mányokból« is pénzelő, hatalmasan fejlődő egyesületről, mely-nek célja a dalmát partok védelmének, a jugoszláv tengeri és légi haderőnek a kiépítése. A jugoszlávok tengeri és szá-razföldi repülő tanfolyamaikban igen sok egyesületi tagot képeznek ki a repülés tudományában, úgy, hogy kézenfekvő az a gyanú, hogy háború esetén Jugoszlávia ellenfelei *repülő komitácsibandák* megjelenésével is számolhatnak.

Mielőtt annak a vázolására térnék át, hogy a délszláv szervezetek hogyan működnek és hogy működésük hová züllesztette le az élet- és vagyonbiztonságot, meg kell még emlitenem, hogy bár a rendőrállam nemszerb polgárai nem-csak, hogy teljesen le vannak fegyverezve, hanem a legmini-málisabb szervezkedési és gyülekezési jogtól is meg vannak fosztva, a szerbellenes szervezkedések az új területen meg-indultak ugyan, de a fényesen működő szerb spiclirendszer miatt megfeneklettek. Horvátországból, Boszniából a túl-buzgó, érdemeket hajhászó szerb közegek még most is küldözgetik ugyan hamis, riasztó jelentéseiket Belgrádba, hogy a nép szerbellenes terrorcsapatokat alakít és az *Orjuna* nevű egyesületbe tömörül, melynek vezetői között állítólag katho-likus papok is vannak, de ezek a jelentések csak azt a célt szolgálják, hogy teljesen szabad kezét kapjanak egyéni akciókra, ellenségek, haragosok bebörtönözésére és a katho-likus papság üldözésére. A tény az, hogy *fegyveres szerb-ellenes szervezetek nincsenek*, mert fegyver sincsen, sőt a tel-jesen fegyvertelen parasztdemokrata egyesületek sem működ-hetnek, de azért lélekben mindenki azok tagjának tartja magát.

A felsorolt hivatalos közbiztonsági szervek és az államilag tenyészített nagyszerb szervezetek főtevékenysége mindennemű politikai megmozdulás csírájában való elfojtásában merül ki. *Az európai értelemben vett közbiztonság teljesen másodrendű kérdés.* Elképzelhető, hogy a rendőrségnek és csendőrségnek milyen könnyű a dolga az ilyen esetek felderítésében, mikor a szervezetek besúgóitól az »anyagot« házhozszállítva kapja. Ezek még a ki nem mondott gondolatot is kinyomozzák és elég egy gúnyos mosoly, egy arcfintor, hogy valakit a rend-őrségre idézzenek, egy megjegyzés, hogy vizsgálati fogságba vessék.

Konkrét adatok végnélküli sora igazolja azt a tényt, hogy a délszláv állam polgárainak életét és vagyonát az állam csak akkor védi meg, ha azoknak a Belgrádból diktált véle-ményen kívül más politikai nézete nincsen, mert ha van és ezt nyilvánítja is, szabad prédája lesz a közbiztonsági szervek és a szervezetek önkényének. Nagyszerb, különösen pedig olaszellenes tüntetések alkalmával rendőrt, csendőrt sehol se lehet látni és a szervezetek emberei büntetlenül ver-hetnek véresre vagy dobhatnak a vízbe ártatlan embereket,

A ceglédi Hubertusz vadászlovaglás vizesárok akadály. (Schäffer felv.)

még külföldi állampolgárokat is. A spalatói olaszellenes tüntetések alkalmával a felbujtott fiatalság órákon keresztül fosztogatta és rombolta szét olasz állampolgárok és olaszbarátoknak tartott dalmátok üzleteit anélkül, hogy csendőr vagy rendőr mutatkozott volna. Túlzsúfolt rakpartokon, mólókon, árúraktárak között, ahol a közlekedés életveszedelemmel jár, rendőrnek nyoma sincsen, bűzös kadáverek napokig heverhetnek az utcákon, a hatóság nem törődik vele, de aki a kávéházban vagy az utcán a rezsimeket bíráló megjegyzést tesz, azonnal lefűlelik.

Ha a halálratterrorizált, dermedt csendben élő lakosság egyáltalán nem szolgáltat semmiféle okot a közbiztonsági közegnek és a szervezetek közbelépésére, ők maguk gondoskodnak arról, hogy buzgó működésükről, éberségükről a központ időnkint értesülést szerezzen. Nemrég a belovári és petrinjai kerületekben történt, hogy detektívek kerékpáron nyargalászták be a falvakat és kommunista röpcédulákat szórtak szét. Kevéssel azután csendőrök jelentek meg és inkvizíció alá vonták a lakosságot. Ezt a receptet másutt is használják. Ők maguk hirdetik a kommunista veszélyt, hogy a nép állandó terror alatt való tartására ürügyet kíváncsoljanak.

Zágrábban egy Margonics nevű iparost a börtönben vertek agyon. Sarajevóban a diktatura óta 500 embert börtönöztek be. Ezek egyikét, Zenjic nevűt, összekötözve kidobták az emelet ablakán. Ez a sors érte Finzi iparost is, akit a negyedik emeletről dobtak ki. Augusztusban két macedónt Zágrábban fogtak el és a temetőben, sírjaik mellett lötték őket agyon.

A magyar Délvidéken, Horvátországban, Boszniában és Dalmáciában aránylag mégsem történik annyi, az európai nyilvánosság előtt titokban tartható véres esemény, mert az itt történetekről a nagyvilág sokkal könnyebben tudomást szerezhet, mint azokról a rémségekről, amelyek a bolgár határon és az albánlakta vidékeken, szóval a Balkán legsötétebb zugaiban történnek. Itt csak a legutóbbi időkben történt rémtettek közül választok ki egy csokorra valót, amit közbiztonsági szervek és szervezetek követtek el. Valakit letartóztatni, meggyilkolni és azt mondani, hogy szökés közben lötték agyon, itt már túlhaladott álláspont. Az új recept: valakit elfogni, agyonverni, ledobni az emeletről és ráfogni, hogy öngyilkos lett. Az áldozatok legnagyobb része macedón-bolgár vagy »kommunista«. A hatóságok ugyanis nagyon szeretnék elhíttetni a külfölddel, hogy nagy a kommunista veszedelem, mert csak a társadalmi rend fokozottabb védelmének a szükségességével tudják, ha napvilágra kerülnek, Európa előtt indokolni a megtörtént rémségeket.

Júliusban Strumicában Cristos macedón vezért ölték meg, két albánt pedig a saját házában vertek agyon a csendőrök. Üszkübben »ismeretlen tettesek« meggyilkolták Gonov gyógyszerészt, Prisztinán egy Gafura nevű ellenzéki érzelmi előkelő törököt lötték agyon és pedig a főutcán, a hadtestparancsnokság főőrsége előtt. Novoselón öt parasztot tartóztattak le politikai kijelentéseik miatt; egyikük a vizsgálati fogságban »végelgyengülésben« meg is halt. Negotinban Rudosev ellenzéki pártvezért az utcán lötték agyon, kevéssel azután, hogy egy csendőrrel összeszólalkozott. Pridenben a csendőrörsön halálosan összeszurkálták Komitov Kosztá

macedónt, hulláját éjjel a falon keresztül bedobták a saját udvarára.

A szerbek által pénzelt Schlegel lapszerkesztő lelövése miatt Zágrábban több, mint 300 ember ült börtönben gyilkosság gyanúja miatt. De ez az ügy szinte eltörpül az itt »Kovacsevics-rejtély« néven emlegetett borzalom mellett. Kovacsevics szerb tábornok meggyilkolásának a körülményeit ugyanis még most sem tudták tisztázni. Gyanúba fogtak egy csomó exponált szerbellenes érzelmű embert, de adatokat nem tudtak ellenük szerezni. Ugyanakkor Velesben, Macedóniában a bíróság rablógyilkosság miatt halálraítélte egy szervezett rablóbanda tagjait. Ezek azonban titokzatos módon megszöktek a börtönből és öt embert ők fogtak és adtak a hatóság kezére, mint a tábornok gyilkosait.

A Bulgária felé eső határmenti vidékeken elkövetett borzalmak áldozatainak a száma sokszázra rug. A szervezetek kitűnően működnek, de az onnan menekült szerencsétlenek, tehát szemtanúk állítása szerint a vérengzésekben nemcsak a szervezetek tagjai, de katonák is résztvesznek, kiket különben állandó paroxizmusban tart az a körülmény, hogy a bolgár határon folytonosan megújuló véres bandaharcok vannak.

Montenegróban, bár ezt a szerencsétlen országot többé-kevésbé sikerült pacifikálni, nem sokkal rózsásabb a helyzet. A pacifikálás alatt elkövetett vérengzéseket, gyújtogatásokat, egész falvak bebörtönözését nem is említve, az újabban történt esetek is méltók a megemlézésre. Plosivicén Mijuskovics Iván volt montenegrói tisztet rokonaival együtt a házából hurcolták el, szállítás közben valamennyit agyonverték. Zvicer Péter nevű fiatal montenegrói az állandó politikai üldözések elől a vadonba menekült. A csendőrök halálra keresték, de nem tudták előkeríteni. Bosszút állottak, hogy feleségét, nővérét és öccsét éjszaka lemészárolták a csendőrök és a házat felgyújtották. Öreg anyjának kegyelmeztek csak, akinek a család kiirtását végig kellett néznie.

A jugoszláv lapok maguk is beismerik, hogy Macedóniában fegyveres szervezetek működnek, de ezt azzal indokolják, hogy ezekre a bolgár betörések miatt van szükség, mert a bolgár bandák szerintük Olaszország zsoldjában nyugtalanítják a szerb-macedón területeket. A valóság az, hogy ezek a szervezetek kegyetlenül gyötrik a szerb uralom alá került bolgár nemzetiségű lakosságot.

De menjünk tovább azokra a területekre, ahol albánok laknak és pedig olyan nagy számban, mint az elszakított Délvidéken magyarok. A főcél itt is, mint mindenütt, a nemzetiségek beolvasztása, eltüntetése. Ezt az eltüntetést azonban nem szabad holmi fortélyos statisztikai műveletnek venni, hanem egész radikális eljárásnak, mely az egyéni lét megszüntetését veszi tervbe nagyban és kicsinyben. Nagyban pl. 1920-ban, amikor géppuskákkal lötték halomra az albánokat a különböző nagy vojvodák, nemzeti hősök, a szervezetek oszlopos emberei, mint Pecsana Luna, Toma Popovics és Punisa Racsics. Nagyon jellemző a szervezetek propagandája által teljesen elvadt közszellemre, hogy ezeket az embereket senki se tartja gyilkosoknak, mert hiszen ők az egységes Nagyszerbia érdekében gyilkoltak. És pedig nagyban, ami tekintélyüket csak növeli. De a kicsinyben való eltüntetés is szépen virágzik, amit pedig hivatalos eljárások, vagy pedig a Csetnik embereinek magánvállalkozásai hajtanak végre. A kiválóbb albán bégekkel szemben a hivatalos eljárás végzi a fizikai vagy az erkölcsi megsemmisítés munkáját. Álljon itt például két eset, a Ferhad bég és Gjani bég esete.

Ferhad bég előkelő albán birtokost a Szerbiába való bekebelezés után népe a skupstinába küldötte. Mikor látta, hogy a kormány célja a nemzetiségek kiirtása, ellenzékbe ment és a mohamedán autonómia pártját alakította meg. Azonnal vád alá helyezték amiatt, hogy a bég elárulta a szerbség ügyét akkor, mikor a háború alatt üdvözölte a megszálló osztrák-

magyar hadsereg parancsnokát és több szerbet felakasztatott. Ezt, míg kormánypárti volt, nem firtatta senki. A halálbüntetéstől azért menekült meg, mert kisült, hogy az általa felakasztatott szerbek közönséges harctéri fosztogatók és gyilkosok voltak, de az ellenséges parancsnok fogadása miatt húsz évi börtönt kapott. Hiába védekezett azzal, hogy erre azért volt szükség, mert a szerb rablók által halálragyötört lakosságot az osztrák-magyar parancsnok védelme alá kellett helyeznie. Sok fellebbezés után, miután négy esztendő ártatlanul börtönben töltött, végre szabadon bocsátották, de közben birtokait elkobozták és kiosztották a Csetnik emberei között. Büne az volt, hogy albán, muzulmán és ezek között is — gazdag.

Az üszkübi Gjani bég, ellenzéki érzelmű gazdag albán főúr esete még jellemzőbb a nagyszerb szervezetek működésére és befolyására. A bég szerelmi házasságot kötött, elvett egy teljesen vagyontalan tanítónőt, aki hirtelen meghalt. Névtelenül feljelentették, hogy megmérgezte a feleségét. Elsőfokon elítélték húsz esztendőre. Hosszú fellebbviteli tárgyalások folyamán a bírósági szakértők gyilkosságot, az ellenőrző orvosszakértők öngyilkosságot állapítottak meg és bár előbbire semmi pozitív bizonyíték nem merült fel, az ítéletet helybenhagyták és csak hosszú idő múlva semmisítette meg a semmitőszék. Alighogy szabadlábra helyezték, egy üszkübi kávéházban orvul lelőtte egy Smail Ferovic nevű ember. Ez az eset azért érdemel különös figyelmet, mert másnap a gyilkos legjobb barátja, Punisa Racsics képviselő, egy nyilatkozatot adott le, mely szerint Smail Ferovic kiváló »nemzeti harcos«, a legmegbízhatóbb szerb patrióták egyike. Ez a gyilkos, mikor elfogták, a börtönben alig győzte fogadni a hozzá gratulálni jött nemzeti szervezetek tagjait, akik őt a börtönben, hol megkülönböztetett tisztelettel bántak vele, minden jóval ellátták igen rövid ideig tartott fogsága alatt. Az eljárást titokzatos kezek beszüntették és Smail Ferovic ma is szerepel a szervezetek életében, csak azzal a különbséggel, hogy ma dúsgazdag ember, mert hiszen az így eltüntetett albán vezérek birtokaiból ő is részt kapott. Az oroszlanrészt természetesen a Csetnik főembere, a skupstinai gyilkos, Punisa Racsics kaparintotta meg magának, aki ma dúsgazdag ember. Ez a nemzeti hős sajátkezűleg vágta keresztül, mint a birkákét szokás, az albán nők és gyermekek százainak a nyakát az albánlakta területek »pacifikálásának« az idejében. A nagy mérsárlásnál jelen volt Varasd környékére való horvát katonák betegek lettek a szörnyű látványtól, több közülük meg is örült.

A Csetnik belső életére és működésére mint reflektor világít rá az a nyilatkozat, amelyet Punisa Racsics Djani bég gyilkosáról leadott a gyilkosság után: »Smail Ferovic egyike a legkiválóbb nemzeti munkásoknak Délszerbiában. Érdemes és szerény, jószívű, pontos, elszánt és becsületes, hű társ és barát, engedelmes és bátor katona, a háborúban hős volt, egyike volt a rudniki csapat legbátrabb csetnik-ainak Tankoszics Voja vezénylete alatt. (Ez a Tankoszics oktatta ki a volt trónörökös gyilkosát a merényletre.) Az államnak tett szolgálatait nagyok és számosak!! A megboldogult Pasics is többször bízta meg őt fontos küldetésekkel, érdemei megbecsülhetetlenek. Lovagja a Karagyorgyevics Csillag rendnek és a Nemzeti Skupstina nemzeti munkásnak nyilvánította. Nyugdíjat is kap mint a Csetnik tagja és érdemeiért kapott némi földet is...«

Ha ezt a gyönyörű minősítést tekintetbe vesszük, azonnal megértjük azt, hogy miért nem görbült meg hajaszála sem. Ő a Csetnik-szervezet felfogása szerint »nemzeti munkát« végzett, ez pedig itt a karriér útját egyengeti. Ezzel szembeartva azt a tényt, hogy a Délszerbiában meggyilkolt Hadzsi Popovics tanító haláláért a valódi gyilkoson kívül mindenkit kivégeztek — összesen hét embert — akivel csak

A ceglédi lovas alosztály istállója. (Schäffer felv.)

véletlenül találkozott, mert ezek bolgárok voltak, megdöbben minden nembalkáni lélek, hogy a nacionalizmus nevében milyen szörnyű tetteket követnek el, milyen irányban befolyásolják a közszellemet azok a szervezetek, amelyek felfogása szerint teljesen rendjén való dolog, hogy a gyilkosok miniszterek meghitt emberei lehetnek, bel- és külföldön végezhetnek fontos megbízatásokat és odahaza mint a nemzeti ügy kiváló harcosainak ünneplésben van részük. Csak ott, ahol a gyilkosság, mint a hivatalos fórumok és a közvélemény által szentesített politikai eszköz szerepel, nevezhetnek el közönséges orgyilkosokról, mint Princip, hidakat és utcákat, ami által fanatizált éretlen suhancok és haszonleső csetnikek ezreit készítik lelkiileg elő hasonló cselekmények elkövetésére, teljes erkölcsi abszolúciót, vagyont, tekintélyt biztosítva nekik. Valóban kár, hogy nálunk úgyszólván senki sem olvassa a Narodna Odbrana dühödt magyar- és olaszellenes kirohanásait, a paroxizmusig fokozott nemzeti érzés, azaz jobban mondva örület vadhajtásait, amelyek a túlzásokra amúgy is igen hajlamos nagyszerb szervezetek ifjúságának a tüzzelvassal követendő nemzeti működési irányt megszabják.

Az elmondottak eléggé megvilágítják azt a tényt, hogy a délszláv állam területén a szerb nemzetiség egyeduralmának biztosítása minden más szempontot a háttérbe szorít, még akkor is, ha a szent nemzeti eszme nevében sokan közönséges bűncselekményekre ragadtatják magukat, amelyek megtorlatlanul maradnak, mert a szervezetek megrendszabályozása halálos csapást mérne a szerbség egyeduralmára. Most még csak annak a konkrét adatokkal való megvilágítására

térek rá, hogy ott, ahol a példátlan zaklatások, nacionalista bandák garázdálkodása és politikai gyilkosságok egyáltalán nem tartoznak a szenzációk közé, a közönséges bűncselekmények is messze felette állanak az európai országok átlagos statisztikai arányszámának. Ez példák nélkül is természetes, mert ahol csetnikek és komitácsik garázdálkodhatnak, ott a politikai színezet nélküli rablások és gyilkosságok megakadályozása és megtorlása is sokkal nehezebb. Vonatkozik ez elsősorban Jugoszlávia ószerbiai, albán és macedón területeire, mert a háború után odacsatolt területek erkölcei a tízéves balkáni uralom dacára sem süllyedtek le a Balkán nivójára.

Nem volnék tárgyilagos, ha hiteleseknek fogadnám el az itt közszájon forgó rémhistóriák százait, avagy azokat, amelyeket naponta írnak meg a lapok. Ezek helyett azon esetek közül írok meg néhány szemelvényt, amelyek hitelességüknél és jellegzetességüknél fogva számot tarthatnak arra, hogy a Balkán e részének a közbiztonsági viszonyait jellemezzék. Mint említettem, a közbiztonsági szervek nagyon el vannak foglalva a politikai természetű ügyek kinyomozásával és az ellenzéki természetű megmozdulások lehetetlenné tételével. Ehhez járul még az is, hogy a közbiztonsági szervek sokszor tehetetlenek a közbiztonság elleni bűntettek elkövetőivel szemben, mert ezek számos esetben az eredetileg államilag megszervezett bandák tagjai, kiket a kritikus pillanatban majdnem mindig védelmébe vesz valami titokzatos hatalom. Bizonyítja ezt többek között a lűrhedt rablóvezér. Roganovics esete, aki Hercegovinában azzal látott neki a

mohamedanok kirablásának és gyilkolásának, hogy miért nem szavaztak a radikális pártra. Dacára az ellene elrendelt hajtóvadászatnak, amelyen több, mint 800 csendőr vett részt, két évnél tovább garázdálkodott Montenegróban, míg végül egy rablót lelőttek és ráfogták, hogy ő volt Roganovics, aki aztán így zsákmányával külföldre szökhett ki.

Nincs az a nap, hogy az ország valamelyik részéből ne közölnének jelentéseket a bandák gaztetteiről és a csendőrség harcairól. A közzétett statisztikák szerint a múlt esztendőben csak Délszerbiában, a bolgár és albán határon 217 csendőr esett el a bandaharcokban, a sebesültekről nem is beszélve. De ezek a bandaharcok nem csupán a perifériákon fordulnak elő; nemrég Belgrád közelében volt szabályszerű tűzharc egy banda és a fegyveres erő között, kevéssel utóbb pedig Kraljevó környékén, Szerbia szívében. Szarajevó mellett egy turistaegyesület kirándulása alkalmával két leány eltévedt, a banditák erőszakot követtek el rajtuk; egy angol festőnőt pedig majdnem agyon köveztek. Egy másik rablóbanda pedig egész egyszerűen csendőruniformist öltve követte el gaztetteit és autókat lövésekkel megállítva fosztogatta az utasokat. Egy szerb tábornokkal történt meg, hogy a szarajevói országúton segédtisztjével együtt meztelenre vetkőztették le és úgy engedték haza Szarajevóba.

Igen jellemző a viszonyokra az is, hogy egy belügyminiszteri rendelet értelmében a parasztság a csendőrséget támogatni köteles a bandákkal való harcokban. A nemzeti szempontból megbízható lakosság ezért helyenkint nemcsak puskákkal, hanem a balkáni harcmodornak megfelelőleg bombákkal és kézigránatokkal is fel van szerelve. Elképzelhető, hogy a lakosság műveltségi foka és a bandákkal szembeni rokonszenv milyen helyzeteket teremtsen és hogy sokszor milyen kezekbe jutnak ezek az állami bombák és kézigránatok, mert hiszen még az is előfordult, hogy egy montenegrói tiszt, akit el akartak helyezni, azzal fenyegette meg az előljáróit, hogy századával együtt elmegy az erdőbe...

Belgrád mellett és a szávamenti kerületekben egy 17 tagú rablóbanda 10 éven át tartotta rettegésben a környékbeli lakosságot és a rablások, gyilkosságok, fosztogatások végtelen sorát követte el. A veszedelmes társaságnak az élén Gyorgyevics Rankó nevű zsvány állott, akit végre is sikerült egy bestiális gyilkosság után letartóztatni. A megindított vizsgálat szenzációs eredményekre vezetett, számtalan késsel, méreggel és golyóval elkövetett bestiális gyilkosság és egyéb gaztett került napfényre. De az esetnek nem ez ad érdekességet, hanem az a tény, hogy Gyorgyevics annyira hatalmában tartotta az egész vidéket, hogy kisebb kaliberű zsványok és gyilkosok, ha valami gázságot akartak elkövetni, úgyszólván albérletbe vették ki a gyilkosság és rablás elkövetésének a jogát a derék Gyorgyevicstől, aki ezt a jogot a saját monopóliumának tartotta. Megfordítva, apróbb eseteket Gyorgyevics rendesen jelentéktelenebb betyárokkal intéztetett el. Végül is az okozta vesztét, hogy egy bérgyilkossági ügyben »albérlőjével« összекülönbözött a megbízási díj nagysága felett és a dzsentlemen albérlő vezette Gyorgyevics nyomára a hatóságot, tiz esztendői hiábavaló hajsza után.

Még maga Seaton Watson is, írói nevén Scotus Viator, aki éveken át folytatott igazságtalan propagandát a magyar »barbárság« ellen, egy intervjúban kénytelen volt elismerni a szerb uralom által teremtett torz balkáni állapotokat, valószínűleg azoknak az eseteknek a hatása alatt, amelyeknek szenvedő alanyai külföldi állampolgárok voltak. Hogy ilyenek ne ismétlődhessenek meg, a szerb hatóságok maguk tartják vissza az idegeneket rossz hírű vidékek felkeresésétől, ami különben igen dicséretreméltó dolog. Egy hollandi utazót Boszniában maga a poglavar (kerületi előljáró) figyelmeztetett arra, hogy tervezett kirándulását ne tegye meg, mert életéért nem vállalja a felelősséget.

A lakosság körében igen kemény és talán nem is egészen igazságtalan kritikát vált ki az a kétféle mérték, amely szerint a bandákat kezelik és üldözik. Számtalan esetet hallottam, hogy a szervezetek befolyására a »politikailag megbízható« bandák üldözése nem folyik a kellő eréllyel, míg a kevésbé lojális zsványokat tüzzel-vassal irtják. Ezt a véleményt igazolja az a rémregénybe illő kegyetlen mód, ahogyan Montenegróban vetettek véget, legalább egyelőre, a politikai elégedetlenségből alakult rablóbandáknak, amelyek már annyira merészek voltak, hogy a dalmát tengerparti városokba fényes nappal hatoltak be és fosztogattak az országutakon. De ezt igazolják a gyakran előforduló szökési esetek is, amelyek közül feljegyzésre érdemesek Markovics montenegrói komitácsi és Hajducica Sztoja banditafőnök esetei, akik a zágrábi börtönből szöktek meg; azután őt szervezett, a bolgár határon működött véreskezű gyilkosnak a jajcei börtönből való, ma is felderíthetetlen szökése. Ezek az urak valamennyien a szervezetek tagjai voltak.

Ezentúl valószínűleg még könnyebbek lesznek majd a szökések, mert az igazságügyminiszter rendeletére a jugoszláv állam területén az összes rabokról leszédtek a bilincseket. Az eddigi rendszer ugyanis egészen különleges volt: a régi szerb területeken a rabokat könnyű vagy nehéz bilincsben tartották, a tőlünk elvett területeken nem vasalták meg őket. De mivel az ószerbiai börtönök túlszűfolttsága folytán igen sok rabot a délvidéki börtönökbe utaltak át, az a helyzet állott elő, hogy a rabok és vizsgálati foglyok egyrésze meg volt vasalva, a másik nem. Az említett miniszteri rendelet most ennek az állapotnak vetett véget. Igen érdekes körülmény még az is, hogy a délszláv birodalomban sem államfogház nincsen, sem pedig női és fiatalkorú bűnözők számára nincsenek speciális letartóztatási intézetek. Az új törvény kényszer munkával is büntet, de ennek a végrehajtására is hiányoznak a megfelelő intézetek. Most már az a helyzet, hogy gyerekek, asszonyok, politikai foglyok a közönséges rablókkal és gyilkosokkal együtt vannak elzárva, mert korszerű fegyházak, börtönök, államfogházak létesítésére nincs pénz, míg a nagy összegeket felemésztő politikai szervezetek vígan burjánznak.

Ennyi elég a nagyszerb szervezetekről és az ottani közbiztonsági viszonyokról. Bárminő kritikát váltsanak is ki az illegitim szervezetek önkényeskedéséből származó vagy az azzal összefüggő állapotok, bizonyos az, hogy ezek a szervezetek, bár egyesek ezek kebelében a saját anyagi érdekeikről sem feledkeznek meg, a saját mentalitásuk, a saját elgondolásuk szerint mégis csak a haza nagyságát tartják szem előtt és a nemzeti ügy előmozdításáért mindenre képesek. Ez a merényletekre, gyilkosságokra mindig kész fanatizmus, amely az európai kulturember előtt különben sohasem lehet rokonszenves, egyik magyarázata annak, hogy az 1878-ban még a török basák előtt hajlongó szerb vazallus nem is egy félszázad leforgása alatt számottevő hatalommá vált és idegen népek embermillióit tartja igája alatt a mindennél szentebb kíméletlen nemzeti önzés nevében, amely minden nemzeti nagyságnak az alapja szerb elgondolás szerint. Más lapra tartozik annak az eldöntése, hogy a nagyság ezen az alapon meddig tartható fenn.

Von York porosz tábornok, a wartenburgi csata után (1813 október 3) hadtestének egyik zászlóalját, amely a csatában különösen hősiiesen viselkedett, azzal tüntette ki, hogy amidőn a hadtest csapatai díszmenetben elvonultak előtte, többi zászlóaljknál csak a zászlóaljparancsnoknak tisztelgett, a hős zászlóalj előtt azonban levette fővegét és fedetlen fővel fogadta annak díszelgését egészen addig, amíg az utolsó ember is el nem vonult. Hasonló megtisztelésben részesítette Bonaparte Napóleon 1800 január 19-én az előtte elvonuló 96., 43. és 30. francia gyalog féldandárokat, vagyis ezredeket, amelyek hősiességükkel szintén rászolgáltak a megkülönböztetésre.

A jugoszláv csendőrség illetményrendezése.

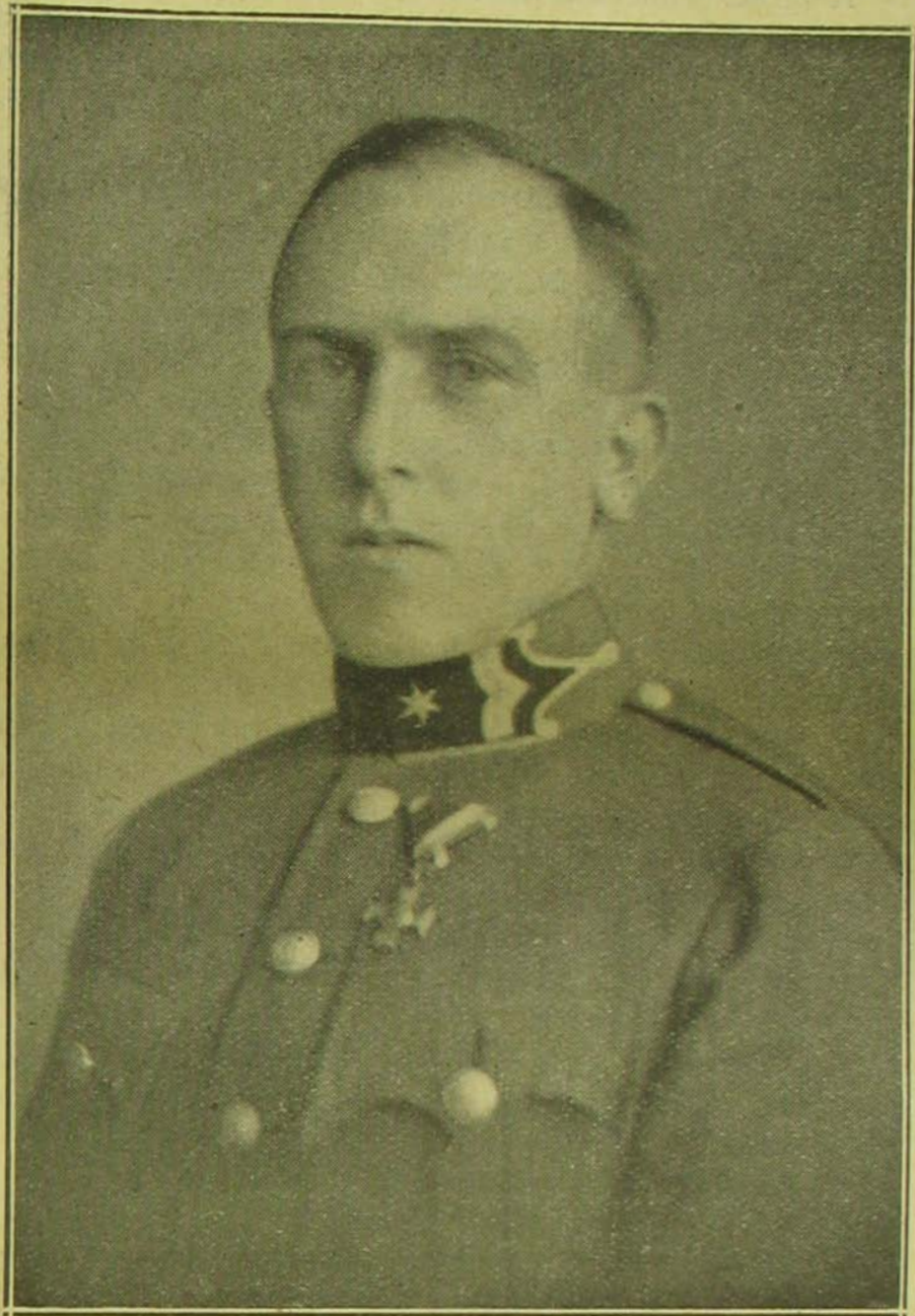
Az 1928/29. évi pénzügyi törvény 176. pontjában foglalt meghatalmazás alapján a csendőrségi törvény, valamint az 1922. február 18-iki csendőrségi nyugdíjaltörvény módosítása és kiegészítése tárgyában 1929. március 22-én kiadott rendelet folytán a csendőrségi törvény a következőképen módosul:

I. fejezet. A 45. fejezet a következőkben módosult: A csendőröket a csendőrségtől elbocsátják: 1. Próbacsendőröket: *a)* ha fizikailag, szellemileg, vagy erkölcsileg alkalmatlanok a csendőrségi szolgálatra és *b)* ha gyenge előmenetelt mutatnak a próbacsendőriskolában. 2. Véglegesített csendőröket, tizedeseket és altiszteket: *a)* ha 3 egymást követő éven át nem megfelelő a minősítésük; *b)* ha bíróság által több, mint 12 hónapra lettek elítélve, vagy pedig, ha becsstelen tett miatt lesznek elítélve, tekintet nélkül a büntetés kiszabására; *c)* fegyelmi okból akkor, ha ártanak a csendőrségi szolgálatnak és tekintélynek, miután az összes javító intézkedések eredménytelenek maradtak; és *d)* ha az előjárók engedélye nélkül megölnék.

E fejezet 2. pontjának *a)* és *b)* bekezdése szerint elbocsátott nyugdíjigényes csendőrök ezen igényüket megtartják.

Ennek a rendeletnek alapján a szolgálatból elbocsátott csendőröket nem lehet többé a szolgálatba visszavenni.

II. fejezet. A 105. fejezetben a következők a változások: Minden csendőrnek illetékes: 1. fizetés; 2. pótlékok pénzben és természetben; 3. ruházat; 4. fűtés, világítás és tisztogatási szerek; 5. fegyverzet, felszerelés és lőszer; 6. lakás és ágy-nemű; 7. segédletek a szolgálat ellátásához; 8. lovas csendőröknek ló és lőszerszám; 9. saját lovat tartó csendőröknek pénzbeli pótlék, lótáp, patkolás és istálló.

Pászán János őrmester, a g. liszthelyettesi tanfolyam legjobban vizsgázott hallgatója.

III. fejezet. A 106. fejezetben beállott változás: A fizetés két részre oszlik, törzsfizetésre és alkalmazás szerinti fizetésre.

Pénzbeli pótdíjak a következők: rendes és a korral emelkedő, szakképzettségi, drágasági (személyi és általános csendőrségi) pótdíjak.

IV. fejezet. A 107. fejezetben beállott változás: A csendőrség törzsfizetése 3 csoportra oszlik, mindegyik csoportban 10 fokozattal; 1. oszt. őrmester: 1. fokozat 2700, 2. fokozat 3000, 3. fokozat 3900, 4. fokozat 4500, 5. fokozat 5100, 6. fokozat 5700, 7. fokozat 6300, 8. fokozat 6900, 9. fokozat 7200, 10. fokozat 8580; 2. oszt. őrmester és viceőrmester: 1. fokozat 2400, 2. fokozat 2800, 3. fokozat 3360, 4. fokozat 3840, 5. fokozat 4320, 6. fokozat 4800, 7. fokozat 5280, 8. fokozat 5760, 9. fokozat 6240, 10. fokozat 6960; tizedes és véglegesített csendőr: 1. fokozat 2100, 2. fokozat 2460, 3. fokozat 2820, 4. fokozat 3180, 5. fokozat 3540, 6. fokozat 3900, 7. fokozat 4260, 8. fokozat 4620, 9. fokozat 4980, 10. fokozat 5340 dinár. (10 P = 100 dinár. Szerk.)

Az egyes fizetési fokozatokba való besorolásnál számításba veszik az összes — nyugdíjba beszámítható — szolgálati éveket.

A törzsfizetés legmagasabb fokozatának elérése után következő további szolgálatért ennek a legmagasabb fokozatnak megfelelő, de 15%-kal felemelt törzsfizetés illetékes. Ez a 15% csak azoknak a nyugdíjába számít be, akiknek 35 évi tényleges szolgálatuk van.

A törzsfizetés minden fokozata 3 évig tart, ez idő után a csendőr automatikusan éri el a következő fokozatot. Ha a csendőr az egyik fizetési csoportból a felsőbb csoportba lép, a fizetési fokozat megállapítására az összes szolgálati ideje mérvadó,

A ceglédi lovas alosztály most felavatott vértanú- emléke.

A próbacsendőrök, pótcsendőrök és a pótkeretbe osztott csendőrök fizetése nem oszlik törzs- és szolgálati beosztás szerinti fizetésre. Ezek a következő fizetést kapják: próbacsendőr évente 2760 dinárt, pótcsendőr évente 2100 dinárt, pótkeretbe osztott csendőr évente 1800 dinárt.

Szolgálati beosztás szerinti fizetés az egyes rendfokozatok szerint egy évre a következő: 1. oszt. őrmester 3000, 1. oszt. őrmester 4 év után 4200, 2. oszt. őrmester 1680, 2. oszt. őrmester 4 év után 2400, vice őrmester 1440 dinár, tizedes az első 12 szolgálati évben 1080, tizedes 12 szolgálati év után 1440, véglegesített csendőr 960 dinár.

Rendes évi lakáspénz: 1. oszt. őrmester a szolgálat első 15 évében 1200, 1. oszt. őrmester 15 évi szolgálati idő után 1500, 2. oszt. őrmester és viceőrmester a szolgálati idő első 15 évében 1020, 2. oszt. őrmester és viceőrmester a 15 évi szolgálati idő után 1200 dinár. Tizedes és véglegesített csendőr a szolgálat első 15 évében 900, tizedes és véglegesített csendőr 15 évi szolgálati idő után 1020 dinár.

A minisztertanács felemelheti a lakáspénzt oly állomásokon, ahol a lakbérek különösen magasak. Ez a lakáspénz-emelés 3 osztályra oszlik: Az első osztályban 30%-kal, a másodikban 20%-kal, a harmadikban 10%-kal kell emelni a rendes lakáspénzeket.

Kincstári vagy a kincstár által bérelt lakásokban lakó nős altiszteknek, tizedeseknek és véglegesített csendőröknek lakáspénz nem illetékes.

Ha a csendőr neje is állami alkalmazott ugyanazon az állomáson, akkor együttesen egy lakáspénzt kapnak és pedig a magasabbat.

Az összes csendőr altiszteknek, tizedeseknek és véglegesített csendőröknek csendőrségi szolgálati pótdíj illetékes és pedig tekintet nélkül a rendfokozatra: az 5. szolgálati év betöltéséig évente 600, a 6-tól a betöltött 10 szolgálati évig 720, a 11-től a betöltött 20 szolgálati évig 840, a 20 szolgálati éven felül 960 dinár.

Próbacsendőröknek nincs igényük erre a pótdíjra.

Ezt a csendőrségi pótdíjat a szolgálati idő emelkedésével automatikusan folyósítják.

Drágasági pótlékot az élelmiszerek drágulása esetén a minisztertanács rendelete alapján folyósítanak.

A családi pótlékra nézve (feleség, törvényes és törvényesített gyermekek után) a polgári tisztviselők és egyéb közalkalmazottakról szóló törvény, valamint a drágasági pótlékról szóló rendelet mérvadó.

Ha egyes vidékeken különösen terhes a szolgálat, a minisztertanács különleges pótdíjat állapíthat meg az összes csendőrök számára.

Az udvari csendőrszázad csendőreit külön ruházati pótdíj illeti meg és pedig évi 720 dinár.

A törzs- és szolgálati beosztás szerinti fizetést, lakpénzt, szolgálati pótdíjat, drágasági pótlékot havi kiszabásban folyósítják a változást követő hónaptól kezdve és beszüntetik annak a hónapnak a végével, amelyben változás történt.

Szolgálatbalépésnél az illetmények a ténylegesen megkezdett szolgálat napjától számítanak.

V. fejezet. A 108. fejezetben beállott változások:

Nős, tényleges csendőr altisztek évente 6 köbméter fát kapnak. Ez az illetmény, az özvegyeket is megilleti, ha törvényes, vagy törvényesített gyermekük van, akit maguk tartanak el.

VI. fejezet. A 109. fejezetben beállott változás:

A csendőr illetményét a következő esetekben szüntetik be: *a)* ha meghal; *b)* ha a szolgálatból elbocsátják; *c)* ha megszökök; *d)* ha a csendőrségi törvény 112. fejezetében felsorolt esetekben elbocsátják. Ez esetben a nős csendőröknek fára sincs igényük; *e)* 12 hónapig tartó jogerős bírói ítélet alapján történt elzárás ideje alatt nőtlenek 25%, nősök 50%-át kapják összes illetményeiknek. Nős csendőrök család-

jai tűzifát a családtagok száma szerint kapnak. Az *e)* pont szerint visszatartott illetményeket a csendőr segélyalap kapja; *f)* előzetes letartóztatás és vizsgálati fogság idejére, az esetben, ha le van tartóztatva, visszatartanak a nőtlen csendőr összes illetményeiből 75%-ot, nős csendőréből 50%-ot. — Nősöknek a családtagok száma szerint utalják ki a fát.

Az illetmények visszatartott részét kifizetik az illető csendőrnek, ha — mint ártatlant — a bíróság felmenti, ha bírói végzéssel beszüntetik az eljárást, ha bizonyítékok híján felmentik, vagy ha amnesztiában részesül; *g)* ha azonban a főtárgyalás előtt szabadlábon védekezik és szolgálatot teljesít, akkor az összes illetményeit megkapja; *h)* ha valamely csendőr kártérítéssel tartozik a kincstárnak — tekintet nélkül arra, hogy bűnvádi eljárás alatt áll-e, vagy sem, le van-e tartóztatva, vagy nincs — az illetékes hatóság a fennálló törvények és rendelkezések értelmében rendeli el a kár megtérítését, vagy megfizetését.

VII. fejezet. A 110. fejezethez új pont jön, amely így hangzik:

Ugy a csendőröknek, mint családtagjaiknak igényük van ingyen gyógyításra és ingyen gyógyszerekre, ha otthon betegek; — csendőrök azonkívül költségmentes elhelyezésre és gyógyításra tarthatnak igényt fürdőkben, szanatóriumokban és egyéb belföldi klimatikus gyógyhelyeken, vagy pedig pénz-segélyre a belügyminiszter által előírt feltételek mellett.

★

A csendőrségi nyugdíjalapról szóló törvény a következőképpen módosul:

Az 1—10. fejezet törlendő és a következőkkel pótolandó: *1. fejezet.* 1929. április 1-ével a csendőrségi nyugdíjalap pénztára beszünteti működését. A csendőrök ettől a naptól kezdve nyugdíjukat az illetékes pénzügyigazgatóságtól kapják.

A csendőrségi nyugdíjalap pénztárálladékát ezen a napon átutalják az állami központi pénztárba, az általános állami nyugdíjalap számlájára.

2. fejezet. Az összes tényleges és nyugdíjazott altiszteknek, tizedeseknek, véglegesített és ideiglenes csendőröknek személyes illetményeiből nyugdíjjárulék fejében visszatartanak 3%-ot. A levont összegeket a legközelebbi pénzügyigazgatóságnak kell átadni. Ezek a betéteket vissza fogják tartani addig, amíg az összes állami alkalmazottak nyugdíjalapjának kérdése általános törvénnyel rendezve nem lesz.

A 11. fejezetben változás: Minden csendőr altiszt, tizedes és véglegesített csendőr 10 évi szolgálat után nyugdíj-képes és nyugállományba helyezhető, ha testileg vagy szellemileg alkalmatlanná válik a csendőrségi szolgálatra.

A 12. fejezetben változás: *a)* A nyugdíjba beszámítható szolgálati idő alatt értendő minden, a tényleges szolgálatban töltött idő, akár megszakítással, akár nem, — valamint háború idején katonai szolgálatban, a gyalogság pótkereteinél töltött teljes szolgálati idő.

A próbaszolgálat után véglegesített csendőrnél a próba- vagy ideiglenes csendőrszolgálat tartama tényleges szolgálatnak számít.

b) Az altisztek, tizedesek és véglegesített csendőrök nyugdíjának kiszabata a törzs- és szolgálati állás szerinti fizetés, a csendőrségi szolgálati pótdíj és rendes lakáspénz szerint nyer megállapítást a nyugállományba helyezés napjának megfelelően. 10 évi szolgálat után az összes fentnevezett illetmények összegének 50%-a, minden további félév után 1.25% illetékes, úgy, hogy 30 évi szolgálati idő betöltése után mint nyugdíj, megfelel a teljes fizetésnek, csendőrségi pótdíjnak és lakáspénznek.

13. fejezet: Törölték.

14. fejezetben változások: Hadiévek kétszeresen számítanak, éppen úgy, mint a hadsereg és haditengerészet altisztjeinek. Ez a rendelkezés a Balkán- és világháborúra

is érvényes azon csendőrök számára, akik ezen törvény szerint kerülnek nyugállományba.

Altiszt, tizedes és véglegesített csendőr, aki a nyugdíjigényt elérte, akkor sem veszti azt el, ha polgári szolgálatba lép át.

15. fejezetben változás:

A csendőrségi szolgálat utolsó évében megkezdett félév teljes félévnek számít.

16. fejezet: Továbbra is érvényben marad.

17. és 18. fejezet: Törölték.

19. fejezetben változás: Minden altiszt, tizedes és véglegesített csendőr betöltött 30 évi effektív csendőrszolgálat után, valamint elért 55 életév után saját kérelmére nyugállományba helyezhető.

20. fejezetben változás: Minden altisztnek, tizedesnek, véglegesített és próbacsendőrnek, aki önhibáján kívül, a szolgálat teljesítése közben annyira megsérül, hogy további szolgálatra alkalmatlanná válik, a nyugdíjába beszámítják a 12. fejezetben felsorolt éveket, ehhez még 10 évet hozzászámítva.

De az ily módon kiszámított nyugdíj semmi körülmények között se lehet magasabb, mint az illető teljes fizetése.

21. fejezetben változás: Az előbbi fejezet szerint nyugállományba helyezett csendőrök felgyógyulás esetén visszatérhetnek a csendőrségi szolgálatba, ha arra ismét alkalmasnak találtnak.

22. fejezetben változás: A csendőr alkalmassága vagy alkalmatlansága felől ahhoz a hadseregparancsnoksághoz beosztott felülvizsgáló bizottság dönt, melynek területéhez az illető csendőr ezred- (vagy zlj.) törzse tartozik.

23. fejezet: Továbbra is érvényben marad.

24. és 25. fejezet: Törölték. (Lásd: 20. fejezetet.)

26. fejezetben változás: A csendőr nyugdíja annak a hónapnak első napjától kezdődik, amelyikben az illető nyugállományba helyezését elrendelték.

27. fejezet: Törölték.

28. fejezetben változás: Altisztek, tizedesek és véglegesített csendőrök elvesztik nyugdíjigényüket: 1. ha a bíróság több, mint 12 havi büntetésre ítélte el őket, valamint ha becsületen ügyben ítéltettek el, tekintet nélkül a büntetés tartamára; 2. ha a szolgálatot önkényesen elhagyják; 3. ha a csendőr nem tesz eleget a törvény 21. fejezetében említett behívásnak; 4. ha a nyugalmazott meghalt és 5. ha engedély nélkül megkösi.

29. fejezetben változás: Altisztek, tizedesek és véglegesített csendőrök özvegyei a tisztviselőkről és egyéb állami polgári alkalmazottakról szóló törvény szerint kapják és vesztik igényüket az özvegyi nyugdíjra.

30. fejezetben változás: Nyugalmazott csendőrök és csendőrözvegyek személyi és családi drágasági pótlékot aszerint az általános törvény szerint kapnak, amely valamennyi nyugdíjas férfira és nőre érvényes.

31. fejezet: Törölték.

32. fejezetben változás: Oly csendőr özvegyének, aki még nem szerzett nyugdíjigényt és szolgálatban meghal, vagy megbetegszik és e megbetegedés következtében hal meg, igénye van nyugdíjra, tekintet nélkül férje szolgálati idejére. A nyugdíj annyit tesz ki, mint amennyi 10 évi szolgálati idő után illetné meg. Ily megbetegedést rögtön okmányilag kell megállapítani és igazolni. Az okmányokat a felülvizsgálati iratoknál kell megőrizni.

33. fejezet: Törölték.

34. és 35. fejezet: Érvényben marad.

36. fejezetben változás: Az özvegy nyugdíja a csendőr halálát követő hónapnak első napján kezdődik, a csendőr eltűnése esetén pedig akkor, amikor holtnak nyilvánítják.

37. fejezet: Érvényben marad.

38. fejezetben változás: Az özvegyi nyugdíjigény megszűnik a tisztviselőkről és egyéb polgári állami alkalmazot-

takról szóló törvény 154. fejezetében kifejtett okok következtében.

A 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53. és 54. fejezeteket törölték és helyettük a tisztviselőkről és egyéb polgári állami alkalmazottakról szóló törvény rendelkezései léptek életbe.

55. és 56. fejezeteket törölték, helyettük a következő szöveg lép életbe: 56. fejezet: Altisztek, tizedesek, véglegesített, próba- és ideiglenes csendőrök után ápolás címén az elhunyt egyhavi illetményei kerülnek kifizetésre. Ezenfelül az asszony vagy a gyermekek segély címén az esetben kaphatják a kétszeres illetményeket, ha nincsen más jövedelmük. A segély a belügyminiszter engedélyéhez van kötve.

57. fejezetben változás: Az egyhavi illetményeket ápolás címén annak fizetik ki, aki az ápolást tényleg végezte.

58., 59. és 60. fejezeteket törölték.

61. fejezetben változás: Az altisztek, tizedesek és véglegesített csendőrök nyugállományba helyezését a csendőrség parancsnoka végzi. Kétséges esetekben és panaszos ügyekben a belügyminiszter dönt.

62., 63. és 64. fejezeteket törölték, helyettük a következő új fejezetek lépnek életbe:

65. fejezet: Minden kérdésben, amely a csendőrök nyugdíjára és családjára vonatkozik és itt nincs tárgyalva, a tisztviselőkről és egyéb polgári állami alkalmazottakról szóló törvény rendelkezései mérvadók.

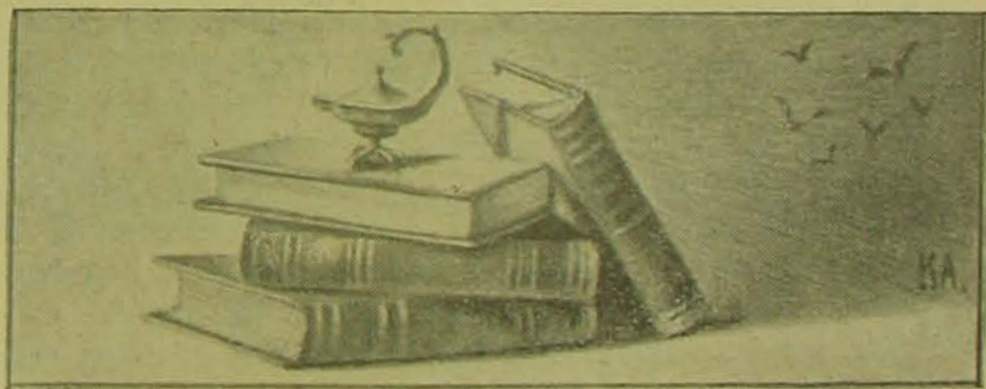
66. fejezet: Ezeknek a változtatásoknak helyes keresztülvitelére szükséges utasításokat, valamint azok végrehajtásához szükséges rendeleteket a belügyminiszter adja ki.

67. fejezet: Az ebből a rendeletről kifolyó rendes- és nyugdíjilletményekre keletkező igény 1929. április 1-től érvényes.

68. fejezet: Az ebből a rendeletről kifolyó illetményigények az állami költségvetésből nyernek kielégítést oly módon, hogy a költségvetésben meghatározott hitelek túllepni nem szabad.

69. fejezet: Ez a rendelet a király aláírása után lép életbe és a hivatalos közlőnyben való kihirdetése napjától van hatályban.

(Kihirdették a hivatalos közlőny 1929 március 30-án kelt 75. számában.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

191. Kérdés. A tettes a sértettől fűszerüzletet vásárolt és vett át árúkészlettel. A vételár egy részét letörlesztvén, elhagyja az üzlethelyiséget s a kulcsot átadva a sértettnek, kijelenti, hogy az egész ügylettől eláll. A sértett átveszi a kulcsot s abban állapodik meg a tettesel, hogy másnap számbaveszik az árúkészletet s megállapodnak a továbbiakra nézve. Éjjel a tettes álkulccsal behatol az üzletbe s onnan 500 P értékű árút magához vesz és elrejt. Mily büntetményt követelt el a tettes?

Válasz. Első kérdés, kinek a tulajdona a tettes által titokban elvitt árú? Nem lehet kétséges, hogy ez még az övé volt, hiszen a vételügylet egyoldalú elállásával nem szűnt meg.

Saját dolgát pedig senki sem lophatja el. Így abból kell ezután kiindulnunk, mi célja volt a tettesnek ezzel a furcsán és értelmetlenül végrehajtott cselekménnyel (hiszen az elvitt árúkészletet sokkal egyszerűbb módon rejthette volna el, míg a kulcsokat a sértettnek át nem adta)? Célja nyilvánvalóan az lehetett, hogy fizetőképtelen helyzetbe jutván, a bekövetkező hatósági végrehajtás előtt akarta elvonni ezt a különös körülmények közt elvitt árúkészletet.

A tettesnek ez a hitelezők megkárosítására irányzott szándékos cselekedete tehát, tekintve az okozott kár összegét, a Btk. 386. §-ába ütköző csalás büntette.

192. Kérdés. *Egy 17 éves középiskolai tanuló szülei tudta nélkül rádióberendezéshez alkatrészeket vásárol hitelbe. Azt igéri a kereskedőnek, hogy tartozását akkor fogja kifizetni, ha az összeállított rádiót eladja. Erre egyébként vevője is van, aki neki 50 pengő előleget is adott. Ezt az előleget a fiú átadja a kereskedőnek törlesztésül. Az előleget adó vevő azonban az ügylettől visszalép, mert a fiú a kikötött határidőre a berendezést összeállítani nem tudta. A hitelező kereskedő elunván a tartozás kifizetésére várni, a fiút a középiskola igazgatóságánál bepanaszolja egy 195 pengős számla melléklésével. A szülők nem fizették ki a számlát, hanem a következő tanévre a fiút más városban lévő tanintézetbe adták, minthogy régi tanintézetében feltűnően rossz bizonyítványt kapott. A kereskedő most levelet ír a szülőkhöz, hogy fizessék ki a 200 pengőre növekedett tartozást, mert a fiút fel fogja jelenteni az újonnan választott tanintézet igazgatóságánál is. Mily jogi kérdések merülnek fel ennek az esetnek büntetőjogi megítélésében?*

Válasz. A középiskolai tanuló nem követett el büncselekményt a hitelbe való vásárlásnál, mert nem fejtett ki oly ravaszságot és fondorlatot, amely a kereskedő megtévesztésére alkalmas lett volna. A kiskorú által megkötött hitelügylet egyébként érvénytelen, mert nem a kiskorú élet-szükségleteire vonatkozik s bírói úton érvényesíthetővé csak akkor válik, ha a kiskorú azt teljeskorúsága elértekor magára kötelezőnek elismeri. Nem felelősek tehát a kiskorú illetően adósságszinálásáért a szülők sem. A kereskedőnek az az eljárása, hogy az esetet a fiú tanintézeti fegyelmi hatóságának tudomására hozta, csak akkor tekinthető jogosnak, ha a fiút rosszhiszeműség terheli, mert egy 17 éves kereskedelmi iskolai tanulónak is kell annyi erkölcsi érzékének lennie, hogy az adósságot kifizetni becsületbeli dolog. Jóllehet a tanintézet igazgatósága nem jogosult adósságok behajtására, mégis, mint a fiú fegyelmi hatósága, jogosítva van az esetnek erkölcsi megítélésére. Ha azonban a fiút nem terheli rosszhiszeműség, nem kifogástalan a kereskedőnek az az eljárása, hogy könnyelmű hitelezését a fiú erkölcsi meghurcolásával akarja megbosszulni, illetőleg anyagilag biztosítani. Azt az eljárást pedig, hogy a szülőknek írt levélben a fiú újabb meghurcolását helyezik kilátásba, ha a szülők nem vállalják át a fiúnak kedvtelésből csinált adósságát, zsarolásszerű, tehát a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségének kísérletére a Btk. 65. §-a szerint gyanú forog fenn.

Nem vizsgálva azt a kérdést, hogy a kiskorúnak a rádióberendezés vevőjével kötött munkaszerződése jogilag érvényes-e, az 50 pengő előleget mindenesetre vissza kell fizetnie, ha a kikötött határidőt megtartani nem tudta s halasztást nem kapott.

193. Kérdés. *A Szut. 386. pontja utolsó bekezdése szerint a bűnvádi eljárásban megállapított határidőket csak olyan esetben lehet meghosszabbítani, amikor ez kifejezetten meg van engedve. Milyen határidőkről van itt szó?*

Válasz. A határidőt törvény állapítja meg általában vagy bírói intézkedés esetről-esetre. Például esetről-esetre tüzi ki a bíró a határidőt a Bp. 7. §-a esetében, midőn a bíró valamely előzetes kérdés eldöntése végett záros határidő kitűzése mellett utasítja valamely eljárásnak megindítására. Ezt a határidőt a bíró meghosszabbíthatja, ha megokoltan kérelmezik.

A törvényt szabta határidők rendszerint nem hosszabbíthatók meg. Amikor meghosszabbíthatók, a törvény maga jelöli meg. Ilyen kivételes esetek: az előzetes letartóztatás határideje 15 nap; ez külön intézkedéssel meghosszabbítható további 15 nappal vagy még hosszabb időre, vádirat benyújtása és elsőfokú ítélet hozatala esetén. A vizsgálati fogság rendes tartama három hó; a törvény azonban ennek a határidőnek többszörös meghosszabbítását is megengedi. Ilyen meghosszabbítható határidő a jogerős büntetés végrehajtásának időpontja is.

A határidőtől különbözik a határnap. Az utóbbi naptárilag meghatározott időpont (fix terminus), míg az előbbi bizonyos időtől meghatározott időig folyik.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az áruló kéznyom.

Írta és nyomozta: SÁVAI PÁL tiszthelyettes (Szeged).

A Bánáthoz tartozott Ujarad község, melynek örsén hosszabb időn át teljesítettem szolgálatot. Az alább leírt eset akkor történt, amikor első ízben voltam járőrzetű, talán azért emlékszem rá oly pontosan, de meg azért is, mert szerény véleményem szerint az eset nincs minden tanulság híján.

Az I. számú őrzőjáratot kellett leportyáznunk. Zádorlak községbe megérkezve, a község leportyázása után betértünk a községi jegyzőhöz, hogy a községi állapotokról személyesen érdeklödjünk. A jegyző szívesen fogadott bennünket és örömmel ujságolta beszélgetés közben, hogy most a lakossággal, még a fiatalokkal is nagyon meg van elégedve, nincs semmi baj velük, közbiztonsági zavar úgyszólván sohasem fordul elő. A komikus véletlen úgy akarta, hogy éppen akkor, amikor ezeket mondta, ijedt arccal rontott be az ajtón Schön József,*) a község egyik legtekintélyesebb és legjobb módú gazdálkodója és izgalomtól remegő, szaggatott hangon adta elő, hogy míg ő a határban dolgozott, ismeretlen tettes betört a szobájának udvarra nyíló ablaktábláját és a nyitott szekrényből negyven darab húszkoronás bankjegyet, összesen nyolcszáz koronát ellopott.

A társalgásnak persze azonnal vége szakadt, vállra vettük a puskát, s el akartunk búcsúzni a főjegyzőtől, aki azonban kijelentette, hogy velünk jön. Hamarosan előkerített még egy esküdtet s most a panaszossal együtt öten elindultunk annak lakására.

*) A gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

Ide megérkezve, a káros felesége fogadott nagy sirással bennünket s elmondotta, hogy a tettes csak akkor lopózhatott be a szobába, amikor ő künn az istállóban a tehenet fejte, különben állandóan bent foglalatoskodott a házban. Akkor vette észre a kárt, amikor a fejés után a szobába benyitott és a betört ablaktáblán keresztül a huzat megcsapta. Azonnal a mezőre szaladt és elmondotta az esetet az ott dolgozó férjének.

Sem ő, sem a férje nem tudtak megnevezni senkit, akire valamilyen oknál fogva gyanakodhatnának.

A községi jegyzőt is megkérdeztem, hogy nincs-e valakire gyanúja, mire ő egy, a községben csavargásáról közismert 13 éves fiút nevezett meg. Ennek a névnek hallatára a káros felesége is sietett megerősíteni, hogy bizony, igen csak ez a fiú lehetett a tolvaj.

Közben én a kitört ablakot vizsgálgattam és egyre erősebb lett bennem az elhatározás, hogy mint ujdonsült járőrvezetőnek, semmi esetre se szabad kiderítetlen esettel bevonulnom. Amint az udvarban az ablak alatti részen lábnyom után keresgélék, egyszerre akaratlanul elfütyentem magam. Azt vettem ugyanis észre, hogy a szoba belseje felé eső részen jóval kevesebb üvegdarab és szilánk hever, mint a másik, tehát a külső oldalán. Ebből arra kellett következtetnem, hogy a tettes belülről törhette ki az ablakot, ha pedig belülről törték ki az ablakot, akkor a tettes minden valószínűség szerint házbéli lehet. Ezen gyanúmat alátámasztandó, az üvegdarabokat — amennyire alakjuk engedte — eredeti helyzetükben egy papírlapra iparkodtam összerakni, ami elég türethősen sikerült is, legalább is annyira, hogy kivehettem, hogy az ablaktáblát, — vagy amint arrafelé nevezik: ablakfiókot — belülről, lisztes kézzel törték ki, tehát a tettes nem az udvar felőli oldalról hatolt be, amint azt a panaszos gazdálkodó és felesége előadták.

Ezen felfedezésem után megkérdeztem őket, hogy nincs-e valaki a háznál, vagy a családban olyan rokonuk, aki sűrűbben fordul meg náluk s aki tudomással bírhatott arról, hogy pénzüket hol tartják. Mindketten kijelentették, hogy van ugyan egy mostoha lányuk, ez azonban már hetek óta nem volt náluk és nem is gyaníthatta, hogy hol tartják pénzüket.

Ezek után a gyanúm csak a káros feleségére irányulhatott, a fentebb írtakon kívül különösképpen még azért is, mert az asszony előadása közben megemlítette, hogy aznap kenyeret sütött, amit tudni azért volt fontos, mert az ablakfiókon egy lisztes kéznyomot is találtam.

Gyanúmat annyira alaposnak és érettnak találtam, hogy azt minden kerülgetés nélkül közöltem a károssal s magával a gyanúsítottal, a káros feleségével, akit mindjárt fel is szólítottam, hogy legegyszerűbb, legsímább lesz az ügy elintézése, ha tettét szépen beismeri. Ugy gondoltam, hogy ezzel a váratlan felszólítással zavarba hozom és beismerésre bírom az asszonyt.

Ez a feltevésem nem vált be. Meghökken ugyan az asszony, el is sápadt az arca, de beismerés helyett hangos méltatlankodásban tört ki, hogyan merészelem én őt, az első gazdák egyikének feleségét pénztolvajlással meggyanúsítani. Maga a káros gazda is ellenséges tekintettel nézett rám, — nem maradt más hátra, mint a károsnak megmagyarázni, vele megértetni a gyanúm alaposságát és kértem, hogy engedje meg a házkutatás megtartását.

A káros beleegyezett a házkutatás megtartásába, de csak azzal a feltétellel, hogy ha a pénzt nem tudom megtalálni, fel fog jelenteni, amiért a feleségét alaptalanul gyanúba vettem.

Kissé szorongó érzéssel folytattam le ezt a házkutatást, mert abban biztos voltam ugyan, hogy az asszony a tettes, abban azonban persze kevésbé, hogy vajjon sikerülni fog-e megtalálni is az ellopott pénzt. Az asszony továbbra is megmaradt tagadása mellett s ebből előrelátható volt, hogy a

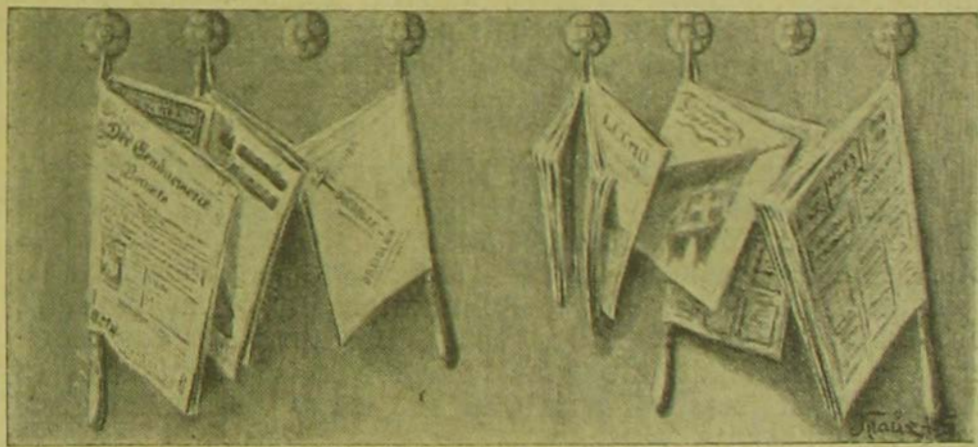
házkutatás, — már t. i. az eredményes házkutatás — nehéz lesz.

Kutatás közben — anélkül, hogy ő ezt észrevette volna — folyton a nőt figyeltem, gondolva azt, hogy ha az elrejtett pénz közelében járunk, valahogyan el fogja árulni magát. Ilyen helyen azután persze a legalaposabban fogom átkutatni a lakberendezési és egyéb tárgyakat.

Amikor a házi vásznakkal megrakott nagy kétfelé nyíló szekrényhez közeledtünk, az asszony kissé elcsendésedett, különben pedig elég hangosan méltatlankodott a házkutatás miatt, — ügyvéddel is fenyegetett, amiért a házát felforgatjuk. Közben az összegöngyölt végekben elhelyezett házi vásznat mind kiszedtük már a szekrényből, azonban a keresett pénzt nem találtuk meg. Mikor az utolsó véget is kivettük a szekrényből, az asszony újból pergő nyelven kezdett beszélni, ami úgy tűnt fel előttem, mintha a megkönnyebbülés érzésének megnyilatkozása lett volna. Hangja hirtelen elakadt és egészen megrökönyödött azonban, mikor látta, hogy a szekrényből kiszedett végeket egymásután kezdjük legöngyöltetni.

Sejtettem, most jó helyen tapogatózunk és sejtelmem nem is csalt, mert már a harmadik vég legöngyölítésénél nagy örömmre kifordult abból a sok békebeli kékpénz, hiánytalanul mind a negyven darab bankó. Most megkérdeztem az asszonyt, hogy ki dugta oda ezt a pénzt, mire ő sirva ismerte be, hogy a pénzt ő rejtette oda, a mostoha leányának akarta adni, a színlelt betörést ő követte el, hogy a férjét félrevezesse. Nem számított arra, hogy férje a csendőrségre megy, még kevésbé arra, hogy náluk házkutatást fognak tartani a csendőrök. A vászonba csak férje elől rejtette el a pénzt.

Mivel a férj nem kívánta a felesége megbüntetését, az ügynek a bíróságnál nem lett folytatása. Mindössze három órai késéssel vonultam be a rendes szolgálatból és örömmel jelentettem őrsparancsnokomnak az első és egyben teljes sikerű nyomozásom lefolyását és befejezését.

LAPSZEMLE.

(Spanyolország.) *Revista Tecnica de la Guardia Civil.*
234. szám.

A címkép Don José Osuna Pineda (Hozé Ozuna) csendőr alezredest mutatja be, aki a bűnügyi irodalom szorgalmas és kiváló művelője. Ebben a számban a perselytolvajokról és retikültolvajokról ír. A spanyol nép nagyon vallásos, ennél fogva sohasem üresek a perselyek és sok a félhomályos templomokban imádkozó ájtatos asszony. Egy különös tolvajfajta alakult Spanyolországban a perselyek fosztogatására. Rendszeren kettesével dolgoznak — férfi és nő. Amíg az egyik őrt áll, vagy valamivel leköti a templomszolga figyelmét, addig a másik rugékony halcsontra erősített és ragadós anyagba mártott bőr- vagy rongycsomóval néhány perc alatt kifosztja a perselyt. A másik tolvajfajta — rendszerint nagy ájtatosságot színlelő nő — a buzgó imádságba merült ájtatos hívők retikültájából (tarsolyából) emeli ki a pénztárcát.

Ugyancsak Osuna folytatja az előbbi lapban megkezdett elbeszélését az »El Jardinito«-ban (El Hardinito) történt

bünesetről, ahol egy csavargó néhány pezetaért 5 embert meggyilkolt és azután szeretőjével a bikaviadalra ment. Utóbbit persze a csendőrség nem tudta, amikor a tett színhelyén megjelent. Az öt hulla látása nagy haragra gerjesztette a csendőröket az állatias gyilkossal szemben és mindnyájan fogadkoztak, hogy azt a föld alól is előkerítik. Amikor az áldozatokat megvizsgálták, az egyik — egy asszony — mintha megmozdult volna. A hadnagy rögtön vizet és ecetet hozatott, ami annyira magához térítette az asszonyt, hogy egy nevet képes volt félig-meddig kinyögni — valószínűleg a gyilkos nevét. Nem lehetett a nevet jól érteni, de a hadnagy ezzel is beérte. Rögtön a városba (Cordoba) lovagolt, összehívta a csendőröket és rendőröket és megkérdezte, ki ismeri azt a nevet. Egy csendőr emlékezett egy hasonló nevű emberre, mire megindult utána a hajsza. A hadnagy ötletszerűen a bikaviadalra gondolt. Hol lehet másutt egy kordovai ember, ha pénze van? Megfigyelés alatt tartotta a cirkusz kapuit és kiadta a parancsot, hogy a kijövetelnél vizsgálják meg a tömeget, nincs-e közöttük gyanúsított? (Folyt. köv.)

Pastor (Pasztor) őrnagy folytatja a személyazonosság megállapításáról írott tanulmányát. Három különféle rendszert ír le arra vonatkozólag, hogy miképpen szokásos az ujjlenyomatokról fényképet készíteni (Welsch & Lycha-Marzo, Kodak, Locard).

A bűnözők intelligenciája átlag igen alacsony. Ezt több híres nyomozó állítja s ezt az állítást most Londonban 2000 bűnözőn végzett kísérletek beigazolták. Eszerint a bűnözők átlagos intelligenciája nem haladja meg a 14—17 éves ifjú normális szellemi nivóját.

A Valdemoro-i csendőriskola két növendéke szabadsága alatt az utcán 1200 pezetát (960 pengő) érő bankjegyeket talált s mert a pénzt a hatóságnak beszolgáltatták, a tartományi kormányzótól és az iskolaparancsnokságtól dícséretet kaptak.

A lapból megtudjuk, hogy illetékügyekben a legjobb tanácsadó az »El Consultor de los Ayuntamientos« (Tanácsadó városi tanácsok számára). Szerinte forgalmi kihágásokat a csendőrségnél kell bejelenteni, amely a jelentést az illetékes helyre juttatja.

A spanyol csendőrség patronusa a Pilar-i szent Szűz. Október 12-én valamennyi spanyol csendőrör kisebb-nagyobb ünnepély keretében szokta ezt a napot megülni.

Szeptember 8—10-ig alapításának 100. évfordulóját ünnepelte a spanyol csendőrség. Ez alkalomból a király a jótékonysági-rend nagykeresztjével tüntette ki a testületet.

Új rovatot nyitott a lap, amelyben a közbiztonsági szolgálatban elért különös eredményeket ismerteti és az eredményt elért csendőrök fényképének közlése mellett azok érdemeit méltatja.

A lap folytatja a megelőző számban az útakról, autókról és szállítmányokról szóló törvények ismertetését. Ebben a folytatásban a közforgalomban használt járművek, autók és kocsik féregmentesítéséről szóló rendelkezéseket ismerteti.

Martin Soriano leírja a Polina del Jucar-ban (Polinja del Hukár) történt kazánrobbanást, amely miatt egy konzervgyár összeomlott, maga alá temetve kb. 108 munkást és munkásnőt. A mentési munkálatokat nagy eredménnyel a csendőrség hajtotta végre.

A mellékelt törvénytár a halászatról szóló, 1929. szept. 7-én kelt törvényt tartalmazza.

Végül kedves kis történetet mesél Eusebio Blasco (Euszébio Blaszkó) egy furcsa bácsiról. A vastag bácsi beront nagy dühösen egy ujság szerkesztőségébe és helyreigazítást követel. Az ujságban az állott, hogy a szerkesztésből egy Perdigón nevű ember esernyőt lopott. Őt is Perdigónnak hívják, de ő nem lop esernyőket; — tessék az ujságba írni, hogy nem ő volt az a bizonyos. A szerkesztő sajnálja az esetet, de nem tehet a követelésnek eleget, mert a városban sok Perdigón lakik, akik ez esetben valamennyien helyreigazítást követelnének. — Jó, — kiabált a bácsi, — akkor megyek a bíróságra — és dühösen elszaladt. Néhány perc múlva nyílik az ajtó és a vastag bácsi kipirúlt arccal, szégyenkezve állít be a szerkesztőségbe. Láttára a szerkesztőség

személyzete hahotázni kezd. Miért? Mert a jó bácsi dühében magával vitte az egyik szerkesztő esernyőjét...

(Franciaország.) L'Écho de la Gendarmerie.

2322. szám.

A folyamatban lévő fizetésrendezést tárgyalja a lap. A pénzügyi tárca eleinte 500 millió frank hitelt kért az állami alkalmazottak fizetéseinek és a nyugdíjak rendezésére; — a kormány pedig még további hitelt ígért, amennyiben arra pontos számítások után szükség lesz. Az 500 millióból az elsőfokú fizetésrendezés megtörtént, ami különösen a rangosztályba nem sorolt csendőrségi egyének körében szült nagy elégtelenséget, mert a legalacsonyabb fizetési osztályt 8000 frank évi jövedelemre alapította (1840 pengő), ami nem elegendő. Ugy látszik, hogy a pénzügyi bizottság a fizetésrendezés második fokára szükséges póthitel igénylésénél a 8500 frankos legalacsonyabb évi jövedelmet vette új számítási alapul, ami azonban még mindig kevés, tehát vitákra fog okot szolgáltatni, annál is inkább, mert a pénzügyi bizottság a nyári szünet előtt szintén a 9000-es alapon állott. A szerkesztőség annak a reményének ad kifejezést, hogy az első lépés a jobb jövő felé megtörtént.

Egy másik, nem kevésbé fontos csendőrségi kérdés az altiszt státusz rendezése. Köztudomású, hogy a csendőrségnél az altisztek száma nincs arányban a csapatalisztekkel, — sőt a mozgógárda altisztjeivel sem. A magasabb altiszt hely kivéves, különösen a vidéki csendőrségnél. A csendőrség köréből azt indítványozzák, hogy minden szakasparancsnok mellett legyen egy törzsrörmester, mint helyettes és a századparancsnok székhelyén állomásozó szakasznál mint szakasparancsnok beosztva. Örsparancsnok legyen örmester, helyettese elsőosztályú csendőr. A század- és szakasparancsnok székhelyén lévő örs, továbbá az egyes állandó örsök parancsnoka ugyancsak első osztályú csendőr legyen. Ezzel el lehet érni, hogy a magasabb csendőraltisztek száma arányban álljon a csapatalisztek számával. Ha a mozgógárda zenekarának altisztjeire kiterjed a figyelem, akkor a csendőrség altisztjei is megkövetelhetik ugyanazt a figyelmet.

Egy öreg harcos azok érdekében emeli fel szavát, akik csak két haditettel rendelkeznek, tehát nem kaphatják meg a katonai érmet, mert ehhez három haditett kell. Azt indítványozza, hogy ezeket más módon kell megjutalmazni, mert a legtöbb esetben nem rajtuk múlt, hogy nem jutottak harmadik haditetthez.

Érdekesen világítja meg egy kis jelentés a gyarmati csendőrség nehéz szolgálatát Indokínában. A tenger, a sok folyó és az év nagy részében (téli) vízzel elöntött területek nagyban elősegítik a tengeri (vízi) rablók garázdálkodását. A jelentés Rey csendőrbiztosról szól, aki jelenleg a legveszedelmesebb tengeri rablóbandát üldözi és nagy sikerei voltak a banda rejtekhelyeinek, járműveinek, a rablott jószág nagy részének felkutatásában és a rablóbanda tagjainak letartóztatásában. Maga a bandavezér vízzel elárasztott erdőbe menekült, ahol Rey tovább üldözi.

A francia csendőrségnek nincs zászlaja, se más testületi jelvénye. Míg a többi fegyvernemeknek valamennyinek megvan a maga zászlaja, — sőt a légi csapatoknak kettő — addig a csendőrségnek nincs semmije. Ezt az igazságtalanságot mielőbb jóvá kell tenni. Ez alkalomból leközi a csendőrség által eszközölt elfogásokat: 1921-ben 70.525, 1922-ben 77.312, 1923-ban 58.370, 1924-ben 70.857, 1925-ben 82.332, 1926-ban 100.454, 1927-ben 106.724 és 1928-ban 104.638. Azonkívül sok egyéb statisztikai adattal bizonyítja a csendőrség nagy teljesítményét a közbiztonság érdekében. 1928-ban 8 csendőrt megöltek, 281-et megsebesítettek szolgálatuk teljesítése közben. (A zászlót a francia csendőrség már megkapta. Szerk.)

2323. szám.

A lap teljes szöveggel közli a France militaire-ben (Fransz militér, — egyetlen katonai napilap a világon) a fizetésrendezésről október 5-én megjelent cikket, mely szerint a hadseregnek (és vele a csendőrségnek) vajmi gyengék a kilátásai, miután a fizetésemeléseknél alkalmazott kulcsot a közalkalmazottak nem minden csoportjára nézve alkalmazzák egyenlően.

A lovas csendőrséghez és a mozgó gárdához bevonuló csendőrujoncok nyereg- és szerszámellátása nincs kielégítő módon rendezve, miután az érvényben álló szabályok szerint a csendőrujonc háromféle mód között választhat, hogy mily úton akar nyerget és szerszámot beszerezni. Ez az eljárás többek között azzal a hátránnyal jár, hogy a lovaglós felszerelés nem egyöntetű. A lap azt indítványozza, hogy:

1. az egész lovaglós felszerelést a kincstár adja ki használatra a csendőrségnek, vagy

2. ugyancsak kincstári készletekből adja el a legolcsób-

A világháború folyamán a központi hatalmak összesen 25 millió embert állítottak fegyverbe, az ántánt államok 44 milliót; a világháború összes hadseregeinek létszáma tehát kereken 69 milliót tett ki, amely szám kb. megfelel Németország lakosságának és kilencszer nagyobb, mint Csonkamagyarország lakóinak száma.

ban és a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett a csendőröknek.

Kivételes esetekben átvehető a lovas csendőrszolgálatból kiváló csendőrök tulajdonát képező felszerelés is, ha az kincstári készletekből származik.

Az előző számban a lap felvetette a »harcos« és a »nem harcos« állomány között tett különbséget, amely megkülönböztetésnek áldozata elsősorban a »nem harcosok« közé sorolt csendőség. Erre a cikkekre egy harcos egyesület titkára reflektál és sajnálkozását fejezi ki afelett, hogy a csendőség még mindig nem kapta meg a frontharcos elismerést és zászlaján még mindig nélküli a katonai érem és a becsületrend kitüntetésait, ámbár a csendőség számtalan esetben harcolt a fronton.

Montignac-ban (Montinyák) egy patkoló kovács agyonlőtte magát. Senki sem kételkedett az öngyilkosságban, csak — a csendőrök. Tudták ugyanis, hogy az állítólagos öngyilkos felesége szeretőt tartott. Ez a körülmény gyanússá tette az öngyilkosságot, ámbár a helyzet erre mutatott. A csendőrök ennek dacára folytatták a nyomozást és végül mégis kiderítették az ügyesen eltakart gyilkosságot.

2324. szám.

A Temps a napokban megállapította azt a tényt, hogy a csendőségnek alig van alkalma még a legjogosabb követeléseit is a világgal és a mérvadó tényezőkkel megismertetni. A lap ez alkalomból kifejti, hogy a csendőségnek, ha érvényesülni akar, épp úgy szüksége van propagandára, akár a sportnak, az erénynek, sőt ujabban a tudománynak is. Ahelyett, hogy folyton csak sopánkodunk, inkább mozogni és tenni kell valamit.

A mozgógárdisták panaszkodnak, hogy a pótkeretekhez vezényelt kiképző altiszteknek épp oly alantas munkát is kell végezniük, mint tanítványaiknak, — ami nem alkalmas a tekintély fenntartására. Ez okból is szükség volna az annyiszor sürgetett I. osztályú csendőr (gárdista) rendszeresítésére.

Capelles-les-Grands (Kapell le Grand) faluban két csendőrruhába bújt autós bandita lépett fel és hivatalos minőségben kutatva, több helyen betörték, vagy pénzt zsaroltak. Azzal a fogással éltek, hogy saját autójukat egy garázsban hagyták és onnan kölcsönvett autón hajtották végre a betöréseket, de a csendőség ennek dacára is hamarosan kézrekerítette őket.

2325. szám.

A lap újból visszatér a fizetésrendezésre. Eddig úgy volt, hogy az állam két részletben emeli fel a köztisztviselők fizetését. Mivel az első emelés 1929. január 1-ével teljesen elégtelen volt, a július 1-i hatállyal beigért, de még végre nem hajtott második emelés ismét kevésnek ígérkezik, mert az adók nagy részét nem lehet behajtani. A lap harmadik emelést sürget 1930. január 1-ével, de lehetőleg 1929. július 1-ig visszamenőlegesen. A lap csodálkozik, hogy a kormány cseppenkint préselteti ki magából azt, ami a köztisztviselőket már régen jogosan megilleti.

Bucquoy (Bükköj) őrsparancsnok, 9 élő gyermek apja felszólal a sokgyermekű családokat támogató törvénytervezet fogyatkozásai ellen. Mindenki tudja, hogy a francia nemzet állandóan fogy, a kormány és a társadalom pedig kétségbeesett erőfeszítéssel iparkodnak a gyermektelenség ellen harcolni. Különböző egyéb kedvezmények mellett a gyermekes családok a következő évi segélyt fogják kapni az államtól: egy gyermek után 55 frankot, kettő után 153, három után 350 és minden következő után 600 frankot. Ez hibás! Rendes körülmények között minden családnak átlag 3 gyermeke van. Kettő pótolja a szülőket és egy jut a nem házasodók pótlására. Ilymódon a nemzet fennmarad. Az első három gyermek után tehát semmi különösebb elismerés nem illeti meg a családokat. Mert mi a törvény célja? A sokgyermekes családokat támogatni. A sok fogalma csak a negyedik gyermeknél kezdődik. Ott kell segíteni és pedig kiadósan. A tervbevetett rendszernél az 1—3 gyermekes családok között oszlik meg a rendelkezésre álló pénz túlnyomó része. Ha ez megmaradna, akkor annyit lehetne a 4 és többgyermekes családoknak juttatni, hogy ez a kecségtető jutalom inkább fogja a szülőket a család fejlesztésére buzdítani, mint a mai rendszernél az évi 250 frank különbség a harmadik és negyedik gyermek között.

A mozgó gárda számvevő altisztjei együtt lépnek elő a többi altiszttel, mondja az egyik szabályzat. A másik pedig előírja, hogy az előléptetés feltétele a szakaszsparancsnokságra való alkalmasság, amely minősítést elérni a számvevő altiszteknek sem alkalmuk, sem idejük nincs. Ez épp oly paradox helyzet, mintha a csapataliszttektől számvevő altiszt minősítést is követelnének. A lap ennek a kérdésnek a rendezését kéri.

A csendőrszolgálat gyakran nagy veszéllyel jár, ha nem vesszük eléggé figyelembe a kísérő körülményeket. Intő példaként szolgálhat a következő eset: Jean Baptiste Rose (Zsán Baptiszt Róz) kömüves Longueuilben (Longölj) a pályaudvaron szíven lőtt egy Prudhomme (Prüdholm) nevű fiatal embert. A kömüves ugyanis durván bánt a szeretőjével, aki a fiatal Prudhomme barátnőjével együtt megszökött. A kömüves azt hitte, hogy Prudhomme tud a dolgról, kereste és amikor találkozott vele a pályaudvaron, követelte tőle a szeretője címét. A fiatalember ezt nem tudta megmondani, mire a kömüves dühében szívenlőtte. Ilyen ember mindenre képes, ezt meg kellett volna a csendőröknek gondolniok. Az egész vidék csendőségét mozgósították, Nogent sur Oise (Nózsán szür Oáz) két csendőre pedig a gyilkos anyjának házában elrejtőzve lesben állott. A gyilkos egy éjszaka tényleg megjelent anyja lakásán. Az egyik csendőr villanylámpát gyújtott és rávilágított, mire a gyilkos őt is szíven lőtte revolverével. Sőt a másik csendőr is elveszett volna a következő dulakodásban, mert a gyilkos egy barátját is magával hozta, ha véletlenül nem érkezik segítség két másik csendőr személyében, akik a lövés hallatára behatoltak a házba. A lest úgy kellett volna rendezni, hogy a csendőrök semmi esetre se tegyék kockára életüket.

(Ausztria.) Der Gendarmeriebeamte.

106. szám.

A vezércikk öszinte lelkesedéssel üdvözli Schober kancellárt hivatalbalépése alkalmából. Büszkén és örömmel fogja őt a csendőség követni — mondja a cikkíró — nemcsak azért, mert a közbiztonsági szolgálatból került a magas állami méltóságba (Bécs város rendőrfőnöke volt eddig), hanem, mert mindenkinek az a hite, hogy Ausztriát ő fogja a sok megpróbáltatás és belső zavar után, erős kézzel boldogabb időkbe átvezetni.

Az osztrák csendőség készletsegi szolgálatának díjazására vonatkozó kormányrendelet megjelent. A csendőrök egy kis töredékét magában egyesítő, még mindig politizáló csendőrszakszervezet a maga kitartó utánjárásának eredményeként tünteti fel ezt a kormányrendeletet. A fegyelem és tekintélytisztelet alapján álló politikamentes szakegyesület erre részletesen ismerteti minden egyes lépését, amelyet e kormányrendelet kiadása érdekében 1928-ban és 1929-ben tett és bár az eredményt nem tartja még így sem teljesen kielégítőnek, a bajtársak döntésére bízta a kérdést, hogy kit illet az elismerés.

Egy cikk Schober kancellár és a csendőség viszonyát ismerteti. Még rendőrfőnöksége idejéből ismerik szigorú, meg gondolt, higgadt egyéniségét. Hivatalbalépésekor keveset ígért, de azt határozott formában tette. A csendőség sok reménnyel eltelve várja tőle anyagi jólétének javulását.

A közbiztonsági testületek képviselői október 5-én tisztelegtek Schober kancellárnál és kinevezéséhez gratulálva, röviden a kívánságaikat is ismertették. A kancellár kijelentette, hogy a régi kormány már összeállította a következő évi költségvetést, de ő 14 nap alatt revideálni fogja azt s azután megmondhatja, hogy a következő költségvetési évben mennyiben tud a közbiztonsági szerveken segíteni. A lap ama reményének ad kifejezést, hogy a kancellár, aki egyúttal a pénzügyi tárcát is megtartotta, biztosan tud valamit juttatni az említett testületek tagjainak.

»Csendőrtalálkozó, 1929.« Ismeretes, hogy a Bodentóval határos Ausztria és Németország csendőrei, valamint Svájc rendőrei néhány év óta más és más városban jönnek össze abból a célból, hogy a bajtársiasság ápolása mellett közös szolgálati ügyeket is megbeszéljenek. A lap nagy vonásokban ismerteti a mostani összejövetel lefolyását, amely három napig tartott. Az első napon érkezés Konstanzba, a város megtekintése, este: fényes ismerkedési összejövetel volt a program. A második napot teljesen a hivatalos ügyek tárgyalásával töltötték. A harmadik napon délelőtt kirándulásokot tettek a résztvevők, délután Friedrichshafenben a Zeppelint tekintették meg, este pedig mindenki hazautazott.

Különös, hogy »a csendőség munkában« rovat alatt ismertetett 9 nyomozás közül egyik sem érdemes a részletes ismertetésre.

A világ legmagasabb építményei között a párisi Eiffel-torony foglalja el az első helyet 300 méter magassággal, utána a németországi Nauen szikratáviróállomása következik, amely 260 méter magas, tizennegyedik helyen áll a 152 méter magas székesfehérvári rádióállomás.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(13. közlemény.)

IV. ALFEJEZET.

A csendőrség viszonya a közigazgatási hatóságokhoz.

87. §. A küljárások parancsnokai, amikor arra szükség van, minden olyan eseményről, amely a közrendet érinti, az alprefektusnak jelentést küldenek; közlik velük az őrsök útján szerzett azokat az értesítéseiket, amelyek a rendfenn-tartással kapcsolatban vannak vagy amelyek megelőző, vagy megtorló rendszabályok életbeléptetésére szolgálnak alapul.

A megye székhelyén lévő járásparancsnok jelentését a századparancsnoknak terjeszti elő, aki azt vagy eredetben, vagy a többi járás jelentéseiből összeállított összesített jelentésbe foglalva továbbítja a prefektusnak. A rendkívüli eseményekről szóló jelentéseket a prefektusnak és alprefektusnak az utasítás 52. §-ában foglaltak szerint kell megküldeni. Az ilyen jelentést a prefektus terjeszti elő a belügy-miniszternek, ha azt szükségesnek látja.

Hogy a köztársasági gárda légiójának a parancsnoka a rendkívüli eseményeken kívül még mikor köteles a rendőrség prefektusának jelentést tenni, a köztársasági gárda külön szabályzata határozza meg.

88. §. A tiszti járásparancsnokok az alprefektusnak 5 naponként az előfordult bűncselekményekről és letartóztatásokról egy táblázatos kimutatást küldenek, amely kimutatás összeállításának alapjául az őrsök jelentései szolgálnak.

Ezt a kimutatást a megye székhelyén a századparancsnok a prefektusnak küldi meg.

89. §. A csendőrtisztek nemleges jelentéstételre kötelezve nincsenek.

90. §. Ha a szolgálati jelentések szerint zendüléstől vagy lázadó csoportosulástól lehet tartani, akkor a prefektusok a vármegye csendőrségi parancsnokával való előzetes tárgyalás után ezeket a tiszteket megkereshetik, hogy a veszélyeztetett pontra a rend helyreállítása végett kellő nagyságú csendőrségi erőt összpontosítsanak.

Ilyen esetben a prefektus a belügyminiszternek, a légió parancsnok pedig a hadügyminiszternek azonnal jelentést tesz.

91. §. Ha a közcsend veszélyben forog, a csendőrtisztek és őrsparancsnokok nem kötelesek megbeszélésbe bocsátkozni a hatóságokkal afelől, vajjon a rendfenn-tartás biztosítása végett adassék-e ki megkeresés; meg kell határozniok azonban azokat a helyeket, amelyek veszély nélkül ki nem üríthetők és közölniök kell a hatóságokkal minden őket érdeklő adatot, így az őrsök létszámát és különítményekké való összevonását, valamint a távollévő őrsök pótlásának módját.

92. §. Ha a közigazgatási hatóságok a csendőrség-

nokokhoz a törvény felhatalmazása alapján megkeresést intéztek, a megbeszélések végrehajtásának módjába bele nem avatkozhatnak. A csendőrségi parancsnokok egyedül felelősek azokért az intézkedésekért, amelyeket a megkeresések végrehajtása végett szükségesnek tartanak és a megkereső polgári hatóságnak csupán az áll jogában, hogy jelentést követeljen afelől, hogy megkeresése tényleg végrehajtatott.

93. §. A bünvádi perrendtartás 10. §-a alapján a megyék prefektusai és Páris rendőrségének prefektusa jogosult az igazságügyi rendészeti tiszteket aziránt megkeresni, hogy azok a büntettek, vétségek és kihágások kiderítése és a tetteseknek a büntetőbírószág elé állítása végett minden szükséges intézkedést tegyenek meg.

A csendőrtisztek hatáskörét e tárgyban jelen utasítás szabályozza.

A prefektusok megkeresései vonatkozhatnak olyan helyiségek átkutatására is, ahol a felmerült gyanúk szerint életet veszélyeztető vagy robbantó gépeket rejtegetnek.

94. §. Sürgős esetekben, az alprefektusok járásuk csendőrtiszti parancsnokával való megegyezés után kérhetik több őrsnek összpontosítását. Ilyenkor azonban kötelesek utólag a prefektust azonnal értesíteni, hogy az a további intézkedéseket a 90. §. értelmében megtehesse.

95. §. A rendőrbiztosok jelen utasítás 67. §-ában foglalt rendelkezések alapján, hivatalos eljárásuk során a csendőrséget szintén megkereshetik.

96. §. A csendőrség sem közvetlenül, sem közvetve nem köteles elfogadni rejtett természetű, eredeti célját titkoló megkeresést.

Szolgálati ténykedése alkalmával egyenruhában és nyíltan jár el s kerül olyan magatartást, mely a testület tekintélyét sérthetné.

Ha a csendőrség a rend vagy közcsend fenntartása végett zárt rendben lép fel, a gyalog csendőröknek és gyalog gárdistáknak mindig puskával vagy karabéllyal kell felfegyverkezve lenniök.

97. §. A légió parancsnokai — a sectio parancsnokok útján — kötelesek a jelen fejezet I., II., III. és IV. alfejezeteiben a megkeresések kibocsátásáról szóló rendelkezések megszegését a hadügyminiszternek jelenteni.

Ugyancsak jelentést tesznek a csendőrségnek a hatóságok által való visszaélészerű igénybevételről.

Ezeknek a jelentéseknek ismertetni kell a század és a légió parancsnokoknak a megkereső hatóságokhoz intézett átíratát s azoknak erre adott válaszát. Ezeket a jelentéseket a testület parancsnoka útján kell a miniszternek előterjeszteni.

V. ALFEJEZET.

A csendőrség viszonya a katonai hatóságokhoz.

98. §. A csendőrtisztek a hadtestet és a hadosztályt vezénylő tábornokoknak alá vannak rendelve.

Kötelesek az 52. és 53. §§-ban foglalt feltételek mellett a területükön előfordult fontos eseményekről nekik jelentést tenni.

99. §. A csendőrtiszteknek az állomásparancsnokokhoz való viszonyát és a csendőrségnek helyőrségi állomáson való szolgálatkezelését a térparancsnoksági szolgálatról szóló rendelet szabályozza.

100. §. Hadi állapot idején a csendőrtisztek szolgálatuk ellátásában a hadtest és hadosztályparancsnokoknak alá vannak rendelve; kötelesek az állomások és őrségek biztonságát szabályozó rendszabályokhoz alkalmazkodni.

Ostromállapot idején a közhatalom a katonai parancsnok kezébe lévén letéve, amely azzal éppúgy rendelkezik a csendőrség, mint a többi fegyvernem fölött.

101. §. A légió-, század- és járásparancsnokok, ha állo-

máshelyüket elhagyják, kötelesek ezt megelőzően a hadosztály- és az állomásparancsnoknak jelenteni, mely jelentésükben jelenteniök kell távollétük előre látható tartamát és helyettesüket.

102. §. Az őrsparancsnokok a kiegészítő parancsnokságokkal a tartalékosok ügyeiben közvetlenül levelezhetnek.

103. §. Ha a 90. szakaszban előirt esetekben a rend fenntartása vagy helyreállítása végett egyes veszélyeztetett pontokon őrsök összevonására van szükség, de a cél elérésére ugyanazon megyében kellő csendőrségi erő nem áll rendelkezésre, a prefektus kérelmére a hadtestparancsnoknak jogában áll más megye területén elhelyezett csendőr századokból is összpontosítást elrendelni.

A hadügy- és belügyminisztereknek előzetes és egyértelmű hozzájárulása nélkül a tábornokoknak nem áll jogukban valamely megye összes őrsait avégből összevonni, hogy azt egy másik megye területére rendelhessék ki.

Ily összpontosításokról az érdekelt megye prefektusát előzően értesíteniök kell.

104. §. Azokat a rendeleteket, amelyeket fentírt esetekből kifolyólag adnak a hadtest és hadosztályparancsnokok a csendőr tiszteknek, azokhoz közvetlenül és írásban kell intézniök.

105. §. Minden esetben, amikor a csendőrtiszt azt véli, hogy a rendelet, amit ezek a tábornokok adtak, a csendőrségi szolgálat feladataival ellentkeznek, fel van hatalmazva arra, hogy erről a tábornokoknak indokolt jelentést tegyen. Ha a tábornok ragaszkodik kiadott rendeletéhez, a csendőrtiszt köteles azt végrehajtani; erről azonban a hadügyminiszternek mindig jelentést kell tennie.

106. §. Hadtörvényszéki ítéletek végrehajtásánál, legyen ez az ország belső területén, a hadszíntéren vagy a hadrakelt seregnél, a csendőrség másra, mint a rend fenntartására nem alkalmazható s az ítélet végrehajtásában részt nem vehet. Az elítéltnak a végrehajtás helyére való kísérésével mindig egy hadseregbeli különítményt kell megbízni. Ha az elítéltekre kiszabott büntetés nem főbenjáró és az ítélet jogerős, az elítélteket a csendőrségnek kell átadni, amely a különítmény egy részét az elítélteknek a fogházba való kíséréséhez és átadásához segédletül igényelheti.

107. §. Ha a hadtestparancsnoknak vagy valamely hadseregbeli tisztnek csendőrcsapat áll rendelkezésére, vagy közvetlen parancsnoksága alatt, az alárendelt csendőrség szolgálatába csak ők személyesen avatkozhatnak bele.

108. §. Ha a csendőrtisztek szükségét látják annak, hogy a csendőrség lázongó csoportosulások feloszlata, bűncselekmények megakadályozása, tekintélyes számú foglyok átkísérése, a polgári hatóságok megkereséseinek végrehajtása végett hadseregbeli karhatalommal erősíttessék meg, erről a prefektusnak vagy alprefektusnak azonnal jelentést tesz, akik az illetékes katonai parancsnokságot a csendőrség támogatására kirendelendő fegyveres erő iránt megkeresik.

A csendőrtisztek kérelmének tartalmaznia kell annak a rendeletnek vagy megkeresésnek kivonatát, valamint azokat az indokokat, amelyek a karhatalom kirendelését szükségessé teszik.

109. §. Sürgős esetekben a csendőrtisztek és őrsparancsnokok jogosultak a katonai parancsnokságot karhatalom kirendelése iránt közvetlenül megkeresni. A katonai parancsnokság az ily megkereséseknek eleget tenni köteles.

(Folytatjuk.)

A trianoni béke következtében elvesztettük erdőségeink 85%-át. Ebből Romániára csaknem 50% jutott, úgy hogy a románok által megszállott részekén több, mint háromszor akkora erdőség van, mint Csonkamagyarországon.

Emléket állított a ceglédi lovas alosztály a vértanu csendőröknek. A ceglédi lovas alosztály a forradalmak alatt vértanuhalt halt csendőrbajtársak emlékét szép emlékművel örököltette meg. Az alosztály tantermében, a bejárattal szemben, bordószínű drapériával körülfogott fekete táblán arany betűk hirdetik az utódoknak, hogy kik voltak azok, kiknek hősi, hazafias élete és halála örökké követendő példaként kell, hogy lebegjen előttük. Az emléktáblát — amelyről mai számunkban felvételt is közlünk — művészi plasztikus rajzok díszítik, *Király Béla* ceglédi festőművész műve s a tábla előtt örökmécs ég, jelölve annak, hogy a bajtársak és utódok szeretete és emlékezete soha el nem múlik. A vértanuk névsorát eme felirat zárja be: »Éltek híven és becsülettel, meghaltak vitézül«. Az emlékművet *Huber Ferenc* örnagy id. lovas tanosztályparancsnok november 2-án, halottak napján, avatta fel a ceglédi alosztály egybegyűlt tisztjei és legénysége előtt. Beszédében kifejtette, hogy a halottakról való megemlékezés napján a csendőrség is megemlékezik vértanúiról, kik a haza szolgálatának szentelték egész életüket s ezért szenvedték el a vértanuhalt is.

Hubertusz vadászlovaglás Cegléden. A ceglédi lovas alosztály a tűzér ekvitációval karöltve jól sikerült Hubertusz vadászlovaglást rendezett november 3-án. A vendégek a dél-élelőtti órákban érkeztek meg s a pályaudvarról kocsikon hajtottak be a lovas alosztály laktanyájába. A legénységi elhelyezés és a mintaállók megtekintése után — fél 12 órakor — a vendégek kocsin és autón mentek ki a starthoz, majd a lovasok indulása után onnan a célhoz, ahol villásreggeli várta őket. A kedvező időben megtartott vadászlovaglás kitűnően sikerült, a csendőr tisztikarból 22-en indultak, köztük *Fonyó László* és *Csűrös Gyula* örnagyok. A lovasok között láttuk *Szűhlender Béla* ny. altábornagyot feleségével, *monostori Erreth Aladár* tábornokot, továbbá a ceglédi tűzér tisztikart és a gyalogság tiszti lovasait is. A szép számú, előkelő vendégek sorában megjelentek: *Fischer József* tábornok, a belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetője, *monostori Erreth Aladár* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese, *Schönherr Károly* ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője, *Zselyonka József* ezredes, budapesti csendőr kerületi parancsnok, *dr. Sárkány Gyula* ceglédi polgármester és a csendőr tisztikar számos tagja. sokan hozzátartozóikkal együtt. Este a Központi szállóban vacsora, utána tánc következett.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője *Szombath Márton* tiszthelyettest, 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, különösen pedig őrsparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat terén nagy buzgalommal kifejtett eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes neveléséért és vezetéséért; *Kopacz Dénes* tiszthelyettest 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, különösen pedig őrsparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat terén nagy buzgalommal kifejtett eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes neveléséért és vezetéséért; *Barna Ferenc* tiszthelyettest 31 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, különösen pedig 20 évi őrsparancsnoki és 1 és fél évi ideiglenes szakasz-

parancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat terén fáradhatatlan buzgalommal teljesített igen eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes néveléséért és vezetéséért; *Bartha István* törzsőrmestert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt tanúsított kifogástalan magatartásáért, valamint egy mozgalmas őrön járőrzetöi minőségben a közbiztonsági szolgálatnak példás buzgalommal teljesített eredményes tevékenységéért; *Doba Mihály* tiszthelyettest, mert egy halált okozó súlyos testisértésért 1929. február havában elfogott fiatal leány bűnösségét, a helyzetet éles és tapasztalt csendőrszemmel felismerve, kétségbe vonta s ennek folytán pótnyomozást kezdeményezett. Fáradhatatlan buzgalommal, körültekintő leleményességgel, kiváló szaktudással a gyilkosságot elkövetett valódi tetteseket — akik a helyszín megváltoztatásával és cselekményük elkövetése után önmagukon létrehozott sérülésekkel az első nyomozó járőrt és sértett felboncolását eszközöket is megtévesztették — elfogta és a beszerzett kétségtelen bizonyítékokkal együtt az igazságszolgáltatás kezébe juttatta, ezen kiválóan eredményes tevékenységéért *dícsérő okirattal látta el*.

A budapesti csendőr kerület parancsnoka *Horváth Ferenc* tiszthelyettest, mert őrsparancsnokhelyettesi minőségben őrsparancsnokát minden téren teljes készséggel igen eredményesen támogatja, kifogástalan magaviseletével alárendeltjeinek igen jó példát mutat s a közbiztonsági szolgálatot lelkiismeretesen, jó eredménnyel teljesíti; *Kovács István* törzsőrmestert, mert 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s mint járőrzetö, az isaszegi különleges szolgálatot teljesítő őrön a közbiztonsági szolgálatban odaadó készséggel eredményes tevékenységet fejt ki; *Dinnyés Gábor* tiszthelyettest, mert 24 évi szolgálati ideje alatt kifogástalan magatartást tanúsított s a közbiztonsági szolgálatot teljes készséggel, eredményesen teljesítette s mint a pusztamonostori őr parancsnoka, őrset példás rendben tartja, alárendeltjeit odaadó buzgalommal helyesen oktatja és vezeti; *Szabó Gyula* tiszthelyettest, mert 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot odaadó készséggel, jó eredménnyel teljesítette, mint jászapáti-i őrsparancsnok, kifogástalan magatartásával alárendeltjeinek igen jó példát mutat, azokat helyesen befolyásolja és őrset igen jó rendben tartja; *Márton Lajos* tiszthelyettest, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálatot odaadó készséggel, eredményesen teljesítette s mint a jászfényszarui őr parancsnoka, őrset rendben tartja és minden irányban helyesen befolyásolja és vezeti; *Gerebics János* törzsőrmestert, mert járőrzetöi minőségben a közbiztonsági szolgálat készséges teljesítésével és kifogástalan magatartásával őrsen jó példát mutat, továbbá, mert őrsparancsnokát minden téren hathatósan támogatja; *Györffy Gábor* törzsőrmestert, mert 14 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal, igen eredményesen teljesítette és őrsparancsnok helyettesi minőségben kifogástalan magaviseletével alárendeltjeinek jó példát mutatva, őrsparancsnokát minden téren hathatósan támogatja; *Olajos Mihály* törzsőrmestert, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot teljes készséggel, eredményesen teljesítette és őrsparancsnokhelyettesi minőségben őrsparancsnokát hathatósan támogatja; *Kotolák András* tiszthelyettest, mert a ceglédi lovas alosztálynál segédoktatói minőségben a gyalog csendőrök lovas kiképzésében lelkiismeretes buzgalommal és nagy szakavatottsággal eredményesen közreműködött, példás magatartásával és kifogástalan magaviseletével alárendeltjeire igen jó befolyást gyakorolt; *Tasonyi András* törzsőrmestert, mert a ceglédi lovas alosztálynál segédoktatói minőségben a gyalog csendőrök lovas kiképzésében előjáróit buzgó készséggel és szakavatottsággal ered-

ményesen támogatta és példás magaviseletével alárendeltjeinek igen jó példát mutatott; *Varga Imre* törzsőrmestert, mert 15 éven át pótlóidomító minőségben a kiskunhalasi és budapesti lovas alosztálynál a nagy megerőltetéssel járó pótlóidomítást fáradhatatlan készséggel és kiváló eredménnyel végezte; *Salamon József* törzsőrmestert, mert a kiskunhalasi lovas alosztálynál pótlóidomító minőségben a pótlovak fásasztó idomítását lankadatlan kitartással és szorgalommal igen eredményesen végezte, *dícsérő okirattal látta el*; míg *Orbán György* tiszthelyettest, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálatot nagy buzgalommal, eredményesen teljesítette és őrsparancsnokhelyettesi minőségben őrsparancsnokát hathatósan támogatja; *Ossán László* törzsőrmestert, mert 11 évet meghaladó szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s járőrzetöi minőségben a közbiztonsági szolgálatban buzgó, lelkiismeretes és eredményes tevékenységet fejt ki; *vitéz Pál József* törzsőrmestert, mert 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s mint a törzsgazdasági hivatalba beosztott segéd munkás, teendőit nagy ügybuzgalommal végzi, *nyilvánosan megdicsérte*.

A szombathelyi csendőr kerület parancsnoka *Vucskics István* és *Balogh József* I. tiszthelyetteseket hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt hivatásbeli kötelmeik teljesítésében tanúsított buzgalmukért és a közbiztonság terén kifejtett eredményes tevékenységükért, valamint minden irányú dícséretes magatartásukért; *Teplán Márton* tiszthelyettest hosszas csendőrségi szolgálata alatt hivatásbeli kötelmeinek teljesítésében tanúsított buzgalmaért és a közbiztonság terén kifejtett eredményes tevékenységéért; *Szalai István* I. tiszthelyettest, *Horváth István* III. őrmestert, akik a *Kormányzó úr Öfjóméltósága* magas személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatot négy ízben kiváló szorgalommal és eredményesen látták el, *dícsérő okirattal látta el*, míg *Pecsenke Mihály*, *Takács József* II. és *Páli Sándor* őrmestereket, akik a *Kormányzó úr Öfjóméltósága* magas személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatot két ízben kiváló szorgalommal és eredményesen látták el; *Lőrincz László* őrmestert, aki a *Kormányzó úr Öfjóméltósága* magas személyének biztosításával járó felelősségteljes szolgálatot három ízben kiváló szorgalommal és eredményesen látta el, *nyilvánosan megdicsérte*.

Dícsérő elismerés a csapatgyakorlati körletbe esett őrök legénységének. A székesfehérvári 2. honvéd vegyes dandár parancsnoka a székesfehérvári csendőr kerületi parancsnokságnak köszönetét és elismerését fejezte ki a csapatgyakorlatok körletébe esett őrök legénységének ama kiváló szolgálataiért, amelyeket a gyakorlatok alkalmával a csapatok érdekében teljesítettek. A székesfehérvári csendőr kerület parancsnoka ezt az elismerést parancsban adta az érdekeltek tudomására s egyben a maga részéről is a fáradhatatlan és eredményes szolgálatért alárendeltjeinek elismerését fejezte ki.

Megalakult a budapesti csendőr altiszti társalgó. Az alakuló közgyűlés november 4-én a budapesti csendőr laktanyában gyűlt egybe *Czirenner József* őrnagy elnöklete alatt. A közgyűlés, amelyen 120 altiszt jelent meg, egyhangulag úgy határozott, hogy a társalgó megalakul s rendes tagjai a Budapesten és Budapest környékén állomásozó altisztek lehetnek. Pártoló tagok: a nyugállományú altisztek, tiszteletbeli tagok: akiket a közgyűlés annak választ. Tagsági díjak: rendes tagoknál havonta 40 fillér, pártoló tagoknak havonta 20 fillér. Tisztikar: elnök a m. kir. csendőrség felügyelője által kinevezendő törzstiszt, alelnök és háznagy a budapesti csendőr kerület parancsnoka által kijelölendő alhadnagy vagy tiszthelyettes, második alelnök szótöbbséggel megválasztva *Tóth József* g. tiszthelyettes, titkár: *Bákay Lajos* g. tiszthelyettes, választmányi tagok: *Fördös János* tiszthelyettes,

Szentgyörgyi Albert g. tiszthelyettes, Györfi Áron g. tiszthelyettes, Sütő József tiszthelyettes, Bíró István g. tiszthelyettes, Radics Sándor g. tiszthelyettes, Arany László g. tiszthelyettes, Papp János alhadnagy, Baráth Sándor g. tiszthelyettes, Hegedüs Péter g. tiszthelyettes, Szenkovits Antal tiszthelyettes, Hajdu Kálmán csendőr, könyvtáros: Bodiczky Kálmán csendőr. Tudományos bizottságot, társadalmi bizottságot és kezelő bizottságot is választottak, ezeknek a bizottságoknak a tagjai: 4—4 választmányi tag és választás útján megjelölt 8—8 altiszt.

Az altishti társalgó a csendőr laktanya E. épületében kap helyiséget, berendezési célokra, könyvtárra és lapokra a belügyminiszter úr 1200 pengőt engedélyezett a javadalmazás terhére s ezzel a társalgó berendezésének és fejlődésének komoly alapot nyújtott. Örömmel üdvözljük a budapesti csendőr altishti társalgó megalakulását s őszintén kívánjuk, hogy bajtársaink ott a bajtársias szellem ápolása, ismereteik gyarapítása mellett szórakozásukat, második otthonukat is megtalálják.

Levizsgáztak a g. tiszthelyettesi tanfolyam hallgatói. A folyó évi május hó 1-ével kezdődött gazdasági tiszthelyettesi tanfolyam 24 hallgatóval vette kezdetét s október 28-án és 29-én az összes hallgatók teljes sikerrel levizsgáztak Zselyonka József ezredes, budapesti csendőr kerületi parancsnok, Klemen László ezredes, a m. kir. csendőrség felügyelőjének segédtisztje, Novák Nándor belügyminiszteriumi számvevőségi főtanácsos és a tanfolyam tanári kara előtt. Kitűnően ketten, tizenhárman jelesen, heten jól és ketten elégségesen vizsgáztak le. A vizsga után a tanfolyam hallgatói eredeti beosztási helyeikre indultak útba.

Évzáró rendes közgyűlését 1929. évi november hó 22-én 18 órakor tartja a m. kir. Honvédtisztek Országos Tudományos és Kaszinó Egyesülete. *Tárgysorozat:* 1. *vitéz József főherceg tábornagy úr Ő kir. Fensége* díszelnök — a közgyűlés elnöke — megnyitja a közgyűlést. 2. *Gyergyószentmiklósi vitéz Kary Béla* ny. altábornagy elnöki megnyitója. 3. Az 1928—29. egyesületi év számadásainak eredménye. Előadja: *vitéz Szakváry Emil* ny. tábornok-alelnök. 4. A veze-

tőség megalakulása az 1929—30. egyesületi évre. 5. Beszámoló az elmúlt egyesületi évről. Előadja: *Miákich Alajos* ny. ezredes, ügyvezető-igazgató. 6. Hitelesítés. 7. *vitéz József főherceg tábornagy úr Ő kir. Fensége* díszelnök bezárja a közgyűlést. — Az alapszabályok 16. §-a szerint a közgyűlés akkor határozatképes, ha azon — az elnökségen kívül — legalább 60 tag van jelen. Rendes tagokat megillető szolás-, szavazati- és választási jog csakis a személyileg jelenlévőket illeti meg, de a felszólalás, indítványozás és javaslattevés joga csak az esetben, ha annak tárgyát 5 nappal előbb írásbelileg beadta az elnökségnek és megelőzőleg e célból nevét bejelentette az igazgatónak, vagy ha erre a gyűlést vezető elnök felszólítja. A közgyűlés határozatait az összes tagokra nézve kötelezők és azok ellen fellebbezésnek helye nincs. A közgyűlés vezetése, a szolás- és tanácskozási rend fenntartása, a közgyűlés elnökét illeti meg. A szólásra jelentkezők sorrendjét az elnök állapítja meg, úgy, hogy mindig megjelöli a szólásra következőt. A közgyűlés tárgysorozatán — a rendes évzáró beszámoló jelentéseken kívül — csakis elvi jelentőségű fontosabb ügyek szerepelhetnek.

Novemberi tudományos és ismeretterjesztő előadások az Országos Tiszti Kaszinóban Ezen előadások mindenkor hétfőn délután 5 óra 30 perckor kezdődnek. Az előadásokat kaszinótagok, azok családtagjai és »Mozi-meghívó«-val bíró vendégek díjtalanul látogathatják. Az előadásokat a II. emeleti díszteremben tartják. 11-én »A szikratávíró a modern elektrón csövekig.« Előadó: Raab Andor, a »Vatea« rádió technikai villamossági Rt. tisztviselője; a rádiópóstat Tomasek Zoltán a »Vatea«-gyár mérnöke tartja. Az előadást vetített képek kísérik. 18-án: »Bolyongásaim Norvégiában.« Előadó: Dr. Soltész Elek, a Magyar Földrajzi Társaság tagja. Az előadást vetített képek kísérik. 25-én: »Jeruzsálem és a szent föld.« Előadó: Dr. P. Szabó Pius tábori alesperes. Az előadást vetített képek kísérik.

Elöléptek: A budapesti csendőr kerületben örmesterré: Horváth István I., Vass Gábor, Száraz András, Nagy Zoltán István, Martinkovics József és Kelemen Ferenc csendőrök; patkoló főmesterré: Schreiner Márton törzsörmester és Szabó Imre örmester.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kiváncra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részleltetés!

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán

a Kossuth Lajos-utcai templommal szemben.

Kossuth Lajos u. 6

Nagy választék angol szövetekben.

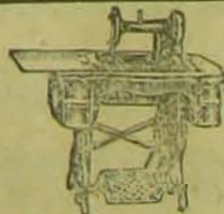
„Takarékosság” tagja.

CSENDŐRSÉGI FELSZERELÉSEK

sapkák, kardok, kardbojtok, érmek, gombok s minden ezen szakmába vágó cikkek gyári lerakata **legolcsóbban**

HALMOSNÁL, MISKOLC, Városháztér.

BUTOR részletre **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., **0-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

33 év óta a világot uraló **eredeti angol**

The Champion kerékpárokat

elsőrendű **Centráli Bobbin** varrógépeket

5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk

kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányu kerékpárhoz **nagybani, eredeti gyári árban** külső gummit 6.50, belsőket 2.10 pengőtől.

Kerékpárok 130 P-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és gumminagykereskedők. Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete. Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt névének kezdőbetűit és az állomás-helyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikón” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön fel-

számítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Csobánc. 1. Ilyen kérdésekben mi nem mondhatunk igent vagy nemet, mert még a sokkal kevésbé kényes esetekben se tudhatjuk, hogy milyenek a részletes körülmények s hogy az eljárók hogyan bírálják el azokat. Csak annyit mondhatunk: próbálja meg, hátha sikerül. 2. Amint a testőrségnél és a képviselőházi őrségnél létszámlhiány van, azt nyomban betöltik azokkal, akik felvételüket régebben kérték s az előjegyzésben szerepelnek. Ön is beadhatja a kérelmét szolgálati úton s ha a feltételeknek megfelel, előjegyzésbe veszik. Amint aztán sorba jön, megtörténik a felvétele. A kért részletekről nem írhatunk.

Császtó. 1. Olysi Gabányi János »A magyar nemzet történelme« c. művének eddig három kötete jelent meg, a negyedik kötet is sorra kerül, de a kiadó még nem tudja, mikor. A könyvet a Szent István Társulat (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.) adja ki, megrendelésekkel oda kell fordulni. 2. Teljesen alaptalan híresztelés. 3. Mind ezekre a közeli jövőben nincs kilátás. 4. Tíz soros levél alapján lehetetlenség fegyverhasználati kérdésben állást foglalni. Ha a levélben röviden vázolt eset megtörtént, akkor ügyis megtudják hamarosan a döntést, ha pedig csak elméleti példa, akkor sokkal részletesebben kellett volna kidolgozni, hogy hozzá lehessen szólni.

Nemesszalók. Olvassa el a f. évi 15. számunkban »Felsőnyék« és a f. évi 24. számunkban »Aratók« jelígre küldött üzenetünket.

KATONAI ESŐKÖPENY gummizott kaki- P45
szövetből, csuklyával

KÖRGALLÉR minden hosszban csuklyával P 50

négy havi részletfizetésre is kaphatók

PANNONIA gummikereskedelmi Rt. Budapest VI., Andrássy-út 19. Tel. Aut. 268-54

Tankönyvek magántanulóknak!

Ajánlunk I., II., III., IV. oszt. polgári vagy kereskedelmi használt tankönyveket **féláron**

bérmertve, csomagolásért nem számítunk. Utánvét. — Egy magántanár barátunk állítja össze a magántanulásra alkalmas könyveket. — Meg nem felelőt kicseréljük. **PESTALOZZI tanszervállalat Budapest VIII., Német-u. 35.**

Telenfonszám: József 409-91.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6-12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).

Fiók: VI., Andrássy-út 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

Hegedű
armonium
Tárogató csak itt a valódi
Gimbalom
Harmonika
Gitera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művésziesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

A m. kir. csendőrség tagjainak árjegyzéki árainkból 5% engedmény

Elsőrangú alpacca, alpacca **ezüst**-evőeszközök
továbbá mindennemű **chinaezüst** dísz tárgyakat

12 havi részletfizetésre

a legkedvezőbb áron szállítunk

Alpacca áruforgalmi vállalat

Árjegyzéket díjmentesen küldünk.

BUDAPEST, V. Széchenyi-utca 5. sz.

Telefon: Automata 219-69.

Fraknóvár. 1. Választ a lekszikon rovatban fog kapni. 2. Olvassa el mai számunkban »Csépa« jeligére küldött üzenetünket. Az ön megszakitása is rövid a beszámításra, ha a megfelelő igazolást beszerzi, reménye lehet.

Vadvirág. A keresett számokból tartalékpéldányaink elfogytak.

Posta. Olvassa el lapunk f. évi 19. számában »Feltámadunk« jeligére küldött üzenetünket.

K. P. J. Előfizetése a most beküldött 4 pengővel 1930 június végéig rendezve van.

Szalkai testőr őrmester. Előfizetése f. évi december 31-én jár le.

Kálmán 35. Hosszabb karácsonyi elbeszélést szívesen fogadunk, de a terjedelmét kérjük mégis közölni velünk, hogy azt már most számításainkba vehessük. A 16 f. bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Kraszna. Ha annak idején a nyugbérpénztárnak tagja volt s erre vonatkozólag igazolványt tud beszerezni, azt szolgálati úton fel kell terjeszteni a kerületi parancsnoksághoz, hogy állományparancsban tárgyalható legyen.

Jön a tél. 1. Ez még rendezetlen kérdés. Olyankor, ha a nőtlenek közül egy sincs otthon, valóban meggondolásra alkalmas kérdés, hogy a legénységi szobát, ahol az otthon lévő nők foglalkoznak, a nőtlenek terhére fűtsék. A régi jobb időkben ez talán nem volt probléma, mert volt fűtőanyag bőven és olcsón, ma azonban a fűtés minden háztartásban s így a közgazdálkodásoknál is komoly kiadási tétel. Belátjuk, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban a kincstárnak kellene a nőtlenek támogatására lennie, de hogy

erre mikor és milyen korlátok között nyílhatik lehetőség, azt nem lehet tudni. 2. Csak azért, mert a hivatalos fűtési időszak beállt, nem lehet arra kényszeríteni a nőtleneket, hogy a legénységi szobákat állandóan fűtsék, akár hideg van, akár nincs. A hivatalos fűtési időszak különben se vonatkozik a közgazdálkodásokra, mert ugyanaz az alapon akár a nőket is kötelezni lehetne arra, hogy október 15-től fűtsék a lakásukat, akármilyen jó is az időjárás. A hivatalos fűtési időszak kezdete a hivatalokra vonatkozólag is csak annyit jelent, hogy ettől a naptól kezdve lehet fűteni, de nem okvetlenül muszáj. Más kérdés aztán, ha az őrsparancsnok azért rendelte el önöknek a fűtést, mert hideg volt s az önök, valamint az önökkel együtt foglalkozó nők egészsége érdekében intézkedett úgy, hogy a szobát befűtsék. Vannak túlságosan is takarékos emberek, akik az egészséget is kockára teszik, ha arról van szó, hogy valamit megtakaríthatnak rajta. Természetes, hogy az őrsparancsnok ezt nem nézhetné tétlenül. Nem mondjuk, hogy ez önöknél is így volt, de ha igen, akkor az őrsparancsnokuk helyesen járt el.

Izzólámpa. Edison találmánya, most ünnepelték Amerikában a találmány 50 éves jubileumát. Edison jött rá, hogy ha egy szénszálat légmentesített üvegcsőbe tesz és a szénszálon áramot vezet keresztül, akkor a szénszál a megfelelően erős áram hatására annyira izzásba jön, hogy világít. A körte légmentesítésének az a célja, hogy az izzó szénszál el ne égjen. Azóta persze az izzólámpa tökéletesedett, de a lényege Edison találmánya, aki még ma is él és — dolgozik.

BÜTORHITEL

ÚJ ALAPON,

készpénzárrban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. **Sándor Ignác bútora-áruháza Budapest, VI., Dessewffy-uca 18-20.** Vilmos császár út és Nagymező-u. között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

BUTORT ÖN IS

olcsó, készpénzáron vásárolhat
10-15-20 havi folyószámla hitelre
TOMORY és TSA bútora-áruházaiban,
IV. Veres Pálné-u. 7.

(Apponyi térenél). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

LEGSZEBB

Alapított 1854.

PAP_{LAN}

LEGJOBB

PAP_{LAN}

LEGOLCSÓBB

PAP_{LAN}

Kárpitosárú, vas- és rézbútorgyár

Szőnyeg, pokróc, függöny ágy- és asztalterítők,
gyermekkoscsik, nyugszékek
minden kivitelben kaphatók

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII., Erzsébet körút 20 szám.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb
strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — 17. — „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus
kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán,

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes
szakképzett vezetésem mellett működik.

Portyázó csendőrnek
nélkülözhetetlen

AXA-szérum

vízhatlanná teszi

Nagy üveg ára 2.— P, 3 1/2 üvegnek megfelelő bádoggannában 5 Pengő.
Használati utasítás mellékelve. Megrendelések: **BACHRACH TESTVÉREK**

Telítő anyagok gyára, BUDAPEST, VII. kerület, Szövetség-utca 36 b. szám alá küldendők.

az egyetlen létező impregnáló szer, mely cipőt,
csizmát rövid kezelés után egyszersmindenkorra

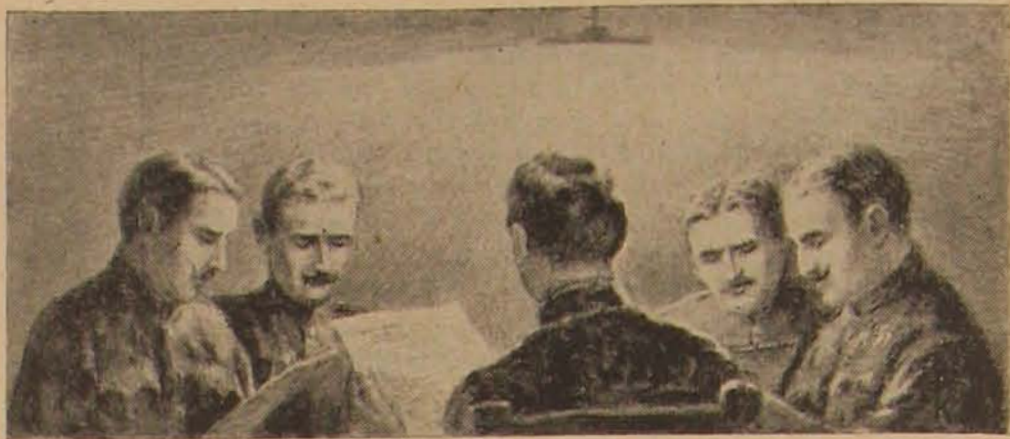
Történelem. 1. A magyar szent korona két részből áll. A felső részt II. Szilveszter pápa adományozta Szent István-nak, az alsót Dukasz Mihály bizánci császár küldötte ajándékba I. Gézának. 2. A kőszén növényi eredetű ásványi anyag. Az ősidők során hatalmas növénytömegek kerültek a földre s a levegőtől elzártan lassú vegyi bomlás mentek át. A növény testét alkotó négy elem: szén, nitrogén, oxigén és hidrogén közül az utóbbi három lassankint felszabadult és eltávozott, maradt a — szén. Minél régebbi eredetű a kőszénréteg, annál tisztább szenet ad. A magyar szénbányák túlnyomóan a kevésbé jó barna szenet szolgáltatják, csak a pécsi és ajkai bányákban termelnek fekete szenet. Legtisztább kőszén az antracit, ez fényes szurokfekete, kagylóstörésű, 85—90% szenet tartalmazó kőszén.

Templom. Akik már az összeomlás előtt a csendőrség tagjai voltak s a forradalom kitörésekor a testületből, illetve a tényleges szolgálatból kiváltak, de a forradalmak után nyomban jelentkeztek szolgálattételre, a forradalmak alatt távol töltött időt a nyugdíjba beszámítható szolgálati idejükből nem veszítették el, ez a távol töltött idő náluk megszakításnak nem számít. Ez a rendelkezés tehát kizárólag azokra vonatkozik, akik már a forradalom kitörése előtt csendőrök voltak, de nem vonatkozhatik azokra, akik a forradalom kitörésekor a katonaságtól szereltek le és a csendőrséghez csak 30 nap elteltével léptek be.

Parlament. Olvassa el mai számunkban »Templom« jelígre küldött üzenetünket.

Csépa. Örskihallgatáson adja elő az ügyét azzal, hogy az önhibáján kívül történt megszakítás igazolására van szüksége ahhoz, hogy nyugdíjaztatása alkalmával a katonai szolgálati idejének a beszámítását a siker reményével kérhesse. Ha az erre vonatkozó igazolást most be nem szerzi, később ez nehézségakbe ütközhetik. Kérelmét szolgálati úton kell az osztályparancsnoksághoz felterjeszteni. A megszakítás különben oly csekély — 8 nap —, hogy annak idején majd a siker reményével kérheti a katonai szolgálati ideje beszámítását a nyugdíjába.

Vihar a tengeren. Meghatározott időtartammal vezényelt szolgálatot meg lehet hosszabbítani, ha ezt a körülmények szükségessé teszik. Ez történt a levelében írt esetben s ez kellő igazolást is nyert, eddig az ügy teljesen rendben is volna. A további eljárás azonban nem helyes, nem felel meg sem az utasításnak, sem a szolgálat gyakorlati követelményeinek. Ha az ilyesmi napvilágra kerül, baj és pedig megérdemelt baj lesz belőle. Minősítést kíván tőlünk? Mondjuk: szemredolgozás és irtozás a legjelentéktelenebb felelősségtől is. Az ilyen manipulációkon különben előbb-utóbb rajta szoktak veszíteni az emberek.

Dunaszéli tüzek.

Írta: KILIÁN ZOLTÁN.

(13).

Az őrsparancsnok maga is benn van, mikor beérnek az őrsre.

A törzsőrmester megteszi jelentését.

Hosszasan, fájón nézi Bolgáry Gábor a jelentésvétel után Pötönyét.

— Öreg Pötönye... ez volt a kár, ez, amit most tett, nem a becsületben való megöregedés. Tömlöctöltelék lett a híres nyalka Pötönye! Vén tolvaj, ki az unokáját is lopni tanítja!

Pötönye elfordult.

Kikérdezték.

Bukó végezte a kikérdezést, az őrsparancsnok csak figyelte a menetét. Kiderült, hogy a legtöbb kiderítetlen lopást Pötönye követte el Jegenyésen. Két unokájával járt lopni, ezzel a kislánnyal, meg egy tízesztendős, fejletlen testű, de éleseszű fiúval.

A két gyermek mindenüvé be tudott jutni, ahová felnőtt nem. A fiú hihetetlenül szűk nyíláson is bebújt. Romlottá vált a két gyermek és titoktartóvá a nagyapjukkal való szomorú cimboraság felől.

Gájerrel jó barátságban élt Pötönye. A pénzgyűjtésre is ő beszélt rá, a gazdag Pötönye, aki híres volt Jegenyésen arról, hogy semmit sem veszített a háborúval, mert

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv.	sifont, zefireket, és egyéb	abroszokat, kötött és szövött	és függönykelméket uj, gyá-
Minisztérium által rendszere-	vászonárukat, női s férfi-	árut, kötött gyermekgarnitu-	rilag sterilizált ágytollat és
sített egyenruha szövele-	fehérneműeket készen és	rát, keztyűt, harisnyát, kész	pelyheket, paplanokat, min-
ket, belésárukat, vásznat,	rendelésre, törülközőket,	kötött kabátokat, függöny	dennemű mosókelméket,
	selymeket, valamint diszpárnákat a		

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. Üllői-út 14. szám Tel. J. 312-97. és J. 392-85.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

Központi Vászonárú és Kelengye-Vállalat
Budapest, Izabella-utca 69. (saját ház).

A Csendőrség tagjainak a legelőnyösebb
fizetési feltételek mellett.

Vászon,

asztalnemű, függöny,
szőnyeg, ágyterítők, paplanok, férfi és női
szövetek, fehérneműek,
selymek stb.

NAGY VÁLASZTÉKBAN.

takarék helyett fazékba rakta a pénzt békében, még pedig aranyban. Ami pénzt kamatra kiadott, azt is aranyban vette vissza. Mihelyt pedig nősze jött a háborúnak, nem adott kölcsönt többé. Egyszerű közgazdasági tudomány volt ez, de az egyetlen mégis a világ rémséges zürzavarában, mely megállta a helyét.

Miért lopott azonban Pötönye bácsi, mikor mások elhullása és köldösbotra jutása idején is csak gyarapodott?

A törzsör mestert ez a kérdés égette leginkább az apró termény- és tyúklopások részletei között.

Pötönye nem felelt rá. Egykedvűen ismerte be a legváltozatosabb ötletekkel véghezvitt lopásokat, melyek jórészt nem is jelentették be a károsultak az örsön. Nyugodtan és biztosan lopott mindig, mert senki sem gyanakodott rá és számos esetben mint okos és javaira vigyázni tudó embert, őt kérték meg tanácsadásra házilopások esetében.

Arról is híresnek ismerték a jegenyésiek közt, hogy szerette az öreg a nincstelent, az elesettet játszani. Bolgáry ráemlékezett az édesapja meséiből hogy már Pötönye apja is ilyen volt, átvitte magával a szegények és érthetően elégedetlenkedők morgási jogát szenvedélynek a gazdagságba. Veje a háborúban szerzett vesebajában halt meg néhány esztendeje, leánya utána ment búslakodásában az urának. A két gyerek az öregre maradt.

— A Gájer pénzt kérdik? Azért ástuk a barátok templomfala mellé, mert tudtuk, hogy ott senki sem keresi. Ástam én már lopott holmit az útca földjébe is, százan elmentek fölötte, a friss ásást is látták, mégsem gondolták, hogy mi van ott. Arra nem számíthatott senki a világon, hogy a Nekcsei-gyereket a fazékhoz eszi a fene!

Bukó könnyörtelen volt a kérdésben. Minduntalan visszatért arra, amit legjobban kívánt tudni; kifárasztotta és megtörte végül is Pötönyt.

Rekedten vágta oda az öreg:

— Nem tudtam elvisejni azt, hogy másnak is legyen!

Gájer István bámult legjobban, midőn barátját és bizalmasát tolvajának állították elébe.

Bámult a lakosság is. A főjegyző ellátogatott az örsre intimebb részletekért és tréfásan megfenyegette Bolgáryt:

— Vigyázzanak, tiszthelyettes uram, mert a végén magukra maradnak!

Dutyiba viszik az egész Jegenyést... Hanem komolyan szólva, igazán jól dolgoznak az urak... Élvezem és csodálom a munkájukat.

Bolgáry megszorította kezét az őszinte szavakért.

XII.

Ismét nagylángú tüzeket raktak molnárok meg halászhok a Duna partján este és körülülték szótalanul.

Bolgáry Gábort is a tűz felé vitte a szive. Kedd este

A laktanya előtt megállott...

A lábfej égető érzései. — Fáradtság.

Fárasztó gyaloglások, menetelések, száraz, meleg vagy nedves időben, hosszantartó álldogálások következményei: piros, dagadt, fájdalmas láb. Már egy lábfürdő könnyebbséget okoz; egy jó evőkanálnyi (maroknyi) Szent Rókus-lábsó feloldandó, illetve beleszórandó egy liter meleg vízbe, a láb 15—20 percig áztatandó, utána egy órát pihenni vagy lefeküdni. A fájdalmak, kellemetlenségek mintegy varázsütésre elmúlnak. Üzletben, áruházban, műhelyben vagy posztón való hosszú álldogálástól a boka és a lábfej megduzzad, érzékeny és fájdalmas. Egyetlen meleg lábfürdő egy marok Szent Rókus-lábsóval megszünteti az összes kellemetlen érzéseket, jóleső módon felüdíti a lábat.

Egynagy csomag Szent Rókus-lábsó ára 1 P 28 f.
Kapható: gyógyszertárakban és drogériákban.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

A csendőrség véglegesített tagjainak kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

BUTOR

RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénzárban, megbízható minőségben. **ROYAL butorcsarnok**

VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közalkalmazottak állandó szállítója

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Öfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

volt, estének olyan a kedde is, mint akár a szerdái, akár a szombaté. Ma egy hete is itt ültek a tüznézők; magasra hágtak és összekúszálták azóta Jegenyés életét a Duna-szél rejtelmes tüzei, hogy csendörkezek kisimitsák csendesre újra. Az is kedd estéje volt ma egy hete, de milyen este?!

Mindenki felállt, mikor az őrsparancsnok odaért. A meleg tenyerekben ma ott voltak a forró szívek.

— Kedd estén! — mondta valaki.

— Mennyi sok történt azóta!

— De mennyi! Gondolhattuk-e a tüznél akkor?

— Ki gondolhatná az ilyeneket? Sodra van az életnek, akár ennek a víznek. A Duna vízének...

— Bizony, sodra. De veszedelmesebb.

— Aki elveszti az eszt, annak...

— Nono... belekap az mást is!

— Mégis csak: legjobb becsületben megöregedni.

— Legjobb.

Bolgáry Gábor csak hallgatta az embereket. Elmerengett a pattogó tűz szaván, a lángok gyönyörűséges arcába nézett és megilletődött: két kedd este múlt el csak még és már másodszor tér meg nagy események után gyermekkorra tűzéhez, melynél ugyanigy látta valamikor ülni Bolgáry Mihályt meg Bolgáry Jánost, mint ezeket az embereket. Kéttüzi szegény Bolgáry János, hihetted-e, hogy Gábor öcséd nyomozza majd egyszer a gyilkosodat?! Meg Pötönye bácsi. Régi tüzek, sejthette-e a mellettetek meghúzódo kicsi fiú, hogy a kevély Pötönyét, mint csendör őrsparancsnok adja át az ügyészségnek? Furcsa eredményeket szülnek az emberi tüzek, a belüllobogók.

Az emberi tüzek! Nem olyan szentek és nem olyan tiszták, mint a dunaszéli tüzek. Sötéten, láthatatlan lángokkal lobognak, rejtelmességük nem hivatgatja mindig melegedni az embereket. Bent járnak a házak mélyén, kicsapnak onnan és csak rombolásuk eredményeit látni, nyomukat, zsarátnokukat alig.

Az emberi rossz tüzek vigyázói a csendörök. A csendör szeme pusztító, láthatatlan lángokat figyel; a parazsukat keresi, ha visszahúzódnak; a lángukat fojtja, ha csapdosnak.

Férfit kívánó hivatásának szépségét még sohasem érezte Bolgáry Gábor annyira, mint ezekben a pillanatokban, a dunaszéli tűz mellett ezen az estén. Belelátott az emberi tüzekbe, melyek kiszámíthatatlanok és hirtelenek. Diadal-maskodott rajtuk.

Sokáig ült ma a tüznél a tiszthelyettes, Bolgáry Mihálylyal, az édesapjával beszélgetett gondolataiban Bolgáry Jánosról, a Dunáról, malmokról, hajókról, az életről, melynek nyugodalmas bölcse volt az öreg molnármester.

Már nem lángolt, sőt alig parázslott a tűz az őrsparancsnok előtt. Tisztán hallatszott le az öreg templom órájának az ütése a partra, a legutolsó megmaradt ember is felállt, jó éjszakát köszönt Bolgárynak.

Indult az őrsparancsnok is.

A laktanya előtt megállott; szeme nagy-nagy szeretettel fogta át az egész épületet, lelke a bent lévő bajtársakat ölelte.

— Ez a csendörök dolga: birkózni az emberi gonosz tüzekkel.

Vége.

Megfejtés.

A folyó évi 28. számunkban közölt »Ki tudja legjobban leírni a maga örskörletét« c. pályázatunk eredménye:

Beérkezett 47 pályamunka. A pályázók közül a feladatot legügyesebben *Zimmermann József* siklósi őrsbeli őrmester oldotta meg s így övé a szép önborotváló készlet.

A két könyvjutalmat szintén ügyes munkájukkal *Veszprémi Antal* őrmester (Lébény) és *Nikodém Sándor* csendör (Soroksár) érdemelték meg.

A jutalmakat egyidejűen postára adtuk.

Kicsi ok, súlyos következmények.

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

Folyó évi szeptember 15-én Gyöngyöspata községben *Torontó János* gazdánál nagy szilvalekvár főzés volt. A szomszédos gazdák hordták oda termésüket, hogy azután a kész lekvárt eladás végett a gyöngyösi piacra szállíthassák. Az egyik üstnél *Pont Péter* 14 éves szolgagyerek foglaltoskodott, aki kavaráss közben kiloccsantott a lekvárból.

A gazda éppen ekkor érkezett oda s a gondatlanságon felindulva, dühében megfenyegette a gyereket, hogy ha nem fog jobban vigyázni, fel fogja pofozni.

A szolgagyerek erre ingerülten és igen hangosan azt felelte, hogy ha megpróbálja, megforgatja benne a bicskáját. A gazda a felingerült gyerek e kijelentését szó nélkül hagyta. Kevés idő múlva aztán dühösen kiment a községbe.

Az asszonyok azonban korholták a gyereket, hogy fiatal kora dacára is ilyen kijelentéseket mer tenni. *Pintér Pálné* még azt is mondotta, hogy *Torontó János* dühében bizonyára a csendörökért ment. A megszeppent gyerek erre kiszaladt a kapun.

A gazda azonban — mint később kitűnt — nem a

csendörökért ment, hanem a község házára (ő volt a községi bíró), ahol kaszamegrendelést gyűjtött egy pesti cég számára, tehát nem is gondolt a csendörökre.

Még együtt voltak a lekvárfőzők, amikor berontott a kapun a temetőőr és újságolta, hogy *Pont Péter* a temetőben felakasztotta magát, de még a kötélen rángatózik. Közben *Torontó* portája megtelt a kíváncsiakkal, akik izgatottan tárgyalták az esetet.

Torontó Pál a község házában értesült a temetőőr feleségétől a szerencsétlenségről, illetőleg a fiú haláláról s azonnal hazasietett. Alig hogy megérkezett, *Pintér Pálné* kiabálni kezdett, hogy a bíró a gyilkos, a bíró az oka mindennek...

Az eljárás folyamán megállapítást nyert még, hogy *Békés András*, a temetőőr, a kis szolgagyerek hullája nyakán egy vászonzacskóban talált 5 pengőt követelése fejében magához vett.

Kérdés: Kit milyen bűncselekmény gyanúja terhel a fent leírt esetben és miért?

A pályázat, amelyet csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el, két gépirásos vagy négy kézírásos hasábnál hosszabb nem lehet.

Határidő: 1929 november 30.

A legjobb megfejtést lapunkban közöljük és szerzőjét egy fényképező géppel, a következő két legjobbat pedig egy-egy szép könyvvel jutalmazzuk.

A pályázat eredményét a f. évi december 10-i számunkban közöljük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapest, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.

REFORM RUHÁZATI R.-T. BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 7. (Félemelet).

Állandóan dús választék:

Atmeneti- és telikabátokban, feltűnően olcsó árak!

Kérjen árajánlatot!

kész női-, férfi- és gyermekfelsőkabátokban, kész férfi- és gyermeköltönyökben, szövet-, selyem-, flanell-, vászon- kötött és szövött- árúban, ág- és asztalneműekben, paplanokban, takarókban, szőnyegekben, divatárúban, szőrmékben, stb. stb. — Árúmintákat és egyes ruhadarabokat megtekintés végett, készséggel küldünk. — Vidéki megrendeléseket aznap elintézzük.

Kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árak!

Telefonszám: Automata 132—96.

Rendkívül jutányos árak!